

[Formanden]

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til arbejdsministeren [om, hvilke aktiviteter regeringen agter at iværksætte i forbindelse med, at år 1992 er valgt som europæisk arbejdsmiljøår].

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/10 91).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1992.

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 1/10 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Lykketoft (S):**

Socialdemokratiet ønsker at komme i en situation, hvor vi med god samvittighed kan stemme for indholdet af finansloven for 1992, og til den ende vil vi energisk og konstruktivt deltage i forhandlinger om at ændre på finanslovsforslaget.

Vi har tre hovedsynspunkter:

En række nedskæringer over for i forvejen udsatte befolkningsgrupper skal fjernes fra forslaget.

Der skal ske en væsentlig større indsats for at vende den triste beskæftigelsesudvikling, hvor vi nu tæller 306.000 arbejdsløse.

Underskuddet skal ned. Det er meget foruroligende, at vi nu fra den sidste budgetoversigt ved, at underskuddet i indeværende år bliver endnu større, end man sidst regnede med, nemlig i nærheden af 38 mia. kr., og at regeringen forudsætter, at vi også næste år vil få et

underskud, der er væsentligt over 30 mia. kr., og det bygger endda på de forholdsvis optimistiske forudsætninger om beskæftigelsesudviklingen, som finansministeren netop har fremlagt.

Jeg tror, det er meget vigtigt at gøre sig klart, at der er en uadskillelig sammenhæng mellem utilfredsstillende beskæftigelsesudvikling og et alt for stort underskud. Man kan lave alle de analyser af opdriften i de offentlige udgifter, det skal være; de vil alle få det samme klare resultat, nemlig at hovedårsagen i disse år er, at flere mennesker ikke kan få lov til at arbejde, at flere mennesker bliver forsørgt over de offentlige budgetter, og at der ikke er andre acceptable og effektive muligheder for at få underskuddet ned end foranstaltninger, der kan få den samlede beskæftigelse og ikke mindst den i det private erhvervsliv til at vokse, for det, der klart fremgår af finansministerens forslag, er, at de offentlige driftsudgifter er under kontrol; der er ikke tale om ødselhed eller mangel på kontrol med standarder osv. i de statslige budgetter.

Antallet af offentligt ansatte vil falde en lille smule. Jeg ved ikke, om det er udtryk for nogen stor klogskab, at man direkte arbejder for, at der netto skal falde et par tusinde stillinger væk; det tror jeg ikke det er, men det korte af det lange er, at det ikke er nogen serviceexplosion, vi står over for, at det ikke er nogen voldsom vækst i bureaukratiet, og at det ikke skyldes nogen mangel på omtanke med hensyn til, om man nu gør tingene billigt og effektivt.

Vi er alle sammen optaget af sammen med finansministeren og regeringen til enhver tid yderligere at fremme en proces, der kan skabe en moderne, effektiv offentlig sektor, hvor man hele tiden presses for at spørge, hvornår det er muligt ved systemændringer, anden organisation, aktiv medvirken af de ansatte eller større inddragelse af brugerne at få tingene gjort både bedre og billigere. Det er vi med på. Der er ikke nogen politiske skillelinjer, der forhindrer, at vi fortsætter den proces, men det er ikke mangel på en indsats her, der gør, at de offentlige udgifter stiger. Det er mangel på en indsats for beskæftigelsen og mangel på fremdrift i erhvervslivet, der medfører, at de offentlige udgifter stiger.

Hvad skal man så gøre ved det? Hvordan skal man reagere på, at stadig flere mennesker

[Lykketoff]

bliver afhængige af offentlige ydelser i disse år? Skal man smide nogle bestemte ud, der ikke skulle have haft offentlige ydelser, selv om vi, da vi sidste gang tænkte os om og lovgav, definerede dem som nogle, der skulle have dem? Altså: Skal man så at sige sparke til nogle små og i forvejen udsatte grupper ved at hive dem ud af de offentlige ydelser, de i dag har adgang til, eller skal man generelt barbære pensionister, dagpengemodtagere og bistandsklienter ved at tage en lille luns af deres indkomst eller af den regulering, som vi så sent som for halvandet år siden var enige om at der skulle fastlægges en reguleringsmekanisme for over en længere årrække og med et meget bredt politisk flertal bag?

Jeg tror ikke, at nogen af de to metoder er rimelig. Man kan selvfølgelig altid foretage løbende eftersyn og finde urimeligheder, også i disse overførselssystemer, men det er ikke det, der er udgangspunktet for regeringen. Regeringens udgangspunkt er, at de offentlige overførsler er en gøgeunge, og at vi må gøre noget for at bringe dem ned. Man starter med det beløb, man vil fjerne, og så prøver man, hvor Folketingets flertal gør mindst modstand.

Jeg synes, det er værd at hæfte sig lidt ved, at ud over at den største og helt dominerende enkeltårsag til stigende overførsler som nævnt og erkendt af alle er stigende arbejdsløshed, er der også nogle andre grunde, som har noget med befolkningens sammensætning at gøre. Der bliver flere pensionister, desværre ikke mindst flere førtidspensionister, og når man prøver at korrigerer for det, man kalder konjunkturvirkninger, er det kun dagpengekontoen, man ser på; man ser ikke på, at der meget vel i opdriften i antallet af førtidspensionister kan ligge en afledet virkning af den ringe beskæftigelsessituation. Man tager heller ikke hensyn til, at det selvfølgelig er konjunkturbestemt, at der er flere, der skal have arbejdstilbud, simpelt hen fordi der bliver flere langtidsledige. Heller ikke det korrigerer man for, tværtimod; når konjunkturerne fører til, at flere tvinges ud i førtidspension, og at flere skal have arbejdstilbud, siger man blot, at man må gøre et eller andet for at hive nogle andre ud af overførselssystemet, når overførslerne nu stiger.

Der er folk i denne sal, som i denne type diskussion spørger, hvor ansvarligheden er

henne hos Socialdemokratiet, hvis Socialdemokratiet ikke vil være med til at spare, når overførselsudgifterne stiger. Den form for ansvarlighed kan jeg ikke rigtig forstå. Hvis vi mener, at udgifterne er ude af kontrol, at der er et hul, vi skal have dækket, er Socialdemokratiet meget ansvarligt og villigt til at fremsætte de forslag, der er nødvendige for, at hullet bliver dækket. Vi kan komme med mange forslag, både til noget, regeringen ville kalde forøgelse af indtægterne, og til noget, regeringen ville kalde reduktion af udgifterne, men det afgørende er, at vores synspunkt på ansvarlighed er skruet sådan sammen, at vi mener, det kan være meget mere ansvarligt, at vi alle sammen med udsigt til en privatforbrugsstigning på mellem 2,5 og 3 pct. er med til at lukke hullet, end at vi peger nogle få tusinde mennesker ud og siger, at de ikke skal have de rigelige offentlige ydelser, de har i dag. Hvorfor er det i grunden efter nogles mening udtryk for mindre ansvarlighed at mene, at et hul skulle lukkes ved bidrag fra os alle sammen, frem for at nogle få i forvejen udsatte skal betale?

Der er også et andet område, som jeg godt vil pege på vil kræve, at vi alle sammen yder en skærv, nemlig Østhjælpen. Vi ved, at den sociale stabilitet i vores samfund her i Vesteuropa, udsigten til, at vi kan få gang i en ny vækstproces i et samspil mellem et Østeuropa, som det lykkes for, og et Vesteuropa, som kan benytte et øget økonomisk samkvem med et Østeuropa i vækst til også at få gang i sin vækst, kræver, at vi satser lige så målbevidst og langsigtet, som amerikanerne gjorde efter anden verdenskrig, og det synes jeg også der er lagt op til fra regeringens side. De rammer, regeringen efter finanslovforslaget har lagt frem for en Østindsats, har vi sådan set ikke nogen bemærkninger til i første omgang; det er klart, at det er svært at vurdere, hvordan behovene vil udvikle sig, og vi kan diskutere indsatsens sammensætning, men det kommer vi til i anden forbindelse.

Men den principielle bemærkning, jeg gerne ville gøre her i forbindelse med finansloven, er, at vi mener, at man hverken kan finansiere en indsats for Østeuropa, som er i vores egen langsigtede interesse, ved at skære i bistanden til den tredje verden – den tredje verden er ikke blevet rigere, fordi Østeuropas økonomiske system er kollapsede – eller ved at opfinde nye

[Lykketoff]

og ekstra nedskæringsforslag over for udsatte grupper herhjemme, og vi tvivler i øvrigt også på, at man hurtigt kan opnå et meget stort bidrag ved omprioritering af EF's budgetter; det er vi helt bag et forsøg på at gøre, men vi tvivler på, at man på kort sigt kan få en meget stor luns dér, og det skal ikke udsætte indsatsen for Østeuropa.

Konklusionen af det ræsonnement er selvfølgelig, at vi så må være villige til at finde pengene ved bidrag fra os alle sammen, og jeg vil meget opfordre til, at de partier, der er enige i ræsonnementet præcis på det punkt, erkender, at det også har sin pris. Vi må undvære en eller anden lille bid af den i øvrigt rigelige forbrugsstigning, der tegner sig i vores del af verden, hvis vi tænker langsigtet; vi må undvære, for at det i mindre grad skal bryde sammen ude omkring os.

Så vil jeg vende mig imod hele den holdning til den offentlige sektor, som regeringen selvfølgelig også udtrykker, når den udarbejder et finanslovsforslag. Man kunne af den foregående uges debatter, både åbningsdebatten og beskæftigelsesdebatten forleden, få det indtryk, at statsministeren og finansministeren mistænker Socialdemokratiet for at ville ansætte alle de 300.000 ledige i den offentlige sektor. Jeg kan klart berolige med, at det ikke forholder sig sådan. Vi har selvfølgelig fælles med de fleste det meget stærke ønske, at vi kan skabe sådanne forudsætninger for det konkurrenceudsatte erhvervsliv, at det igennem 1990'erne kan opsuge langt de fleste af dem, der i dag er ledige.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, at der er en ganske betydelig arbejdskraftreserve til rådighed, hvis vi fører en fornuftig uddannelsespolitik på arbejdsmarkedet, og at den er større end det antal, der i dag registreres som ledige. Det er de mange, der i dag trækker sig tidligere tilbage, end de ville have gjort i en situation med fuld beskæftigelse, og det er en stor del af de kvinder, der i dag nøjes med deltidsarbejde, men givet i en situation, hvor der var mulighed for heltidsarbejde, også ville søge det. Så vi har megen arbejdskraft til rådighed, hvis vi sørger for at tage den rigtige strukturdiskussion om arbejdsmarkedet, nemlig om, hvordan vi tilfører de mange mennesker, der står og venter i første, anden og tredje række på at få et arbejde, de kvalifikationer, som en ny vækst ville

kræve at de havde, altså en større indsats på efteruddannelsesområdet. Her synes vi der er tænkt for lidt og for kort i finanslovsforslaget, og vi vil gerne bidrage til, at der tænkes anderledes. Det gælder hele vores efteruddannelsessystem, ikke bare hvordan vi kan tilskynde virksomhederne til at gøre noget mere for dem, de allerede har i arbejde, men også hvordan vi kan vende op og ned på hele det tilbudssystem for de ledige, som vi vist alle sammen må indrømme ikke fungerer efter hensigten.

Så gælder diskussionen om uddannelse selvfølgelig også, at vi skal give alle de unge, der vil have det, en uddannelse, at vi holder op med at sidde og fedte i forhandlingerne herinde med 50 pladser her, 25 pladser dér og 147 pladser dér efter forældede planøkonomiske dogmer og siger, at det nu skal være slut med, at unge mennesker piskes rundt i labyrinter, når de gerne vil have en uddannelse. Nu åbner vi vores uddannelsessystem, nu sørger vi for, at der er ressourcer til rådighed, for vi ved udmærket godt, at vi ikke kan planlægge det, der er brug for – ingen foregående forsøg har haft succes, det kan vi lige så godt erkende i fællesskab – og vi ved, at uddannelse som sådan gør, at folk er mere mobile og har en større udsigt til beskæftigelse. Skulle vi ikke stoppe fedteriet på området, få åbnet portene og få givet alle unge, der ønsker det, adgang til at gennemføre en videregående uddannelse, hvis de i løbet af det første forløb af uddannelsen viser sig kvalificerede? I det hele taget mener vi, at det er nødvendigt at finde frem til en ekstra indsats for de unge; det gælder også om at fortsætte indsatsen med produktionsskolepladser m.v., som et flertal var enigt om sidste år, men som desværre ikke er indbudgetteret i finanslovsforslaget for i år.

Så er der den erhvervspolitiske side i videste forstand. Vi tror såmænd ikke på, at den væsentligste indsats, man kan gøre for erhvervslivet, er en masse erhvervspolitiske foranstaltninger, sådan som regeringen gerne ynder at beskyldes os for, men vi tror, at det har været meget uklogt af et lille land med mange små virksomheder at nedtrappe den offentlige indsats, der går ud på at overvinde det lille lands særlige handicap med hensyn til at få virksomhederne til at arbejde sammen med hinanden og sammen med det offentlige om de to opgaver, som hver enkelt lille virksomhed vanske-

[Lykketoft]

ligt løser i konkurrence med sine meget store udenlandske konkurrenter, nemlig i den ene ende forsknings- og produktudviklingsindsatsen og i den anden ende eksportindsatsen på nye markeder. Når japanerne nu har haft så stor succes med deres form for aktiv erhvervs-politik, hvorfor skal man så her i landet afvise den som forældet? Jeg tror, vi er nødt til at finde nye bevillinger til disse områder, og det er muligt, at vi af det provenu, der kommer ind på kultveilteafgiften, også kan finde en del af de nødvendige penge. Men en ekstra indsats er i hvert fald nødvendig.

Det er også klart, at en meget større del af erhvervsudviklingen er afhængig af de mere generelle offentlige serviceforanstaltninger på uddannelses- og forskningsområdet og på infrastrukturen, på kommunikationsområdet, og vi kan forhåbentlig meget bredt i forbindelse med denne finanslov blive enige om at fremrykke et antal af de offentlige infrastrukturinvesteringer, som vi ved skal gennemføres, som vi ved at der nu er arbejdskraft til, og hvortil vi sandelig må håbe at vi i kraft af en fornuftig generel politik og en fornuftig erhvervs politik osv. har det private erhvervsliv som efterspørger i løbet af de næste 5 år.

Det burde være fuldstændig banalt og ikke noget, der skulle spændes op til finurlige finansieringsdiskussioner, at vi selvfølgelig fremrykker endda væsentlige arbejder i en situation, hvor arbejdskraften og produktionsapparatet alligevel står ledige på området, når vi ved, hvad vi vil med udbygning af infrastrukturen, udbygning af den kollektive trafik osv. Det er den form for nytænkning, vi vil appellere til, men som selvfølgelig betyder, at man må splitte sit måltal op, at man må se anlæggene over en længere periode.

Da jeg kan se, at min tid er ved at løbe ud, skal jeg til sidst sige, at vi selvfølgelig også er indstillet på ikke at skrue skattetrykket i vejret, således som vore modstandere ynder at påstå, men vi er villige til den form for opretholdelse af skattetrykket, der kommer fra, at man sørger for, at reglerne bliver overholdt, sørger for, at hullerne bliver lukket, og sørger for, at det stadige vedligeholdelsesarbejde på digerne i skatte- og afgiftssystemet – som enhver, der har beskæftiget sig med det, ved er nødvendigt i et samfund med høje skatter – efter nogle års beklagelig pause bliver genoptaget. Hvis man vil

genoptage det arbejde, kan man også finde en ekstra finansiering uden at øge erhvervslivets omkostningsniveau generelt set, en ekstra finansiering, som i øvrigt også vil have den charme ved sig, at den vil øge beredvilligheden i den store, brede befolkning til at bidrage til fællesskabet, fordi man igen får et indtryk af, at det ikke kun er almindelige lønmodtagere, der bidrager, men også alle dem, der har bedre muligheder for at spekulere sig ud af systemet. Den opgave mener jeg også er meget vigtig, ikke blot af moralske, men selvfølgelig også af økonomiske grunde; hele restanceområdet kommer ind her og formentlig med meget større styrke, end regeringen har forestillet sig.

Vi vil fra Socialdemokratiets side netop på restanceområdet komme med en lang spiseseddel til Folketinget med forslag til, hvordan man kunne stramme op her og dermed få en umiddelbar likviditetsforbedring for det offentlige, men især ved at undgå alt for lange afregningsfrister forebygge, at f.eks. de mennesker, der har ansvaret for at indbetale andre menneskers skat, i mellemtiden forgriber sig på de penge.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg har faktisk stor lyst til at sige tak til hr. Lykketoft for det uhyre konstruktive indlæg om finansloven, som jeg synes lover godt for de forhandlinger, som vi nu skal til at intensivere, men jeg har ét spørgsmål – i første omgang, må jeg hellere sige – om Østeuropa. Vi har sagt det før, men jeg vil understrege, at Det Radikale Venstre er enig i de betragtninger, som Socialdemokratiet har gjort gældende om, at en ekstraordinær hjælp til Østeuropa ikke skal finansieres ved at skære på ulandsbistanden eller ved at spare på f.eks. uddannelses- eller socialområdet i Danmark. Det er vi fuldstændig enige i, og vi er også enige i, at vi så må finde pengene på en anden måde. Jeg hørte ikke hr. Lykketoft angive nogen anden måde, men jeg har et forslag, som jeg synes at vi skulle dyrke i fællesskab, og det er at se på, om vi dog ikke kan fremrykke nogle besparelser på forsvarsområdet. Jeg synes, det er lidt ærgerligt, at Socialdemokratiet sammen med regeringen og andre partier nu har besluttet at købe for ca. 1 mia. kr. nye våbensystemer; det ærgrer os.

[Marianne Jelved]

Vi har forholdt os meget afdæmpet over for den beslutning – vi respekterer, at der er et forlig – men burde man ikke have ventet lidt med det? Er det overhovedet ikke muligt at røre lidt ved det, for dér ligger faktisk temmelig mange penge, vi kunne bruge til Østhjælpen.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg synes, at det var en behersket ordførertale, hr. Lykketoft afleverede. Jeg vil nødig ødelægge den gode stemning her fra formiddagen, jeg lyttede meget intenst, og jeg må nok sige, at vi er enige i nogle af de ting, som hr. Lykketoft kom ind på.

Hr. Lykketoft nævnedes, at en række nedskæringer skal væk, at der skal være vækst i beskæftigelsen, og at underskuddet skal ned, men det, jeg manglede, var, at hr. Lykketoft så nævnedes, hvor stort et beløb man mener at der eventuelt skal skæres væk, og vi mangler altså også at få at vide, hvor meget hr. Lykketoft mener underskuddet skal ned.

Jeg mener også, at vi mangler at få anvist, hvor vi så skal finde pengene, for hvis man læser f.eks. Socialdemokratiets forslag til lov om borgernes rettigheder, må man konstatere, at det egentlig ikke er det, som Socialdemokratiet har foreslået, for de udgifter, der ville blive i forbindelse med de forslag, som man har fremsat, ville alene for driftsudgifternes vedkommende betyde et beløb på 4–4,5 mia. kr., og det ville indebære anlægsudgifter på ca. 1,5 mia. kr.

Jeg synes ikke, at man kan komme om ved det fra Socialdemokratiets side uden at præcisere, hvor det så er, at man vil finde de besparelser, for det er jo meget godt, at man står heroppe og siger, at underskuddet er alt for stort, når man selv er kommet med en række forslag, som fordyrer hele budgettet.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg er for det første ligesom fru Marianne Jelved interesseret i at få uddybet en bemærkning fra hr. Lykketoft, nemlig bemærkningen om, at de penge, man har tænkt sig at kaste bort i Østeuropa, så sandelig ikke skulle findes gennem ensidige besparelser på det danske finansbudget, men ved, at alle var med til at fi-

nansiere denne vigtige opgave, kunne jeg forstå på hr. Lykketoft.

Skal det forstås på almindeligt dansk på den måde, at vi skal have en rask lille skat, en rask lille afgift, som hele befolkningen kan være med til at finansiere? Og i bekræftende fald: Af hvilken art skal denne afgift være? Er det f.eks. sådan noget som, at CO₂-afgiften skal være større, end man fra Socialdemokratiet har forestillet sig? Eller hvor er det, man har gjort sig disse overvejelser?

For det andet vil jeg sige, at jeg deler hr. Lykketofts bekymring for underskuddet på statsfinanserne, men ikke fornemmede, at der var den store opmærksomhed fra hr. Lykketoft i retning af at fortælle Folketinget, hvordan dette underskud skal nedbringes. Er det det samme synspunkt, der gør sig gældende, nemlig at det ikke skal ske ved disse ensidige besparelser på finansloven, men at det er hele befolkningen, der skal være med til at finansiere det? I givet fald vil jeg bede hr. Lykketoft om bare skematisk at fortælle os, hvordan disse 31 mia. kr. skal hentes hos befolkningen.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Fru Marianne Jelved stillede spørgsmål til mig angående forsvaret, og dér er svaret det enkle, at Socialdemokratiet er villigt til, så langt som vi overhovedet kan blive enige med vore forligspartnere i denne forligsperiode, at finde penge på forsvaret. Vi mener, det er velbegrundet at finde dem dér – også flere, end det hidtil er lykkedes – men de bestræbelser kan måske først for alvor komme til udfoldelse, når vi skal til at forhandle et nyt forsvarsforlig ud over de 650 mio. kr., som er fundet nu i forsvarsbudgettet ved besparelser i forhold til tidligere budgetter. Men vi er indstillet på at gå længere, i det omfang vi kan blive enige med partier, vi har aftaler og skal lave aftaler med, som kan give et flertal for det. Så enkelt er det. Og man vil aldrig finde Socialdemokratiet som et parti, der bryder indgåede aftaler. Jeg tror ikke, man kan finde eksempler på det, og man vil heller ikke finde dem i fremtiden.

Hvad angår underskuddet, som flere af ordførerne har været inde på, er svaret, at der er to ting, der kan medvirke effektivt og rimeligt til at nedbringe underskuddet, og det er dels en øget beskæftigelsesindsats, dels en indsats

[Lykketoft]

over for hullerne i vores skattesystem. Der er en lang liste, og jeg skal gerne bidrage med at læse den op, men det vil formanden næppe acceptere som en udvidelse af de korte bemærkninger. Man kender jo Socialdemokratiets bud på en lang række af disse områder.

Det er altså ikke, kan jeg sige til hr. Kim Behnke, en forhøjet CO₂-afgift eller lignende, der skal til for at klare Østhjælpen, men jeg havde nær sagt: Hvis det eneste, man kunne blive enig om, var, at vi skulle betale et par hundrede kroner hver ekstra til Øst, synes jeg også, det ville være acceptabelt, men det er ikke nødvendigt at mønte det ud på den måde, som hr. Kim Behnke åbenbart forestillede sig, som en generel beskatning. Der er masser af muligheder ved at tage fat på, hvor lovgivningen udnyttes utilsigtet i dag, og de muligheder vil vi koncentrere os om, derunder restancinddrivelse.

Endelig skal jeg bare sige til hr. Svend Heiselberg, at han nu ikke skal tro på alle de notater, han får ovre fra Finansministeriet. Der laves meget også mindre seriøst arbejde i en politisk sags tjeneste i ministerierne, og de regnestykker, jeg har set opstillet over, hvad det vil koste at imødekomme vore naturlige krav om klargøring af borgernes rettigheder, af borgernes krav på hurtige og forståelige svar, afkortning af kødannelser osv., har intet som helst med virkeligheden at gøre.

I øvrigt har Socialdemokratiet jo heller ikke sagt, at vi med ét slag kan afskaffe alle kødannelser i det offentlige system, men vi har sagt, at det må være et helt overordnet hensyn, at man tilrettelægger tingene bedre. Vi har også peget på, at de steder, hvor man faktisk har gjort noget for at fjerne kødannelser, eksempelvis i lægernes venteværelser, er ekspeditionerne jo ikke blevet dyrere af det. En ordentlig organisering af det offentlige system kan ofte klare, at opgaver, der i dag ikke løses tilfredsstillende, bliver løst tilfredsstillende.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelvéd (RV):

Det er ganske rigtigt, at Socialdemokratiet ligesom vi andre respekterer indgåede forlig – det sagde jeg også i mit spørgsmål til hr. Lykketoft – og det er også rigtigt, at der nu foreligger en aftale om via to forskellige kombinationer af flertal at spare ca. 500 mio. kr. og ca. 150

mio. kr. godt og vel i 1991-92. Det ville være lidt ærgerligt, hvis det var sådan, at vi på nuværende tidspunkt havde accepteret, at det så også er, hvad vi kan opnå i forbindelse med finanslovforhandlingerne for 1992. Men det hørte jeg ikke hr. Lykketoft sige. Jeg hørte faktisk, at vi også med Socialdemokratiets medvirken i forligskredsen kan drøfte, om vi kan finde yderligere besparelser for 1992, og at vi ikke nødvendigvis skal vente, til udvalgsarbejdet er færdigt i marts 1992, med at tage fat på den slags drøftelser, og det er jeg tilfreds med.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det var tilfredsstillende, at hr. Lykketoft gav udtryk for, at Socialdemokratiet er indstillet på at finde besparelser på forsvarsbudgettet, men når hr. Lykketoft nu siger, at han vil finde besparelser ud over de 650 mio. kr., som er fundet, må jeg lige gøre opmærksom på, at det for os er svært at se, at indkøbet af Stingermissiler er udtryk for en besparelse – det er dog en mærkelig måde at sætte tal op på.

Sandheden er jo, at man indgik en aftale om at købe for 990 mio. kr. missiler i 1985-kroner, og det vil sige, at der er tale om et langt højere beløb i dagens penge. I en situation, hvor Bush annoncerede den største amerikanske nedrustning nogen sinde, indgår Socialdemokratiet og regeringen en sådan aftale. Jeg synes ikke, det tyder på, at man vil gå særlig seriøst ind i de overvejelser, men hvis man alligevel vil være seriøs vedrørende forsvarsnedskæringer, synes jeg virkelig, at man burde tage dette spørgsmål op. Det er da rigtigt nok, som hr. Lykketoft siger, at man skal holde indgåede aftaler – og det synes jeg er et meget sympatisk træk – men man har vel altid lov til at tage en aftale op til nyvurdering, hvis der kommer nye momenter frem. Jeg ved ikke, om Socialdemokratiet var bekendt med Bush' initiativ, den dag man indgik aftalen, men det har jeg på fornemmelsen at man ikke var, for det kom jo ret sent på dagen. Derfor vil jeg gerne spørge, om det ikke kan give Socialdemokratiet anledning til at tage spørgsmålet op med regeringen og foreslå, at Danmark i den foreliggende situation med nedrustningsinitiativer annullerer denne handel. Det har man altid mulighed for, og jeg vil meget kraftigt opfordre til, at man gør det ud fra almindelig sund fornuft og ud fra, at det er

[Holger K. Nielsen]

vigtigt at finde besparelser på forsvarsbudgettet.

Henning Andersen (KF):

Det Konservative Folkeparti vil i forbindelse med behandlingen og vedtagelsen af det foreliggende finanslovsforslag lægge afgørende vægt på en række målsætninger.

Vi ønsker en reduktion af den alt for store ledighed på baggrund af fornyet vækst i dansk økonomi, fortsat lav inflation og gerne endnu lavere rente, end vi har set hidindtil, fortsat overskud på betalingsbalancen, en forøgelse af den private sektor i forhold til den offentlige, et faldende skatte- og udgiftstryk, en finanslov, hvor underskuddet kan reduceres væsentligt, når ledigheden tager af.

Alle disse kontante mål ønsker vi opnået under respekt for, at det enkelte menneske og de enkelte familier skal have øget ansvar for deres tilværelse. Vi ønsker dette ansvar styrket på en sådan måde, at man ikke lader de svage i stikken.

Alt dette føler vi er tilgodeset med det nu foreliggende forslag til finanslov. Forslaget falder naturligt ind i en langsigtet politik, der netop rummer de mål, som jeg her har nævnt. Vi ønsker naturligvis en bred forhandling om dette finanslovsforslag, men jeg advarer imod, at man søger ændret så meget i det, at hovedmålene tabes af syne. Det gælder nu om at holde fast ved de resultater, der er nået, samtidig med at vi stræber hen imod nye mål, først og fremmest ny vækst og betydelig reduktion af arbejdsløsheden, der er en ulykke for de mennesker og deres familier, som den rammer, og som også samfundsøkonomisk er uacceptabel og belastende.

Forslaget til finanslov viderefører den stramme offentlige udgiftspolitik, der er en af forudsætningerne for, at vi kan fastholde de allerede opnåede resultater. Samtidig omfatter forslaget vækstfremmende initiativer, der skal bidrage til at fremme produktion og dermed beskæftigelse i den private sektor. Forslaget lægger desuden op til en markedsorientering af den offentlige sektor, det vil sige en udvikling, hvor den offentlige service løbende tilpasses borgernes og virksomhedernes efterspørgsel. Vi har nu i tre år kunnet realisere vore mål for faldende udgifts- og skattetryk, og Det Konservative Folkeparti finder en fortsættelse heraf nødvendig.

Igen er det klart, at vi kan ændre sammensætningen af udgifter og indtægter inden for den samlede ramme, men fald i både udgifter og skatter er et overordnet mål på sigt.

Vi har ikke på forhånd lagt os fuldstændig fast på, hvordan de totale udgifter skal sammensættes, eller hvordan vi i alle detaljer skal finde de besparelser, som det er nødvendigt at gennemføre. Det Konservative Folkeparti vil samarbejde meget bredt for at nå et resultat. Der er dog grund til at understrege, at vi alle er forpligtede til at bevare overblikket og sansen for proportioner, når vi debatterer forslaget til finanslov.

Det kan ikke nytte, at vi trækker et lille element ud af en større sammenhæng og tager stilling til hele forslaget på grundlag heraf. Det kan heller ikke nytte, at nogle udvælger nogle besparelser, som man ikke vil være med til, eller nogle udgifter, som man gerne vil afholde, uden samtidig at præsentere en kompenserende besparelse eller finansiering.

Det Konservative Folkeparti vil leve op her til, bl.a. ved at holde fast i, at vi skal holde de samlede udgifter i ro. Det budgetterede underskud og den skattestigning, som ellers er nødvendig, minder os tydeligt herom. Kritikken af netop det budgetterede underskud har allerede lydt, og det er da heller ikke blevet overset i den konservative folketingsgruppe. Det er for stort, ingen tvivl om det, og som nævnt minder underskuddet os om vigtigheden af at holde udgifterne i ro.

Underskud ser vi desværre igen, efter at vi i nogle år havde overskud, men 1992-underskuddet skønnes at blive mindre end 1991-underskuddet, og det udgør ca. 3,5 pct. af vort bruttonationalprodukt – langt mindre end vi så det i begyndelsen af 1980'erne. Samtidig med at det er mindre, er vort udgangspunkt for at bringe det ned også langt bedre i dag på grund af den generelt langt gunstigere økonomiske situation. Tidligere tiders underskud lider vi stadig under i form af en gæld, som giver os store renteudgifter. Renteudgifterne på i alt 57,9 mia. kr. svarende til 18 pct. af vore samlede udgifter er for store.

Den største post på vort udgiftsbudget er indkomstoverførslerne, som i alt udgør 148 mia. kr. Fordi det er den største udgiftspost, er det også denne post, som må påkalde sig meget stor opmærksomhed, når vi debatterer ud-

[Henning Andersen]

gifternes sammensætning og størrelse, mulige besparelser og omlægninger. Det er samtidig det mest følsomme emne at bevæge sig ind på, fordi ethvert skridt til ændringer bliver opfattet som negative, ødelæggende nedskæringer.

Det Konservative Folkeparti har aldrig udtrykt ønske om at spare blot for at spare eller ønsket at begrænse den offentlige sektor uden at begrunde det fornuftigt. Vi ser, der er et stort behov for, at den offentlige sektor bliver mindre, fordi den er for stor, når vi sammenligner med den private sektor. Og vi ved, at vi skal fordele ressourcer til både den private og den offentlige sektor. Det står klart, at det om få år kan blive problematisk at skaffe arbejdskraft nok til den private sektor, hvis den offentlige sektor stadig er meget stor, for arbejdsstyrken forventes at blive mindre i de kommende år.

Det Konservative Folkeparti vil bl.a. begrænse udviklingen i de udgifter, som automatisk stiger. Vi tog skridt til det, da vi vedtog den satsreguleringsprocent, som nu gælder for indkomstoverførselernes regulering, men langt den bedste vej at gå er naturligvis, at så få mennesker som muligt bliver modtagere af de offentlige ydelser, f.eks. arbejdsløshedsdagpenge og førtidspension.

Derfor er regeringens mange forslag om øget aktivering, uddannelse og efteruddannelse og de forskellige beskæftigelsesfremmende forslag samt de elementer til væksthjælp, som vi allerede har haft lejlighed til at debattere forleden i forbindelse med statsministerens åbningstale og ved forespørgselsdebatten i tirsdags, meget vigtige for Det Konservative Folkeparti at få gennemført. Ved at skabe flere job og få flere i arbejde falder behovet for, at mennesker skal modtage deres indkomster via de offentlige kasser automatisk.

De kortsigtede muligheder, der består i fremrykning af anlægsinvesteringer, er vi meget positivt indstillet over for, især hvis der kan findes veje til alternativ finansiering, og under alle omstændigheder kun hvis vi kan gennemføre det uden at øge de samlede statsudgifter.

På længere sigt skal vi forbedre erhvervsklimaet endnu mere. Især er det vigtigt, at de små og mellemstore virksomheder, som har det største vækspotentiale, når det gælder om at skabe arbejdspladser, får incitamenter til at øge produktion og dermed beskæftigelse og skabe flere arbejdspladser. Større omlægning-

er, f.eks. den, vi arbejder med vedrørende vort dagpengesystem, hvor en større andel af finansieringen af udgifterne overgår til arbejdsmarkedets parter, har også den ønskede udgiftsdæmpende effekt.

I Det Konservative Folkeparti har vi ingen illusioner om, at den offentlige sektor kan undværes. Der er opgaver, som skal løses i offentligt regi – også opgaver, som er kommet til i de senere år på grund af samfundets forandring, f.eks. kvindernes større erhvervsdeltagelse. Det stiller krav om offentlig omsorg, pasning og pleje af børn, ældre og handicappede i et større omfang end tidligere, og dette krav skal og vil Det Konservative Folkeparti være med til at imødekomme. At vi samtidig skal være kritiske i vor imødekommenhed og ansvarsbevidste i vor anvendelse af de offentlige midler, som vi jo kun har til rådighed, fordi vi opkræver skatter og afgifter, er en selvfølge.

Det Konservative Folkeparti vil støtte arbejde hen imod markedsorientering af den offentlige sektor. Privatisering, udlicitering, egenbetaling og valgfrihed for brugerne er nøgleord for os og nøgleord, når vi skal beskrive, hvad markedsorientering indebærer. Selvfølgelig skal de opgaver, som kan løses mindst lige så godt i privat regi, ikke kun løses af det offentlige. Naturligvis skal den offentlige sektor stilles over for konkurrence fra private i åbne licitationer, og selvfølgelig skal der være valgfrihed for borgerne mellem fleksible løsninger på en given opgave eller ydelse.

I den konservative folketingsgruppe er vi indstillet på, at det kan blive nogle svære og anstrengende forhandlinger, vi skal igennem i efteråret, hvis det skal lykkes at nå et godt finanslovresultat, som kan bidrage til at nå vore mål: en generelt stærk dansk økonomi i vækst med stigende beskæftigelse, stram offentlig udgiftspolitik, faldende udgifts- og skattetryk samt nogen markedsorientering og begrænsning af den offentlige sektor.

Men den konservative folketingsgruppe er også indstillet på at bidrage konstruktivt til, at det lykkes. Opgaven er så vigtig, at det skal lykkes.

De stigende økonomiske forbedringer, der er skabt i de senere år i fællesskab med andre partier, skal fortsætte. Lad os nu trække på samme hammel i de kommende forhandlinger, også til gavn for en øget beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg sad og lyttede efter bemærkninger i hr. Henning Andersens ordførertale vedrørende spørgsmålet om Østeuropapakken. I den budgetoversigt, der er omdelt til lejligheden – den har nr. 4 – står der på s. 6 nederst:

»Regeringens initiativer til vækst og beskæftigelse og støtteforslagene til fordel for Østeuropa er indarbejdet.«

Altså underforstået: Forslaget er indarbejdet i de budgetoversigter, der nu foreligger. Under de direkte beskrivelser for feinschmeckere på s. 45-47 vil man kunne se, at det samtidig erkendes, at der stadig væk ikke har været nogen forhandling om, hvordan denne Østeuropapakke skal finansieres.

Spørgsmålet er derfor, hvordan man har indregnet de 2,1 mia. kr., som man altså på den ene side har indregnet, men på den anden side ikke har forhandlet med nogen partier endnu. Der er da forskel på, om man, som hr. Lykke-toft siger, skal ud at hente pengene hos befolkningen og ikke gennem besparelser eller man gør det ved besparelser. Med al ære og respekt for den teknik, man er i stand til at benytte sig af i Finansministeriet, må der rent budgetmæssigt være en forskel på, om det er øgede indtægter eller det er mindre udgifter, man finansierer disse 2,1 mia. kr. med.

Da Det Konservative Folkeparti jo står finansministeren nær, vil jeg benytte lejligheden til at spørge, hvordan man har indbudgetteret disse 2,1 mia. kr., når man altså, som der står senere, ikke har foretaget nogen forhandling med nogen politiske partier endnu. Det var den ene ting.

Den anden ting er, at hr. Henning Andersen glædestrålende fortæller om, hvordan situationen i dag jo er langt bedre, end den var i 1982. Har hr. Henning Andersen nogen sinde prøvet at lave en opgørelse over, hvor mange nye skatter og afgifter vi har fået siden 1982, og hvad de egentlig indbringer?

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Mit første spørgsmål til hr. Henning Andersen er i forlængelse af det, hr. Kim Behnke nævnte, nemlig: Når staten nu indbudgetterer sådan nogle uforhandlede, uafklarede bespa-

relser i sit budget, hvordan kan den samme regering så komme efter Københavns Kommune og sige, at det er fuldkommen uansvarligt, at Københavns Kommune vedtager et budget, hvor der er sølle 100 mio. kr. som uspecificerede besparelser?

Hvor er sammenhængen i, at staten tillader sig selv at gøre noget, som man med flid forbyder Københavns Kommune at gøre?

Det andet, jeg vil spørge hr. Henning Andersen om, er følgende: På vegne af Det Konservative Folkeparti udtrykte han beklagelse over det meget store underskud på statsbudgettet. Det kan vi være helt enige i; jeg synes bare, det er mystisk, at vi år for år har set, at man fra regeringens side ønsker at sænke skatte trykket, så der kommer færre indtægter ind, hvilket selvfølgelig betyder, at man får et stadig stigende underskud på statsbudgettet, og at det, regeringen så gør, er at foreslå, at dette underskud på godt 30 mia. kr., der er på statsbudgettet for næste år, skal finansieres ved lån. Hvad er egentlig den konservative filosofi i at sænke skatterne og gå ud og lånefinansiere hos de samme borgere for at dække det underskud?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil tillade mig at kredse lidt om finansieringen af hjælp til Østlandene. Det er jo rigtigt, som hr. Kim Behnke siger, at der på et par sider her i den sidste budgetoversigt fra oktober 1991 står en del angivelser af, hvordan man fra regeringens side har indbudgetteret i finansloven finansiering af dele af den, men der står også til sidst – det er på side 47 – at »regeringen for de resterende udgifter vil indlede forhandlinger med Folketingets partier om finansiering krone til krone, idet det er regeringens forudsætning for handlingsplanens gennemførelse, at der er skabt tilslutning til nødvendig finansiering.«

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Henning Andersen, hvad der er Det Konservative Folkepartis forslag til udspil til forhandlinger om restfinansieringen af dette her, og jeg går selvfølgelig efter at få et positivt tilsagn fra hr. Henning Andersen om, at forsvarsbudgettet ikke er et tabuemne. Det Konservative Folkeparti indgår i kredsen af de partier, der har indgået et forlig om forsvaret, og jeg vil være meget ked af det, for at sige det pænt og stil-

[Marianne Jelved]

færdigt, hvis Det Konservative Folkeparti vil tage ét ministerium totalt ud af drøftelserne, når vi i øvrigt skal forhandle finanslov. Jeg vil derfor bede om en tilkendegivelse om muligheden for at inddrage forsvaret i dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Jeg kan bekræfte over for hr. Kim Behnke, at jeg naturligvis står finansministeren meget nær. Jeg vil gerne sige med hensyn til Østhjælpen – det være så et svar til både hr. Kim Behnke og fru Marianne Jelved – at jeg godt forstår, at man er meget optaget af, at man kun kan finde de ca. 600 mio. kr., og derfor spørger, hvordan man så finansierer resten.

Fru Marianne Jelved gav imidlertid selv svaret på sit spørgsmål, for det handler jo om forhandlinger, og i forhandlinger med Folketingets partier er der ingen tabuer på forhånd, for ellers betragter jeg det ikke som en forhandling. Jeg håber, det er svar nok både til hr. Kim Behnke og til fru Marianne Jelved, at der ingen tabuer er.

Hr. Klaus Hækkerups spørgsmål vedrørende Københavns Kommune og kommunernes pressede situation i det hele taget forstod jeg ikke helt, og jeg vil derfor bede om at få det gentaget.

Jeg kan blot gentage over for hr. Kim Behnke, at førstebehandlingen af et finanslovsforslag netop er et oplæg til forhandlinger, og i den forbindelse vil jeg benytte lejligheden til at rette en kompliment til hr. Lykketoft for den fine måde, tingene er lagt frem på her ved førstebehandlingen, inden vi begynder forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Henning Andersen siger, at man gerne vil stå ved, at der skal forhandles om spørgsmålene. Jamen det er jo da prisværdigt, men det, der står på s. 6 i denne budgetoversigt, er, at det er indarbejdet. Hvordan gør man det, når man ikke kender resultatet af forhandlingerne endnu? Hvordan indarbejder man noget, man ikke kender endnu?

Noget andet, jeg også finder interessant, er, at hr. Henning Andersen siger, der ingen ta-

buer er. Er det dermed underforstået, at man fra konservativ side godt vil kunne acceptere hr. Lykketofts model, nemlig at Østeuropastøtten ikke finansieres ved besparelser, men derimod ved nye indtægter? Hr. Lykketoft var endda næsten begejstret for den mulighed, at det skete gennem CO₂-afgiften. Er det heller ikke et tabuområde for Det Konservative Folkeparti, at det er CO₂-pengene, der bliver brugt til Østeuropahjælp?

Men som hr. Henning Andersen vel kan forstå, er der forskel på, om det er en ny CO₂-afgift eller en anden afgift, man bruger til Østeuropahjælpen, eller det er besparelser, og som følge af, at der er meget stor forskel på, om det er en ny indtægt eller en besparelse, må jeg spørge: Hvordan kan man indbudgettere det, når man ikke kender resultatet endnu?

Finansministeren (Henning Dyremose):

Der er måske brug for lidt teknisk afklaring her, og derfor vil jeg blande mig i debatten.

For så vidt angår de 2,1 mia. kr., der er afsat som en ramme, er 0,5 mia. kr. fordelt på konkrete udspil, som var indarbejdet i det oprindelige finanslovsforslag, og som var finansieret i det oprindelige finanslovsforslag med 0,5 mia. kr. Så er der 1,6 mia. kr. tilbage. De 800 mio. kr. er forudsat finansieret via EF, og som hr. Lykketoft rigtigt bemærkede, har regeringen opstillet den forudsætning, som hr. Lykketoft støtter, men er i tvivl om hvorvidt vi kan komme igennem med, men som vi altså har bred politisk opbakning til at satse på at komme igennem med, nemlig at EF-indsatsen sker ved omprioritering inden for EF. Det har vi indbudgetteret som en forudsætning.

Så har vi klaret 1,3 mia. kr. Så er der 0,8 mia. kr. tilbage. Af de 800 mio. kr. går de ca. 50 mio. kr. ifølge de foreløbige budgetter via Nordisk Råd. Der forudsætter vi igen, at vi kan klare det ved omprioritering af indsatsen inden for Nordisk Råd. Så er der 750 mio. kr. tilbage. Så lavede vi et forlig omkring missilerne, der giver en besparelse på op mod 160 mio. kr. Der kan være lidt tvivl om fordelingen mellem årene, men vi har indtil videre forudsat, at de 150 mio. kr. ligger i 1992.

Så er der 590 mio. kr. tilbage. De 590 mio. kr. er indbudgetteret som en negativ budgetregulering hos udenrigsministeren, akkurat ligesom indsatsen er indbudgetteret som en bud-

[Finansministeren]

getregulering hos udenrigsministeren. Og både udgifterne og indtægterne skal derfor forelægges for Finansudvalget, hvis vi ikke når at få det på plads, inden finansloven skal vedtages ved tredje behandling. Så sagerne, både det, vi skal spendere, og det, vi skal have ind, er indbudgetteret parallelt i Udenrigsministeriet, og vi har altså fra regeringens side forudsat, at vi så også finder finansieringen krone til krone. Det er vores arbejdsforudsætning for at komme med aktstykkerne til Finansudvalget om at spendere pengene.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg skal gerne spørge hr. Henning Andersen igen om filosofien i regeringens finanspolitik og rimeligheden af den.

Filosofien består jo i, at man skal overholde de udgiftspolitiske målsætninger. Det har regeringen stort set også gjort. Samtidig har regeringen år for år sænket skatterne og det samlede skattetryk og gør det også til næste år. De to ting tilsammen bevirker så, at vi til næste år har et underskud på statens budget på godt 30 mia. kr.

Hvordan skaffer man dækning for de 30 mia. kr.? Ja, det gør regeringen ved at gå ud og låne dem hos de borgere, man har lettet skatterne for. Hvad er resultatet? At gældsposterne for staten og dermed renteudgifterne vil vokse til næste år.

Mit spørgsmål er: Hvad er egentlig filosofien i at give lånefinansierede skattelettelser?

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil bare gerne kvittere for hr. Henning Andersens svar til mig, at Det Konservative Folkeparti ikke på nuværende tidspunkt har erklæret noget som helst for tabu med hensyn til, hvad der kan inddrages i forhandlingerne for at finansiere Øststøtten. Tak for det!

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil gerne sige til finansministeren, at jeg til stadighed synes, det er generende, at det missilkøb skal annonceres som en besparelse. Det er meget svært for almindelige mennesker at forstå det.

Men derudover synes jeg også, hr. Henning Andersens bemærkninger var interessante. Hvad sagde den konservative ordfører? Han sagde, at der ingen tabuer er i disse forhandlinger, og det kan kun forstås sådan, at også Det Konservative Folkeparti er villigt til i forhandlingerne at inddrage spørgsmålet om nedskæringer på militærudgifterne. Jeg vil gerne have bekræftet heroppefra, at det er tilfældet, at Det Konservative Folkeparti og regeringen er villige til at diskutere nedskæringer i militærudgifterne. Og i den sammenhæng synes jeg, man kunne starte med at tage op til genovervejelse, om det missilkøb nu også var så fornuftigt, som man påstår det var.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg takker for finansministerens pædagogiske regnestykke. Men jeg efterlyser så, at det var blevet offentliggjort, og særlig det sidste, nemlig at restsummen på de 590 mio. kr. – sådan forstod jeg finansministeren – regner regeringen med at opføre som en negativ budgetreguleringskonto hos udenrigsministeren. Skal det forstås på den måde, at man fra regeringens side forventer, at de 590 mio. kr. skal hentes på udenrigsministerens konto? Og i givet fald er der jo ud over i de 8,2 mia. kr. til ulandsbistand ikke ret mange andre steder at hente dem. Derfor er det da med endnu større glæde, jeg læser, at man forventer at få den fornødne tilslutning til finansieringen, men jeg vil ud fra en generel politisk vurdering sige, at det nok næppe er alt for realistisk at hente 590 mio. kr. hos udenrigsministeren. Men det må så være efterfølgende forhandlinger, der viser, om det kan lade sig gøre.

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Til hr. Holger K. Nielsen vil jeg blot sige, at når jeg brugte det udtryk, som jeg brugte, og som jeg stadig væk vil fastholde, har det noget at gøre med, at hvis en regering og et parti mener noget med, at dette handler om at forhandle, ikke mindst ved en førstebehandling af et finanslovsforslag, kan man ikke på forhånd blokere for en lang række ting. Det fremgik også af mit første indlæg.

[Henning Andersen]

Jeg siger tak for takken fra fru Marianne Jelved, men jeg går så også ud fra, at Det Radikale Venstre og SF heller ikke starter med at redegøre for en række ting, man ikke vil. Det tager jeg som en selvfølge.

Så glemte jeg – og undskyld for det, nu er jeg klar over spørgsmålet fra hr. Klaus Hækkerup om underskuddet og finansieringen af underskuddet – at det jo er korrekt, når hr. Klaus Hækkerup siger, at vi finansierer ved låntagning. Sådan er det desværre. Det har jo også vist sig, at det udspil på finanslovsforslaget om besparelser på 7-8 mia. kr. nok skal vise sig at blive meget svært at få udmøntet. Derfor er det da korrekt, at det er øget låntagning, og jeg mener også, jeg havde med i mit første indlæg, at det er uacceptabelt. Vi vil gerne længere; deri er vi enige med Socialdemokratiet. Vi er også enige i det, hr. Lykkesoft sagde for lidt siden om, at underskuddet er for stort, og at vi skal have det ned. Sværhedsgraden ligger i at blive enig om, hvordan vi får det ned.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg synes nu ellers, jeg har gjort mig umage for at sige tingene meget klart, da jeg sagde, at vi ikke vil spare på ulandsbistanden for at finansiere Øststøtten, og at vi ikke vil spare på f.eks. uddannelse eller socialområdet for at finansiere Øststøtten. Så der er altså en form for tabu eller princip. Det har vi sagt helt klart. Regeringen har et ansvar som regering i form af at lægge forslag frem til finansiering af tingene. Det har regeringen ikke gjort fuldt ud. Jeg accepterer, at det er vanskeligt at gøre for en mindretalsregering. Derfor synes jeg, det er fint, at hr. Henning Andersen på Det Konservative Folkepartis vegne siger, at der ingen tabuer er fra regeringspartierne side, når vi indgår i forhandlingerne. Det kvitterer jeg for.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Henning Andersen håber, at SF og Det Radikale Venstre ikke vil starte med at sige, hvad vi ikke vil. Men det synes jeg da heller ikke vi har gjort. Vores udgangspunkt er jo i første række beskæftigelsespolitikken og i det tilfælde militærudgifterne. Vi stillede såmænd bare et lille, uskyldigt spørgsmål til Det

Konservative Folkeparti, og jeg må opfatte be svarelsen på den måde, at Det Konservative Folkeparti er villigt til reelt at diskutere nedskæringer på militærudgifterne på finansloven. Det synes jeg er interessant.

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Til fru Marianne Jelved med hensyn til ulandshjælp og uddannelse: Der er truffet en aftale her i Folketinget om ulandshjælp op til den ene procent, som vi er ved at nå næste år, de ca. 8 mia. kr.; jeg har fuldstændig forstået de meldinger. Det er en aftale mellem en lang række partier, og indtil man træffer en anden aftale, gælder den aftale. Det lægger vi naturligvis også vægt på i Det Konservative Folkeparti; vi løber ikke fra en aftale.

Jeg er også klar over det med uddannelsen. For øvrigt optager det jo alle partier, at vi skal gøre mere ved uddannelsesområdet. Så også på det punkt har jeg forstået meldingen.

Svend Heiselberg (V):

Venstre vil ikke bagatellisere, at vi går ud af 1991 med et underskud på statsfinanserne på omkring 38 mia. kr., eller at det har været nødvendigt at budgettere med et underskud på mere end 30 mia. kr. i 1992. Eller sagt med andre ord: Staten vil bruge næsten 6.000 kr. pr. dansker mere, end der kommer ind i indtægter.

Venstre vil heller ikke bagatellisere, at vi går ud af 1991 med en ledighed i beskæftigelsen på ca. 295.000, og at det ser ud, som om vi må leve med en arbejdsløshed på måske mere end 300.000 i 1992.

Det er derfor også regeringens fortsatte målsætning, at vi vil ændre den triste kendsgerning, som jeg indledte med at nævne, og jeg tror, at det vil lykkes. Regeringen har jo så ofte vist, at den kan finde forståelse for den nødvendige politik på den ene eller den anden måde.

Jeg er i den situation, at jeg med en lang række tal og eksempler kan henvise til, at udviklingen er gået godt, hvilket bl.a. karaktergivningen forleden vedrørende dansk økonomi bevidner, og det er også på den baggrund, alle internationale økonomer er imponerede over de opnåede økonomiske resultater i Danmark.

Jeg skal afstå fra en lang opremsning af de opnåede resultater, som der trods alt altid har

[Svend Højslev]

været mindst 90 mandater bag. Men disse resultater får naturligvis ikke regeringen til at løse på den stramme økonomiske politik. Derfor er der også lagt op til besparelser på finansloven på 7,7 mia. kr., således at det udgiftspolitiske måltal på 245 mia. kr. kan holdes, og jeg tror, at det vil lykkes.

Det er ikke sikkert, at det er alle regeringens forslag, der kan gennemføres; regeringen er klar til at forhandle, men måltallet skal holdes. Finanslovsforslaget for 1992 er baseret på forventninger om en bruttonationalproduktvækst i 1992 på 2,5 pct. og en vækst i den private sektor på 3,2 pct.

Et af vores væsentligste problemer er, at erhvervslivet ikke har været i stand til at forøge indtjeningen og forøge beskæftigelsen i det omfang, der kunne have været ønskeligt, hvis vi skal dække de store udgifter til overførselsindkomsterne.

Vi er vel alle optaget af, at vi ikke ødelægger et godt socialt sikkerhedsnet. Vi er måske nok nogle, som er sådan indstillet, at vi synes, at den enkelte bør have et lidt større ansvar for sin egen situation på visse områder. Derfor bliver vi nødt til at se på hele overførselsindkomstområdet, og de, der eventuelt vil modsætte sig det eller lægge hindringer i vejen, tjener efter min mening ikke samfundets interesser.

Men vi skal gøre mere end det: Vi skal stærkt appellere til erhvervslivet. Det er også derfor, regeringen fortsat foreslår en række forbedringer for erhvervslivet, eksempelvis bedre afskrivningsregler og en række andre skattemæssige forbedringer, men vi burde generelt kunne gå langt videre her. Regeringen ønsker at styrke erhvervsfremmeindsatsen ved at foreslå, at der etableres en uafhængig erhvervsudviklingsfond med en kapital på op mod 2 mia. kr., der skal kunne yde risikovillig medfinansiering af især små og mellemstore virksomheder, af forskning og udviklingsaktiviteter samt af markedsudviklingsprojekter. Regeringen har ligeledes igangsat et 4-årigt eksportnetværksprogram.

For yderligere at hjælpe erhvervslivet ønsker regeringen, at det økonomiske og handelsmæssige samarbejde med Østeuropa udbygges. Regeringen ønsker en forøget indsats på uddannelses- og forskningsområdet, og jeg kunne fortsætte. Altså en lang række af initiativer, der skal holde maskineriet i gang.

Det er derfor trist, når vi her i Folketinget ofte glemmer at tænke på, hvad erhvervslivet kan bære af byrder. Hermed er ikke sagt, at det ikke er naturligt, at erhvervslivet bærer sin del af arbejdsmarkedsomkostningerne, men jeg vil gerne nævne, at jeg synes, det er helt urimeligt, at man vil belaste erhvervslivet med en CO₂-afgift. Lad os dog vente, indtil det bliver gennemført som en EF-ordning.

Jeg synes også, det er godt, at vi her i Danmark er forud på miljøområdet, men lad os vente med at lægge nye store byrder på erhvervslivet, indtil vi ved, om det er de rette krav, vi stiller. Også her må vi se på, hvor meget erhvervslivet, herunder landbruget, kan bære, inden vi slår for meget i stykker. Det, jeg gerne vil sige, er, at der må være en balance mellem indtægter og udgifter, og at der er behov for en omlægning af statens udgifter; vi må prøve at gøre borgerne mere omkostningsbevidste.

Når det er sagt, vil jeg også nævne de fornuftige overenskomster, der via arbejdsmarkedets parter bliver gennemført, og hvor finansministeren flot viste vejen. Det har betydet, at vi fortsat kan have en lav rente, en lav inflation og en fast kronopolitik. Det er min opfattelse, at arbejdsmarkedets parter på alle områder er mere ansvarlige over for samfundøkonomien, end Folketinget er.

Jeg synes også, det må siges, at det, man oplever, uanset hvor man kommer i verden, er, at den danske lønmodtager er den mest effektive arbejdskraft, man kan få. Ligeledes ligger sygefraværet på langt de fleste virksomheder under andre landes statistikker.

Desværre er vores problem i Danmark for tiden den store arbejdsløshed, men jeg bliver nødt til at gentage, hvad der ofte bliver sagt: at det er i erhvervslivet, vi skal finde de ønskede arbejdspladser, og at det først og fremmest er i eksporterhvervene. Jeg vil ikke bruge tid på at fortælle, at der for tiden er en stærkt positiv udvikling specielt i eksporterhvervene; det ved vi alle. Men en stigende indtjening i erhvervslivet skulle gerne omsættes i nye og flere arbejdspladser, og det gøres bedst, uden at pengene kanaliseres igennem statskassen.

Finansloven for 1992 er den sidste, før det indre marked bliver en realitet. Det er derfor glædeligt, at det er lykkedes langt hen ad vejen at tilpasse vores punktafgifter og lovgivning i

[Svend Højslev]

det hele taget til EF. Men der mangler stadig på visse områder en nødvendig tilpasning, og det er noget af det, som vi her i Folketinget bliver nødt til at forholde os til. Finanslovsforslaget indeholder ikke konkrete privatiseringsforslag, men det er ikke ensbetydende med, at vi ikke vil fortsætte privatiseringen på en række områder. De såkaldte privatiseringer, der er blevet gennemført, har efter Venstres mening været fornuftige, eksempelvis Datacentralen, hvor vi nu ser, at man ruster sig til at øge markedsandelen og gå ud i en stærk konkurrence. Det er en frihed, man fuldt ud kan udnytte.

Men modsat må jeg også minde de offentlige instanser om, at de har både frihed og pligt til at gå ud på markedet og finde de bedste og billigste tilbud og ikke af vane føle sig bundet til Datacentralen. I finansministerens forslag til finanslov har regeringen på ingen måde søgt koncentration. Vi har noteret os, at det seneste par års forsøg på at gennemføre store, påtrængende strukturelle ændringer af det danske samfund ikke har båret frugt, fordi der ikke har været den nødvendige parlamentariske interesse.

I år har regeringen strakt sig meget langt for at imødekomme Socialdemokratiet, der som landets største politiske parti også må påtage sig et medansvar for statsbudgettet. På den baggrund er der tale om et fredsommeligt finanslovsforslag, der opfylder nogle beskedne, men afgørende betingelser for regeringen. For det første falder afgiftstrykket. Det betyder, at den offentlige sektor i 1992 vil lægge beslag på en mindre del af de ressourcer, der er til rådighed i samfundet. Dermed vokser de ressourcer, der bl.a. står til rådighed for erhvervslivets investeringer. For det andet falder skattetrykket. Det er efterhånden veldokumenteret, at et højt skattetryk lægger en dæmper på den økonomiske aktivitet og den økonomiske velstand. Det er også veldokumenteret, at det danske skattetryk er det højeste i EF. Af begge årsager må det være et krav, at finanslovsforslaget skaber grundlag for et lavere skattetryk. For det tredje falder underskuddet på statsfinanserne i 1991, hvor der ventes et underskud på knap 38 mia. kr., som skønnes at falde til 31 mia. kr. i 1992.

Med disse ord skal jeg anbefale finansloven til videre forhandling.

Formanden:

I håb om – eller skal jeg sige forventning om – at tågen over Vendsyssel letter, foretager vi et spring i ordførrækken. Jeg giver ordet til hr. Kim Behnke.

Kim Behnke (FP):

Den offentlige debat har siden offentliggørelsen af forslag til finanslov for 1992 hovedsagelig været præget af, hvordan man har kunnet tolke og ikke mindst mistolke signaler og manglende signaler fra de forskellige partier. Selve det at tale om indholdet af finanslovsforslaget er der ikke rigtig nogen der har gidet bruge tid på. Og det er selvfølgelig også meget lettere såvel for politikere som for pressen at give sig i kast med signalfortolkninger, end det er at blive konfronteret med finanslovens uhyggelige og barske realiteter. Det er ganske enkelt ynkeligt, at partier i et parlament ofrer så megen ufrugtbar tid på absolut ligegyldige diskussioner om, hvem der har sagt hvad og hvornår.

Finansloven for 1992 er en skændsel, akkurat som finansloven for 1991 var og er en skændsel. Det er nemlig aldeles ude af trit med virkeligheden, at al den tid bliver brugt på, at man forsøger at diskutere, hvem man nu bedre kan være i stue med, end man kunne før.

Det er helt ude af trit med virkeligheden og al politisk anstændighed, når man fra regeringens side også i 1992 vil forgælde befolkningen yderligere. Derfor burde den politiske debat her i huset, her i parlamentet, gå ud på at få stoppet gældsætningen, få skatteniveauet sat kraftigt ned og få arbejdsløsheden afviklet.

Jeg er aldeles enig i, at et af vort samfunds allerstørste problemer er den store arbejdsløshed. Og vi har jo tilsyneladende ikke set slutningen på stigningerne endnu. Ifølge den nye budgetoversigt har regeringen måttet opregulere – jeg gentager: opregulere – ledigheds-skønnet for 1992 med yderligere 10.000 ledige. Det er meget flovt, og det er i sandhed et folketingsanliggende, eftersom det er 30 års socialdemokratisme gennemført i denne sal, der er årsagen til de mange problemer med 500.000 par ledige hænder, der ikke bidrager til samfundskagen.

Rent statsfinansielt er de mange dagpenge- og bistandsmodtagere en møllesten om halsen på finansloven. Rent menneskeligt er det også

[Klim Behnke]

ganske forkasteligt, at så stor en del af befolkningen ikke deltager aktivt i tilblivelsen af samfundskagen. Og endelig er det aldeles hul i hovedet for samfundsøkonomien, at så mange mennesker går uvirksomme omkring, mens vi gældsætter os.

Det er nemlig et kæmpeproblem, at gældsætningen er løbet løbsk. Finansministeren vil måske nok mene, at udtrykket »løbet løbsk« er en anelse overdrevet, når talen falder på statens gældsætning. Men ganske få faktuelle oplysninger viser imidlertid, at udtrykket i virkeligheden er alt for mildt. Ser vi først på det årlige driftsunderskud, er de bogholderimæssige kendsgerninger følgende:

I 1988 fremlagde den daværende konservativt ledede regering et finanslovsforslag for 1989, der viste et optimistisk overskud på 8 mia. kr. Da virkeligheden nærmede sig og de barske realiteter viste sig, nåede vi et minus på 18,7 mia. kr. Året efter regnede man først med et underskud på 7 mia. kr.; det blev faktisk på 23,2 mia. kr. Og i år regnede man med et minus på 16 mia. kr. Den seneste oversigt viser, at der minsandten bliver hele 37,7 mia. kr. i underskud. Det er altså kendsgerningerne, og de kan ikke bortforklares. Flertallet her i salen har med andre ord accepteret, at statens driftsresultater er blevet forringet fra minus 18,7 mia. kr. i 1989 til minus 37,7 mia. kr. i indeværende år. Det er faktisk en stigning på mere end 100 pct. på bare 2 år.

En anden kendsgerning er, at regeringens skøn fra de fremsatte finanslovsforslag, og til året er gået, har taget nogle store tigerspring i forkert retning hver gang. Fejlskønnet var på 27 mia. kr. i 1989, 16 mia. kr. i 1990 og foreløbig 22 mia. kr. i indeværende år. Og det kan derfor næppe komme som nogen stor overraskelse, at vi har alt andet end tillid til, at regeringens skøn over driftsunderskuddet, driftsbudgettet, for næste år holder. Alene fra august og til nu er der sket et skred, og når man tænker på, hvad det kan blive til, når først 1992 begynder, frygter vi som sagt det værste, for hvert års nye underskud betyder jo altså, at der bliver lagt nye sten på gældsmuren.

Regeringen skønner i finanslovsforslaget, at vi såmænd når 560 mia. kr. i statsgæld i 1992, og det skriver man tilsyneladende uden at rygte på hånden. Man konstaterer i 1½ linje på side 10 i den nyeste budgetoversigt følgende:

»Underskuddet er bekymrende, fordi det afspejler, at det offentlige gældsætter sig.«

Ja, det tør svagt antydes! Og dér synes vi nok at regeringen er alt for hurtig på aftrækkeren, når man fastslår, at situationen er ganske meget bedre end i 1982. Her vil en ærlig erkendelse af, at borgerlige regeringer faktisk i perioden siden 1982 har påført den danske befolkning et multiplum af nye skatter og afgifter, være langt mere troværdig.

Lad mig kradse lidt i mavesåret ved at nævne skattereformen, realrenteafgiften, arbejdsmarkedsbidragene, miljøafgifterne, de højere bøder og højere gebyrer, alt sammen noget, som i 1992 giver en ganske anden indtægtssituation for staten end i 1982. Derfor skal man nok passe på, at man fra en regering, der bor i et spinkelt glashus, ikke kaster med alt for mange sten. Et løseligt skøn uden at tage hensyn til skattereformen giver faktisk det resultat, at der i dag opkræves mindst 35 mia. kr. fra nye skattekloder, der ikke fandtes i 1982. Der er selvfølgelig også sket bortfald af nogle skatter og afgifter, men slet, slet ikke i samme omfang. Indregner man disse forøgede indtægter over de seneste 10 år i en ægte sammenligning af gældssituationen, vil vi faktisk i dag være forholdsmæssigt meget værre stillet, end vi var i 1982.

Problemet er ikke gælden i sig selv; det er den enorme rentebyrde, der følger efter gælden. Vi skal næste år afse 60 mia. kr. bare til at betale renter med. Man fristes til at spørge, hvorfor finansministeren ikke har fremsat besparelsesforslag til den konto. Det kan man ikke, vil man påstå. Jo, det kan man faktisk godt. Det kræver bare, at man foretager nogle massive afdrag på gælden. Jo, jo, men hvor skal de penge komme fra? 560 mia. kr. er jo temmelig mange penge. Det kan f.eks. ske ved, at man bruger privatiseringsindtægter til at afdrage på statsgælden, og derudover kunne man bruge nogle af de indestående, der er i de mange statsfonde. Staten skal simpelt hen holde op med at køre cigarkasseøkonomi. ATP-fonden, Lønmodtagernes Dyrtdsfond, Den Sociale Pensionsfond, Bygge- og Boligfonden, Den Kulturelle Fond – for blot at nævne nogle af statsfondene – indeholder altså tilsammen over 200 mia. kr. Hvis dette enorme potentiale blev brugt til en gigantisk engangsnedskrivning af statens gæld, ville det betyde, at vi ale-

[Kim Bøhnke]

ne næste år ville få en rentebesparelse på over 25 mia. kr., og det er mere end rigeligt til at dække de mange udbetalinger, de forskellige fonde har forpligtet sig til, og dernæst ville det sikre en væsentlig forbedring af statens budget.

Regeringen gør meget ud af at fortælle, at der er sket beskedne fald i det såkaldte skatte-tryk, og vi deltager da gerne i glæden. Og hvis ikke andre vil minde om det, vil vi da gerne selv: Netop de seneste års skatte- og afgiftslettelser er sket i et samarbejde mellem netop Fremskridtspartiet og regeringen.

Men rigtig glade bliver vi sandt at sige ikke, for de årlige driftsunderskud burde have været indregnet. Et årligt driftsunderskud er jo egentlig udtryk for ikkerealiserede skatter. Det vil derfor være langt mere ærligt, om de årlige underskud på DAU-saldiene var blevet indregnet i skattetryksopgørelserne. Sådant en beregning er ikke så ligetil, men f.eks. har bladet Arbejdslederen i nr. 10 fra indeværende år lavet en beregning, der viser, at indkomstskatterne skulle stige med 15 pct., hvis vi skulle have finansieret underskuddet for i år.

Og for at give et indtryk af, hvor galt det egentlig står til og har stået til i de seneste år, har jeg for nemheds skyld indregnet de seneste års underskud i form af f.eks. en højere momsprocent. Hvis underskuddet i 1988 var blevet opkrævet i moms, havde vi haft en moms på 27 pct. I 1989 ville momsen have været på 28 pct. og i 1990 29 pct., og så tager vi rigtig fat i 1991 – altså i indeværende år – dér ville befolkningen skulle have betalt 33 pct. i moms, hvis underskuddet skulle have været finansieret ved hjælp af momsen.

Sådanne hårrejsende kendsgerninger viser, hvor galt det står til, og de viser, at vi er nødt til at tage alvorligt fat omkring underskudsproblemet. Regeringen har ganske vist gjort det til en modesag at tale om krone til krone-finansiering, men hvorfor skal statens udgifter ikke finansieres krone til krone? Hvorfor går regeringen ikke ud og siger ærligt til befolkningen: Ja, vi har frådset, og nu bliver momsen altså på 33 pct., eller indkomstskatten bliver forhøjet med 15 pct.? Det gør man selvfølgelig ikke, for ikke alene ville det give oprør i befolkningen, det ville givetvis også give anledning til en vælgerflugt, som man aldrig nogen sinde har set magen til. Men hvis man gjorde det, ville det være ærligt, i stedet for at man bare skubber gælden foran sig.

Så har regeringen også gjort meget ud af at fortælle, hvor vigtigt det er at stå fast på det udgiftspolitiske måltal på 245 mia. kr. Men sandt at sige: Et udgiftspolitisk måltal på 245 mia. kr. er jo ikke rigtigt; man skal jo trække underskuddet fra, så det udgiftspolitiske måltal for 1992 burde rettelig være på 212 mia. kr., frem for at man accepterer underskuddet. 212 mia. kr. og ikke en øre mere! Det ville være ærlig politik, og ikke som nu, hvor man blot puffer en vold af gæld foran sig, en vold, som det vil koste vore efterkommere enormt slid at komme af med igen.

Dertil kommer så selve fremkomsten af det udgiftspolitiske måltal, og det diskuteres jo meget, og på mange punkter er det vel mere udtryk for politik eller, ja, man fristes til at sige en polemisk afgørelse. Vi har sagt det før, og jeg vil gerne gentage det ved denne lejlighed, at det efter vores mening er ganske absurd, at man fra regeringens og særlig fra finansministerens side opererer med disse udgifter, der posteres som negative indtægter, og indtægter, der posteres som negative udgifter. Jeg ved ikke, om de seneste Stingermissilindkøb indgår i den nævnte terminologi, siden man kan få dem gjort til en besparelse.

I det hele taget er regeringen jo særdeles aktiv, når det gælder nye smarte formuleringer og bortforklaringer. Ved finanslovens offentliggørelse havde finansministeren fejlet nok så mange milliarder kroner ind under begrebet »tekniske korrektioner«. I seneste budgetoversigt har man fundet på et nyt udtryk; nu hedder det »forretningsmæssige årsager«, når man har problemer. Disse årsager er i ganske klar dansk tale, at regeringen ikke har kunnet få solgt sine Tele Danmark-aktier, fordi den finansielle rådgiver, Unibank, har frarådet regeringen at sælge, så længe der er problemer med det juridisk holdbare i hele Tele Danmark-konstruktionen.

Da regeringen bruger disse engangsindtægter til at udfylde hullerne i driftsbudgettet, ja, så får DAU-saldoen et gok på lidt over 2 mia. kr. i år. Jeg kan ikke frasige mig fristelsen til at sige, at netop Fremskridtspartiet gang på gang har advaret imod, at man bruger engangsindtægter på driften. Nu ser vi altså resultatet, når engangsindtægterne ikke kommer.

For at vende tilbage til krone til krone-begrebet, så skriver regeringen i sin Østeuropa-

[Klm Behnke]

handlingsplan på side 28, at de 2,2 mia. kr., man sådan vil kaste bort i 1992, skal findes gennem forhandlinger om krone til krone-finansiering. Nu fremgår det så af budgetoversigten, at de 2,1 mia. kr. er indregnet i oversigten. Hvordan man gør det, har vi fået en delvis forklaring på fra finansministeren, men der er jo altså pokker til forskel på, om man skal ud at hente nye besparelser eller man skal ud at hente nye skatter.

Vi synes også, at regeringen er temmelig blottet for ambitioner. Man har fremlagt nogle budgetforbedringer til en værdi af 7,7 mia. kr. For de ikke indforståede skal det siges, at ordet budgetforbedringer bl.a. dækker over 0,7 mia. kr. i forøgede indtægter, som altså ikke er besparelser.

Vi synes, at målsætningen for besparelsesarbejdet må være at få balance og ikke, at man stiller sig tilfreds med disse sølle 7 mia. kr.s besparelser.

Ser man på indholdet af de 7 mia. kr.s besparelser, ja, så er det en tynd kop genfremsættelser for 90 pct.s vedkommende. Mange af forslagene har før været politisk afprøvet. Og tænker vi – særlig vi i Fremskridtspartiet – på, hvilke bemærkninger vi ofte får fra regeringen, når vi kommer med forslag, om, »at det kan jo ikke nytte noget, det er urealistisk, og hvis I ikke på forhånd har et flertal, kommer I ingen vegne med det«, fristes vi til at holde det samme foredrag om de 7 mia. kr., regeringen nu har foreslået.

Vi finder f.eks., at det er ganske uacceptabelt, at det fortrinsvis er de syge og gamle, der skal stå for skud denne gang. Det er helt uden for Folketingets forretningsorden at beskrive den harme, jeg faktisk føler, når man på én og samme tid vil klippe i varmhjælpen til vore pensionister og så forære 2,1 mia. kr. til Østeuropa.

For Fremskridtspartiet er der simpelt hen en moralsk smertegrænse for, hvad man kan finde politisk spiseligt og holdbart at skulle ud at servere for befolkningen, og den grænse mener vi er overskredet på en række områder. Jeg tænker her på betaling for hjemmehjælp, reduktion af pensionisters boligydelse, fjernelse af varmhjælp og inddragelse af erhvervsdrivendes næringsret.

Nok har regeringen ved offentliggørelsen af finansloven erklæret, at den er blottet for bor-

gerlig politik, og det bekræfter jo vores generelle indtryk af regeringens førte politik. Men på ét punkt er den jo ikke helt stueren, for ser man på sammenhængen mellem regeringens politiske ønsker om de nævnte nedskæringer på syge, gamle osv., og så de milliarder, man agter at bruge på Østeuropa, ulandsbistand, flygtningefrådsier osv., så har vi et skoleeksempel på, hvorfor Fremskridtspartiet meget gerne vil have sig frabedt at blive kaldt et borgerligt parti, for hvis det er borgerlig politik at lave den slags besparelser, så siger vi tak og farvel.

Vi har meldt positivt ud i forhold til besparelser på dagpengene til gengæld, men vi har svært ved at forstå, hvorfor finansministeren og skatteministeren har så travlt med at få fastslået, at de, der skal være dagpengepartnere, skal være de samme som dem, der er finanslovpартnere.

Vi kunne da godt tænke os at være med til at lave en dagpengereform uden nødvendigvis at skulle have fingrene i finansloven, men vi stiller så til gengæld den betingelse, at de besparelser, der bliver opnået ved dagpengeforliget, bliver brugt til skattelettelser og ikke til, at man render rundt og opretter nogle unødige uddannelsespladser sammen med socialisterne.

Regeringen må nemlig forstå, at hvis man fremover ønsker at bruge Fremskridtspartiets stemmer til at hente besparelser hjem, kræver vi indflydelse på, hvad provenuet bliver anvendt til.

Nøjagtig det samme gælder selvfølgelig privatiseringsprovenuerne. Vi har noteret os, at regeringen vil finansiere f.eks. nogle nye anlægsprojekter ved hjælp af privatiseringspenge. Det er også udmærket, men så må man altså regne med, at det er de samme partier, man går ud og bruger pengene med, som man må dække sig ind over for, når man skal have privatiseringerne gennemført. Vi mener ikke, at man skal kaste flere penge i grams på disse offentlige investeringer – tværtimod.

Regeringen har også talt varmt om oprettelse af nye statslige aktieselskaber, hvis aktiviteter skal bruges til disse anlægsprojekter. Det kan vi kun advare imod. Naturgas Syd, Bibliotekscentralen, DanVand, eller hvad man ellers kan nævne i den forbindelse, er jo eksempler på, at man skal holde sig fra det.

[Kim Behnke]

Vi mener, at man fra regeringens side har begået en fejl, når man har opgivet privatiseringsarbejdet i 1992. Det ville være uklogt at holde et privatiseringsstop. Fremskridtspartiet skal anbefale, at man genoptager privatiseringsarbejdet, og vi fremsætter, som man vil opdage, selv en række konkrete forslag og håber på en positiv reaktion specielt fra regeringen.

Så kan man selvfølgelig spørge, om det overhovedet har befolkningens interesse, det, vi går og laver herinde. En Sonar-undersøgelse i Jyllands-Posten den 29. september 1991 viser, at 45 pct. af befolkningen mener, at det underskud, der er, skal findes gennem besparelser. Man er også parat til besparelser. 53 pct. af befolkningen mener f.eks., at ulandsbistanden bør sættes ned. For de socialdemokratiske tilstedeværende kan jeg sige, at 57 pct. af Socialdemokratiets vælgere mener, at Socialdemokratiet skal være med til at få ulandsbistanden sat ned. Det var en servicemeddelelse.

Når denne finanslov skal vurderes, er vi lidt skuffede over, at finansministeren den 23. september opgiver at nå de 10.000 jobreduktioner om året. Vi er endnu mere bekymrede, når det gælder spørgsmålet om personskattelettelser, for personskattelettelser hænger efter vores mening uløseligt sammen med reduktion af ledigheden, og derfor vil Fremskridtspartiets krav til finanslovsforslaget være, at personskatterne nu langt om længe bliver reduceret mærkbart. Vi ser som bekendt helst den skattefri bundgrænse hævet, men arbejder ud fra det overordnede synspunkt, at alle skatter er hæslige.

Fremskridtspartiet vil således have mere balance på budgettet, og vi vil have fortsat privatiseringsarbejdet og gennemført ægte personskattelettelser, såfremt vi skal kunne stemme for en finanslov, i hvert fald den for 1992. Om vi når så langt, er bl.a. op til regeringen. Foreløbig mener vi nok, at forhandlingsforløbet, eller hvad vi skal kalde det, er grebet lidt besynderligt an, men det er jo regeringens privilegium. Ét skal dog være klart, og det skal være sagt uden omsvøb: Hvis de nævnte 7,7 mia. kr. i budgetforbedringer er udtryk for, hvad der kan handles om i dette efterår, afstår vi gerne fra at deltage i handelen.

Formanden:

Så længe vi har den nuværende forretningsorden, må jeg for hundredehalvtredsindstyvende gang sige, at medlemmer og partier ikke må tiltales direkte, så man kan ikke sige »jer« til et parti.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg lyttede selvfølgelig med interesse til hr. Kim Behnkes indlæg; det er derfor, vi sidder her, men det er muligt, at jeg ikke har forstået det hele.

Jeg kan forstå på hr. Kim Behnke, at der blev lavet et regnestykke om, hvor meget moms vi skulle betale, hvis vi skulle dække statsbudgettets underskud, eller hvor høje skatter eller hvor store besparelser.

Så spørger jeg, om Fremskridtspartiet og hr. Kim Behnke har prøvet at beregne eller drage nogle konsekvenser af, hvad der ville ske, hvis man hævede momsen f.eks. til 33 pct., eller hvis man nu hævede personskatterne med de tal, som hr. Kim Behnke nævnte at der skulle til, eller man nu sparede 30 mia. kr. på budgettet. Hvilke konsekvenser ville det så i øvrigt få? Min opfattelse er f.eks. – men den kan være forkert, det skal jeg da gerne medgive – at hvis man nu forestillede sig, at vi sparede 30 mia. kr. for at komme væk fra underskuddet, ville vi få en kolossalt voksende arbejdsløshed og et kolossalt voksende statsunderskud, så derfor mangler jeg egentlig et forslag fra Fremskridtspartiet om, hvad vi gør.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Lad mig indledningsvis slå fast til glæde for fru Marianne Jelved og forhåbentlig også andre, at spørgsmålet om at forhøje momsen og indkomstskatterne ikke var noget forslag fra Fremskridtspartiet; det var blot et eksempel på, at vi synes, det er fiktion, når man fra regeringens side går ud og praler af, at skatterne er faldet, og hvordan det var i 1982, osv. Hvis man var ærlig, indregnede man underskuddet, eksempelvis i form af en højere moms, eksempelvis i form af højere indkomstskatter. Men vi skal ikke anbefale, at man gør det, men i hvert fald i regneeksemplerne kunne man godt gøre det for at illustrere over for befolkningen, hvor galt det står til.

[Kim Behnke]

Det offentlige andel af økonomien i Danmark er stadig væk på omkring 60 pct., og det er for stor en andel. Det er den byrde, det tunge åg, som den samlede offentlige sektor er på den danske samfundsøkonomi, der skal gøres mindre. Det hedder bl.a. offentlige besparelser.

Så siger fru Marianne Jelved, at offentlige besparelser betyder masseafskedigelser osv. Det behøver det ikke nødvendigvis at gøre. Kodeordet for os er, at man privatiserer opgaverne, flytter opgaverne fra offentlig til privat varetagelse.

Til glæde for fru Marianne Jelved skal jeg gerne overrække et eksemplar af en bog, der hedder: »Privatisering – den danske model«, hvor det på et par hundrede sider bliver beskrevet, hvordan man gør det.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Hr. Kim Behnke svarer simpelt hen ikke på mit spørgsmål. Fremskridtspartiet har jo ikke stillet forslag om at privatisere for 30 mia. kr., så der kunne opnås en offentlig besparelse på 30 mia. kr. Det lader sig ikke gøre! Det offentlige skal købe nogle serviceydelser, tjenesteydelser, hos private, hvis man udliciterer – det er i orden – eller hvis man privatiserer noget. Men hvis man skal spare, som Fremskridtspartiet har sagt utallige gange, lad os sige 10 mia. kr. mere end det, regeringen har foreslået i sit finanslovudspil, hvilke konsekvenser vil det få?

Det er et direkte konkret spørgsmål: Hvilke konsekvenser ville det få for det danske samfund, hvis man ud over de knap 8 mia. kr. sparede 10 mia. kr. ekstra på beskæftigelse, på underskud osv.? Det er jeg sikker på at hr. Kim Behnke kan svare på!

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Som fru Marianne Jelved som en erfaren politiker vil vide, kan besparelser jo sammensættes på mange måder. Sammensætter man f.eks. de 10 mia. kr., som fru Marianne Jelved gerne vil have etiket på, med 8,2 mia. kr. fra ulandsbistanden, vil det ikke alene være utroligt gunstigt for vores betalingsbalance, det vil næppe have nogen som helst beskæftigelsesmæssig indflydelse i Danmark.

Tager man det, der er blevet brugt på jobskabelse f.eks. i de seneste 10 år, er der brugt næsten 70 mia. kr. på alle mulige mere eller mindre tilfældige tømme vandpyt-projekter rundt omkring i såkaldt jobskabelse. Men arbejdsløsheden er steget i samme tidsrum. Årsag og virkning!

Det kan ikke nytte noget at tro, at blot fordi man bliver ved med at forhøje skattetrykket, har det ikke også en afsmittende effekt på vores beskæftigelse.

Den måde, man sammensætter besparelsemenuen på, har Fremskridtspartiet senest ved 675 ændringsforslag – 675 ændringsforslag, for at være helt nøjagtig – til finanslovsforslaget for 1991 konto for konto redegjort for, hvordan vi mener at det seriøst kan blive sammensat, uden at det får beskæftigelsesmæssige konsekvenser. Tværtimod har vi også deri lavet beregninger for, hvor mange flere nye job det vil resultere i i den private sektor. Der er sammenhæng i tingene.

I al beskedenhed tror jeg nok, vi er det parti i Folketinget, der mest detaljeret dokumenterer de synspunkter, vi har, og senest altså med disse 675 ændringsforslag og f.eks. også den bog, fru Marianne Jelved har fået et eksemplar af.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.47

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Mimi Jakobsen (CD):

Med fare for at irritere hr. Kim Behnke, som ikke er kommet endnu, og som havde så meget imod, at der blev brugt tid på at udveksle signaler og give meldinger og sådan noget her i dag, vil jeg skynde mig at sige, at jeg har glædet mig over den debat, vi har haft indtil nu. Jeg synes, det har været en meget fredelig og en meget åben debat. Både hr. Lykketoft og hr. Henning Andersen strakte betydeligt hænder ud, og jeg håber, at det kan blive kendetegnet for de forhandlinger, vi nu for alvor skal have i gang om finansloven.

[Miml Jakobsen]

Vi ser som bekendt gerne fra CD's side, at vi i år får oppet os her i Tinget, så vi ikke længere skal stå med den tradition, som det desværre er blevet, at det er omkring en tredjedel af Tingets medlemmer, der stemmer for det offentlige budget. Men det kræver noget, det er ikke noget, der kommer af sig selv, det ved vi. Jeg vil blot fremhæve, at debatten indtil nu har været god og afdæmpet.

Når man kommer rundt omkring i landet og taler med folk, navnlig folk ude i det private erhvervsliv, erhvervsledere, erhvervsorganisationer, siger de nogle ting til én, som man naturligvis gerne lytter til, og det tror jeg egentlig ikke det bare er borgerlige partier der gerne gør. Men det gør man selvfølgelig, fordi det er væsentligt, at de mennesker føler og fornemmer, at Danmark er et godt land at tjene penge i. Det er godt at producere her i landet, og de skal have nogle betingelser, så de fortsat har lyst til det, også til at give den en ekstra skalle.

Men man hører også ting, hvor man en gang imellem siger: Jamen hvordan skal man nu få hoved og hale på det her? For hvad siger de også? De starter med at sige: Åh, den offentlige sektor er alt for stor. Tja, bom, bom, er det vist, man siger. Hvad mener de så med det, spørger man. Jo, så kommer denne her med overførselsindkomsterne. Ja, det bruger vi da en del penge på. Men når man går lidt tættere på dem, så er det i hvert fald ikke folkepensionen, de mener. Der er ingen af dem, der synes, at deres forældre får for meget i folkepension, så de dér 50 mia. kr., vi vel er oppe omkring på pensionerne, dem kan vi godt skyde ud. Det er ikke det, de mener. Så når vi selvfølgelig til dagpengene og kontanthjælpen, og dér mener de fleste af dem, at det bruger vi altså for mange penge på. Det synes jeg også. Jeg tror egentlig heller ikke, der er nogen, der synes, vi ikke gør det; jeg har ikke hørt det endnu i hvert fald.

Men problemet er bare, at borer man lidt dybere i det og spørger dem: Jamen hvad nu, hvis vi kunne få nogle af disse mennesker væk fra overførselsindkomsterne. Og jeg understreger, at CD betragter det som en ulykke, jo længere man går på en passiv indkomst, hvis man vel at mærke er i den erhvervsaktive alder. Det er ingen lykke, at man kan være længe på dagpenge, at man kan være længe på kontanthjælp; det er en ulykke. Men det er jo alternativet, der

er det afgørende, for hvad kan man ellers henvise folk til?

Men spørger man så disse erhvervsfolk: Vil I have dem? Så er svaret: Vi har jo ikke brug for nogen lige i øjeblikket, for vi har jo sådan og sådan og sådan. Det næste, de så siger, er: Jamen der er jo for mange offentligt ansatte. Det kan man diskutere. Som vi er blevet enige om under tidligere debatter her inden for den sidste uges tid, er det vel i høj grad et spørgsmål om, at vi definerer, hvad det er for opgaver, vi vil have løst, og dernæst kan vi så snakke om, hvor mange der skal til det. Men spørger man dem så: Jamen kunne I tænke jer at ansætte nogle af disse mange, mange mennesker fra den offentlige sektor, ja, så er der nogle, de gerne vil have, det er der.

Der er nogle dygtige folk i skatteforvaltningerne rundt omkring, som de gerne vil ansætte til hjælp for at udarbejde deres egne regnskaber, og hvad de nu skal aflevere. Men ud over det er det jo småt. Så også her mangler man jo konsekvensen af de udtalelser, for hvad så? Og man fristes jo en gang imellem til at spørge dem og gøre det altså også, når man er mig i hvert fald: Jamen er det bedre at være offentligt forsørgt end at være offentligt ansat? Og det får man sjældent noget svar på.

Offentlig forsørgelse er ikke i sig selv noget vidunderligt, offentlig ansættelse er det heller ikke. Men skal man vælge mellem at lade folk gå på en passiv ydelse i årevis og så på visse afgrænsede områder sige, at her har vi i det offentlige et stigende varigt behov og kan kanalisere nogle mennesker derover, så vil vi være parat til at drøfte en sådan overflytning.

Man må ikke referere fra et samråd, så jeg siger bare, at det var mit indtryk, at arbejdsministeren havde fem kategorier af ledige, som han stillede op, og han understregede utrolig fornuftigt – og man må vel godt referere en lille smule, når man har noget pænt at sige – at der er vidt forskellige betingelser for de grupper af ledige, og derfor skal der også tages vidt forskellige midler i brug for at få dem i gang igen.

Men vi kommer ikke uden om, at vel har vi store grupper af ledige, som vi forhåbentlig ved hjælp af uddannelse, omskoling osv. kan få ud igen i det private erhvervsliv – og det er vi meget tilfredse med udsigterne til, lad os håbe det, lad os gøre alt, hvad vi kan for det – men vi har også grupper af ledige, som er tek-

[Mimi Jakobsen]

nologiseret ud af den private sektor. De har ikke brug for husassistenter og hjemmehjælpere i den private sektor, og derfor er der behov for, at vi får gjort op, hvor mange forskellige muligheder vi skal spille på, og det er rigtig mange, for folk er jo vidunderligt forskellige.

Men jeg vil gerne understrege og runde af med at sige endnu en gang, at ingen kan få overbevist mig om, at det er lykken at gå på en passiv ydelse år efter år. Men så har vi selvfølgelig også en forpligtelse til at finde et system, som OECD også anbefaler. Man siger, at de er alt for længe på dagpenge. Ja tak, men hvad så? For at skubbe folk fra dagpenge over på kontanthjælp, det er jo bare et andet passivt system. Det løser ingen problemer, det giver snarere folk et ekstra gok i nødden, for trods alt er det i folkemunde mere respektabelt at have sine dagpenge end at være på bistand.

Om overførselsindkomsterne vil jeg gerne sige, at vi i CD ikke er tilhængere af den filosofi, der siger, at hvis der nu kommer et stigende antal folk på overførselsindkomst – og det er jo det, der sker, det er derfor, de stiger – så må man reducere ydelserne for alle dem, der er det. Det er ikke svaret, det er ikke logikken for os at se. Logikken må være, at vi bestræber os på at gøre alt, hvad vi kan, for at der kommer færre erhvervsaktive på overførselsindkomst – også det kan vi vel være enige om.

Vi har, tror jeg, støttet samtlige initiativer, der er kommet fra forskellige ministre om at aktivere folk, og det er så specielt de unge, vi har koncentreret os om. Det er fint, det står vi stadig væk ved, det skal jeg skynde mig at sige, men der er noget paradoksalt i, at vi aktiverer og stiller krav op til 25 år, siger, du skal gøre noget, du skal bestille noget, du skal yde noget for at få dine ydelser og for at komme i gang igen. Men når man er over 25 år, stiller vi krav om, at de absolut ikke må bestille noget, de skal være til rådighed, og det gælder samtlige ledige.

Jeg står helt ved rådighedsbegrebet, vi har været med til at stramme rådighedsbegrebet, men det er ikke sikkert, at det i fremtiden skal gælde alle grupper af ledige, fordi det kan virke eller kommer til at virke som narreværk, når man som SiD'eren i går aftes i tv sagde: Jamen jeg er til rådighed, men der er 600 ledige i mit område, i min fagforening, i forvejen.

Det er derfor, vi har tilbagevist forslagene om at beskære dagpenge for de langtidsledige. For hele grundfilosofien i, at hvis man skærer lidt i ydelsen, så har de et større incitament til at søge ud i job, den holder jo ikke, når der ikke er noget job, det burde da være logik.

Vi vil gerne videre med tanken om aktive-ring. I bund og grund burde det gælde alle, at enhver yder, hvad enhver kan. Alle kan ikke yde lige meget, for vi er forskellige, og når vi når dertil, at vi ikke kan yde mere, så er det, at det offentlige, samfundet, vi alle sammen træder til og giver det yderligere, der skal til. Men enhver bør i princippet yde sit.

Det kan så være i form af løntilskudsordningerne, som vi har talt om under tidligere debatter. Det kan være i form af, at man finder disse nye job frem, som vi egentlig alle sammen ønsker var der stadig væk, men som ikke kan betales af dem, der skal ansætte med 70 kr. i timen, men hvor vi må runde op. Der er masser af områder, som vi har drøftet tidligere på ugen, hvor vi egentlig alle sammen mangler hjælp: rengøring, børnepasning, servicefunktioner rundt omkring.

På samme måde afgang fra arbejdsmarkedet. Vi ser meget gerne en individuel, fleksibel pensionsalder for alle. Jeg ved godt, at med 300.000 arbejdsløse så lyder det jo som klingeling; dér gælder det vel om at få så mange ud som muligt. Ikke nødvendigvis, for hvorfor skal det være en bestemt aldersgruppe? Hvis en arbejdsgiver og arbejdstager kan blive enige om, at de ønsker en ansættelse af en person, så må det være os totalt uvedkommende, om vedkommende så skal arbejde i 20 timer og være 68 år, eller hvad det nu måtte være. Et sådant synspunkt kan vi ikke se bort fra, med alt det vi i øvrigt går og siger på det ældrepolitiske område.

Det, de også siger, når vi så kommer, er det med skattetrykket. Hr. Svend Heiselberg var desværre også inde på det i dag, eller heldigvis, for så kan vi vende den en gang til.

Vi har i et hvilket som helst veludviklet moderne samfund nogle ting, vi gerne vil have. Vi har nogle ordninger med dagpenge og forsikringer osv. osv. Vi har nogle skoler, vi har nogle hospitaler, vi har nogle daginstitutioner, eller hvordan vi nu indretter os. Uanset hvordan vi betaler tingene, skal de betales. Noget er egnet til at blive privatiseret. CD har vist sagt nej

[Mimi Jakobsen]

til meget få privatiseringsforslag. Vi har en fuldstændig uideologisk holdning til det. Hvis tingene kan løses bedre af nogle private, så for vores skyld ingen alarm, men vi gør det ikke bare, for at man skal kunne sige, at nu er det gudskelov blevet privat, så bliver det meget bedre.

Skattetrykket er den måde, vi måler på. Vi har indrettet os i vores samfund ud fra en grundbetragtning om, at hver borger jo ikke kan have sit hospital, og at enhver jo ikke kan have sin skole, og at uanset om man nu skal bruge en skole, eller man skal bruge et hospital, så må alle være med til at betale for, at andre skal bruge det. Men det bliver hele tiden – og hr. Svend Heiselberg gjorde det også i dag – taget som, at det er den store skurk, og det er det, vi alle sammen har gået og forset os på, nemlig at nu skal vi betale alt det her i skat.

Nå ja, hr. Svend Heiselberg har sikkert også hørt om de besindige vestjyder i Ringkøbing i går, der bare sagde: Nu kan det være nok! Vi gider ikke høre mere om, at vi absolut ikke skal betale mere i skat. Der skulle lukkes otte landsbyskoler, og plejehjemmene og hjemmehjælpen blev for dårlig osv. De ville ikke mere. De sagde: Vi gider ikke høre mere om, at nu skal skatten holdes i ro. Vi vil hellere betale mere i skat, end at det skal blive ved med at gå på den her måde. Det var altså i Vestjylland. Det var ikke bare de her vilde, flippede københavnere, som jeg selv tilhører.

Vi har nogle ting i samfundet, som skal betales; vi kan drøfte betalingsformerne. Jeg mener ikke, at skatten er en uretfærdig måde at gøre det på. Der vil jeg så gøre den undtagelse, at vi stadig er meget varme på tanken om at inddrive flere penge fra folk, der går og fuser med det, det er klart, men generelt mener jeg, at skatteudskrivningen er en rimelig fælles måde at få betalt tingene på.

Men skal vi i gang med at diskutere en anden finansiering af dagpengene – selv om vi ikke kan se den store, gode idé i det – så har jeg givet tilsagn om, at det vil vi gerne, for vi har netop ingen ideologi på det område. Vi vil gerne diskutere det, men vi forbeholder os ret til at kræve, at der ligger nogle meget, meget gode argumenter for at gøre det.

Men tingene skal altså betales på den ene eller den anden måde. Man fremfører hele tankegangen om, at jamen så må man jo se, og så

betaler man ganske vist noget mere i bidrag, men til gengæld får man så skattelettelse.

Nu er det vel ikke sådan, at alle lønmodtagere kan få det i skattelettelse, som de skal betale mere i bidrag. Det tror jeg ikke på, for vi udbreder formodentlig skattelettelserne til hele befolkningen, og det vil sige, at skattelettelserne må blive mindre både for virksomhederne og for den enkelte lønmodtager end det, man skal betale mere i bidrag. Så er det jo et spørgsmål, om det ikke vil give den afsmittende virkning, at folk kommer og siger: Hvis jeg skal af med 5.000 kr. mere om året eller 3.000 kr. mere om året, så må jeg have det mere i løn. For så er vi jo lige vidt, og så er det faktisk værre – det er ikke engang lige vidt, som det lyder fra salen, selv om man ikke må tage mod tilråb.

Det sidste, jeg vil sige om skattetrykket, er, at det jo ikke kan dokumenteres, at folk generelt ikke gider bestille noget, fordi det ikke kan betale sig med de marginalsatter. Men vi har adskillige undersøgelser, der viser, at folk knokler, og de tager dobbeltjob, og de tager ekstrajob, og de tager overarbejde – vi støtter ikke et forbud mod overarbejde, det kan jeg roligt sige med det samme, det er en dødssyg tanke. Men det modbeviser påstanden om, at der er ingen, der gider lave noget, fordi de ikke får noget ud af det alligevel. Folk knokler, så det gør noget. Men problemet er, at det kun er en del af befolkningen, der knokler løs. Og så er der nogle, der ikke har noget – det kan vi vel også være enige om?

Så er der den offentlige sektor, som de jo også tager fat på i det private erhvervsliv. Jeg glemte at sige, at punkt 1 a som regel er, at når vi snakker om de offentlige udgifter, så siger de: Jamen nu rører I ikke ved erhvervsstøtten. Den skal selvfølgelig heller ikke røres, det er klart; det er ikke det, vi snakker om, men alle vil jo gerne spare – bare det ikke kommer alt for tæt på deres egen interessesfære, så går det meget godt.

Den offentlige sektor: Vi har år for år accepteret produktivitetskrav og dermed jo altså også afskedigelser i den offentlige sektor. Det kan vi knurrende gå med til fortsat. Men jeg bliver bare nødt til at sige, at jeg har svært ved at se den store idé i at sende disse mennesker ud af den offentlige sektor, for det bliver fra offentlig ansættelse til offentlig forsørgelse på

[Mimi Jakobsen]

dette tidspunkt. Men vi vil ikke modsætte os det.

Vi vil bestemt heller ikke modsætte os, at finansministeren forsøger at gøre noget ved sygefraværet dér, hvor det er for højt. Fra enhver arbejdsplads ved man, hvor dødirriterende det er, hvis der er nogle pjækkere imellem, der ikke gider komme fredag og mandag, eller er sådan, at hvis de er en lille smule forkølede, så kommer de ikke. Det kender man. Det vil vi meget gerne medvirke til at gøre noget ved, men vi er nødt til at drøfte metoden.

Er det et spørgsmål om, at man må have nogle ledere på de pågældende steder, der tager sig tid til at kalde de pågældende ind og sige: Nu må du altså tage dig sammen, Hansen – eller hvordan skal det gøres? Faconen er ikke ligegyldig, for der ligger meget signal i det, og man skal nu heller ikke gå ud med brask og bram over for alt og alle og folk, der pænt og ordentligt og mere end det passer deres job, så de alle skal have denne her hængende over hovedet, at nu skal der skæres ned, fordi der er nogle, der har for stort et sygefravær.

Men en opstramning, nogle samtaler, eller hvordan man nu vil gøre det, det vil vi meget gerne drøfte, og det er da selvfølgelig et led i produktivitetsforbedringen, at nogle af dem, som føler sig meget mere syge, end de måske i virkeligheden er, tales fra den opfattelse.

Vi vil gerne stemme for finansloven. Vi gør det også, uanset hvad der står i den. Det kan jeg sige til finansministeren. Det kan man da kalde et tilsagn.

Vi vil også gerne acceptere, at regeringen har et meget stærkt behov for at holde det her måltal. Reelt set er det selvfølgelig ikke vigtigt, om det er en milliard mere eller mindre, men psykologisk set, pædagogisk set, kan vi godt acceptere regeringens holdning, og vi vil strække os langt for at nå, at det kunne hænge sammen, så vi kan holde det måltal. Men reelt set er det selvfølgelig ikke af den helt store betydning.

Dermed mener jeg ikke, at det er ligegyldigt, om finansloven stiger med 10 mia. kr., men jeg siger udtrykkeligt, at 1 mia. kr. hist eller her på det store budget selvfølgelig reelt set ikke er noget problem. Men der ligger meget signalvirkning i det såvel over for indland som over for udland, og det accepterer vi også. Og vi vil strække os langt for, at det kan komme til at blive sådan.

Det skal også ses i lyset heraf, når jeg nu siger, at det jo ikke vil være finansministeren eller andre ubekendt, at der er punkter, CD ikke kan støtte blandt de besparelsesforslag, der er kommet frem.

Vi har i løbet af ugen og i øvrigt fra første færd, hvor vi gæstede finansministeren og hørte om disse forslag, været imod beskæringen af dagpengene. Jeg har haft lejlighed til at begrunde det flere gange. Specielt det, der vedrører de langtidsledige, har jeg nævnt, og jeg vil også gerne nævne det store forslag om adgangskravet på de 52 uger, hvor der efter min mening kan ske to ting: enten dette, at man bare går over på bistandshjælpen og får den, og så er der ingen besparelse, eller også at man netop ikke kan få bistandshjælp, fordi ægtefællen har en indtægt, og så ser man altså, at en familie omtrent får halveret sin indkomst. Det vil vi ikke medvirke til.

På socialområdet er det selvfølgelig begrænsede forslag, vi indtil nu har set. Det er ikke, fordi vi synes særlig godt om dem; det vil fremgå senere på dagen. Ikke, at vi afviser betalingen for hjemmehjælpen, men vi har udtrykkeligt sagt fra første gang, det blev diskuteret, at det ikke må ødelægge samspilsløsningen, og det må vise sig, om det her kan gøres uden det. Noget andet er selve opdelingen i praktisk hjælp og personlig pleje. Det bliver vist noget værre hys at skulle administrere; så vi er skeptiske.

Jeg kan ikke nu bruge lang tid på varme-hjælpen osv., men vi ved jo, at socialministeren er »idømt« en større besparelse end det, vi har set lovforslag på herinde indtil nu, og jeg vil bare sige til regeringen, at de samme synspunkter fra CD's side, som gælder på dagpengene, også gælder på kontanthjælpen. Vi kan ikke være med til – uanset at der kommer stigninger, fordi der kommer flere mennesker på kontanthjælp – at reducere de ydelser, som vi fra CD's side har været med til at reducere før. Vi mener, at nu må vi lade dem være i ro, og vi mener ikke, de er for flotte.

Det tredje område, hvor vi har udtrykt stor skepsis, er boligministerens område. Det er ikke en total afvisning, men det er en afvisning af grønthøstermetoden, så vi siger, at nu skærer vi 5 pct. Vi ved godt, der er opdrift; det har vi hørt, og vi kender godt argumenterne. Det kan heller ikke være sådan, at alt er fredet; det er

[Mimi Jakobsen]

muligt, at vi kan finde frem til nogle ordninger, hvor man f.eks. går over og kan skære lidt i de meget store boliger. Men vi anser det ikke for rimeligt, at man over for de pensionister, som vi selv har fastsat pensionen for i et bredt forlig herinde, rykker om på udgifterne til noget så essentielt som deres bolig, for vi har selv fastlagt, hvordan vi ønsker udviklingen på pensionerne, og så kan der ikke rykkes mange kroner, førend det kommer til at virke som urimeligt.

Med hensyn til nybyggeriet – ja, vi skal jo have et nybyggeri. Det skal vi under alle omstændigheder af rent udviklingsmæssige grunde, men der er jo en anden god begrundelse for at have et nybyggeri nu, nemlig at vi har arbejdsledigheden inden for byggerierhvervene. Så vi er meget skeptiske over for de foreslåede reduktioner af boligkvoten. Men jeg vil gerne understrege, at jeg ser fremtiden på dette område stadig væk som et vist nybyggeri, naturligvis både privat og offentligt, men først og fremmest boligfornyelse, byfornyelse, meget gerne med deltagelse også af almennyttige boligselskaber, for det er nemlig nogle af deres lejligheder fra 1940'erne og 1950'erne, der skal renoveres, og det burde man engagere dem i, så de også havde noget.

Jeg håber, at forhandlingerne om denne finanslov kan foregå på samme fordragelige og åbne måde som debatten i dag. Der er nogle punkter, hvor vi alle hver især må sige: Det er for meget, det vil vi altså ikke. Men det betyder ikke, at der ikke kan tales om andre områder. Det betyder, at vi forventer nogle drøftelser, hvor alle partier og hvor regeringen lever op til statsministerens ord fra åbningstalen om, at man vil gerne høre synspunkter fra alle partier – man holder ikke stædigt fast ved sit eget – men at vi naturligvis omvendt respekterer, at regeringen har nogle ønsker med hensyn til totalrammerne og sådan noget.

Så jeg håber, at de drøftelser kan foregå, og at vi kan nå et resultat, hvor vi ser, at et meget bredt flertal her i Folketinget kan stemme for denne finanslov.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Alle ved, at der er skel i opfattelsen på nogle centrale områder. Der er klare forskelle mellem regeringspartierne og eksempelvis Socialdemokratiet, når det drejer sig om synet på ar-

bejdsledigheden, synet på erhvervspolitikken, beskæftigelsen. Der er også klare forskelle, når det drejer sig om spørgsmålet om social retfærdighed og social tryghed.

Selv om der imidlertid er disse klare skel, så er der jo også – det kan enhver se, der ser på Folketingets sammensætning – behov for samarbejde. Det gælder ikke mindst statens budget, finansloven.

Vi har kritiseret, som det også er sket i dag i hr. Lykketofts indlæg, finansloven for at indeholde sociale nedskæringer i forhold til pensionisterne, i forhold til efterlønsmodtagerne, i forhold til dagpengemodtagerne og i forhold til kontanthjælpsmodtagerne. Vi har kritiseret finanslovsforslaget for at gøre alt for lidt ved arbejdsledighedsproblemet, og vi har kritiseret det store underskud. Vi har sagt, at vi gerne vil være med til at ændre finansloven, så det bliver en god finanslov, som kan samle et bredt flertal her i Tinget.

Det er på den baggrund, jeg gerne vil kvittere for det indlæg, som fru Mimi Jakobsen har holdt her i dag. Jeg mener, at der med de klare meldinger, der er kommet fra Centrum-Demokraternes side, som jo på en række punkter også er støttet af en tilkendegivelse fra radikal side og andre partiers side, nu tegner sig et grundlag for fortsatte forhandlinger om finansloven, der fører frem til, at vi kan vedtage finansloven med et bredt flertal.

Det, der nemlig fremgik af fru Mimi Jakobsens indlæg, er, at fru Mimi Jakobsen og Centrum-Demokraterne i lighed med, hvad Socialdemokratiet og SF og andre partier har tilkendegivet, ikke vil være med til nedskæringer i forhold til pensionisterne, i forhold til dagpengemodtagerne og de andre. Og det vil sige, at de sociale pletter på finanslovsforslaget er væk.

Dermed er også en af de væsentligste hindringer for, at Socialdemokratiet kan stemme for finansloven, ryddet af vejen, og jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at give vores tilsagn om i de fortsatte forhandlinger at fjerne de sidste forhindringer, sådan at vi får en god finanslov, som vi kan være tjent med, en finanslov, som løser nogle af problemerne i Danmark, som ikke er socialt uretfærdig, og som kan samle et bredt flertal her i Tinget.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hvad særligt angår de bebudede besparelser omkring pensionisterne, ville hr. Svend Auken tidligere på dagen have kunnet notere, at allerede efter mit indlæg stod det klart, at netop hvad de besparelser angår, bliver de ikke til en realitet.

Men fru Mimi Jakobsen holdt jo – tillad mig udtrykket – den sædvanlige tale fra Centrum-Demokraterne om, at vi skal starte med at finde ud af, hvad det er for nogle offentlige opgaver, vi gerne vil have løst, og så må vi derefter ud og kradse pengene ind hos befolkningen, og skattetrykket er jo i virkeligheden ikke noget problem – en milliard her og en milliard dér. . .

Det er lige præcis derfor, vi har det store underskud; man starter med at lave en lang ønskeseddel, og bagefter lægger man så sammen. I stedet for burde vi faktisk gøre det her i Folketinget, her i parlamentet, at vi sagde: Hvor meget vil vi være bekendt at gå ud og flå op af lommerne på befolkningen? Derefter, når vi kender det tal, kunne vi gå i gang med at prioritere, hvordan de penge skulle anvendes. At gøre det på den omvendte måde, det er det, vi har gjort i 30 år nu, og det er det, der har gjort, at vi har fået dette såkaldte velfærdssamfund, som imidlertid i bund og grund er betonsocialisme langt ud over, hvad man tror rundt omkring i verden, og langt ud over, hvad mange i den danske befolkning egentlig er klar over. Men det er bl.a. med fru Mimi Jakobsens indstilling, at det er gået så galt.

Til dette med, at der er jo ingen, der vil spare, når det kommer til deres eget område: Nej, lige præcis derfor! Hver eneste gang man tager et punkt, kan man godt gå ud og finde et flertal for at afholde udgiften, men hvem skal så betale bagefter? Regningen er der, og med fru Mimi Jakobsens ord må vi jo være fælles om at betale for det.

Men hvorfor skal vi være fælles om at betale? Hvorfor skal jeg som århusianer betale for, at nogle Hellerupfruer skal gå i Det Kongelige Teater? Det vedkommer ikke mig, og derfor må de, der vil nyde, også yde.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil bare sige til fru Mimi Jakobsen, at de besindige jyder, som fru Mimi Jakobsen henvi-

ste til, jo rent faktisk vedtog budgettet. De stod faktisk presset imod her i nat. Det er rigtigt, at der var mødt mange mennesker op i Ringkøbinghallen for at presse bystyret, men bystyret besluttede sig alligevel til at sige: Vi vil vedtage et ansvarligt budget, uanset om der er et pres udefra.

Det er det, vi mangler her i Folketinget: at vedtage det, der er fornuftigt. Vi har alt for let ved at hoppe på den vogn, hvor der kommer et pres. For det er jo så vældig let herinde i Folketinget at sige: Vi vælger det og det og det. Men jeg tror, at vi skulle gøre som de besindige jyder her i nat: De stod presset imod.

Så sagde fru Mimi Jakobsen, at vi bruger en del penge til overførselsindkomster. Ja, det tror jeg. Vi bruger 148 mia. kr., så det kan man jo godt sige at vi gør.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det var hr. Svend Aukens korte bemærkning, der fik mig til at komme herop.

Sådan som jeg noterede ned fra hr. Svend Aukens tale, så var hovedbudskabet hos hr. Svend Auken, at nu er den væsentligste hindring fjernet for Socialdemokratiet. Jeg ved ikke, om det er korrekt opfattet, at det skal tages som udtryk for, at der blev givet et halvt tilsagn, måske et trekvarter tilsagn om, at Socialdemokratiet med det, der er sket her på det sidste, vil stemme for finansloven. Hvis det er det, der er meningen, indholdet, i hr. Svend Aukens korte bemærkning, så synes jeg, det kunne være relevant at få det klargjort her fra talerstolen.

I forlængelse af dette et spørgsmål om, hvorvidt det er tilstrækkeligt, at de nedskæringer er væk. Jeg er helt enig med hr. Svend Auken i, at det er vigtigt, at nedskæringerne på dagpengeområdet og de andre asociale nedskæringer er væk – at CD har spillet en meget aktiv rolle dér, det er positivt. Men spørgsmålet er, om det er tilstrækkeligt, om det ikke også efter Socialdemokratiets opfattelse er vigtigt, at arbejdsløsheden langt mere offensivt kommer med i forbindelse med finansloven. Det er det for os. Vi har helt klart sagt, at der skal ske en væsentlig nedbringelse af arbejdsløsheden, og det skal afspejles direkte i finansloven.

Jeg vil godt spørge konkret, om det ikke også er Socialdemokratiets opfattelse, at der skal

[Holger K. Nielsen]

være en langt mere massiv bekæmpelse af arbejdsløsheden end det, vi er vidne til i øjeblikket i det forslag, der ligger.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg er så glad for, at jeg fik givet hr. Kim Behnke anledning til at holde en stor tale. Det var ganske vist ikke det, jeg sagde, som hr. Kim Behnke refererede mig for, men jeg skal da gerne så lige fortælle, hvad det var, jeg sagde.

Det, jeg sagde, var, at når man bedømte den offentlige sektor, antallet af offentligt ansatte, så var det passende at starte med at vurdere, hvilke opgaver vi – læs: et flertal i Folketinget – ønsker at den offentlige sektor skal løse, og derefter skal der så sættes offentligt ansatteantal på. Men man starter ikke med at sige: Nu skal vi absolut ned med 40.000 eller 100.000 eller 200.000 offentligt ansatte, en fremgangsmåde, hr. Kim Behnke sikkert ville elske. Jeg talte ikke om det andet, men det gør nu ikke så meget, for hr. Kim Behnke fik så holdt et godt indlæg, set fra sit eget synspunkt.

Hr. Kim Behnkes filosofi er jo typisk, for Fremskridtspartiet har i dag stået og sagt, hvor det er, de gerne allerhelst vil spare. Det er på ulandsbistanden. Og det er igen den med: »Det kommer ikke mig ved«, som hr. Kim Behnke sagde.

Nej, det er hele filosofien for Fremskridtspartiet, at »det kommer ikke mig ved«. Hr. Kim Behnke vil ganske vist heller ikke spare på pensionister, som han gjorde sig til af, eller på syge mennesker. Det kan der måske også være nogle stemmer i, men der er jo ikke nogen stemmer i de skrav, der ligger derude og kan dø, hvis vi andre hiver vores penge hjem, fordi vi synes, de er bedre anvendt på os selv – og kun på os selv.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I regeringens finanslovsforslag og de lovforslag, der ledsager regeringens finanslovsforslag, er der en række meget ubehagelige nedskæringer. Vi har eksempelvis beregnet, at op imod 170.000 arbejdsløse familier i gennemsnit vil miste 21.000 kr. om året, hvis bare ét af regeringens forslag bliver gennemført. Vi har be-

regnet, at langt de fleste pensionister bliver føleligt berørt af nedskæringerne på varmehjælpsområdet, på boligstøtteområdet og på spørgsmålet om hjemmehjælp. Vi ved, at man i Socialministeriet har forhandlet en række andre forslag på kontanthjælpsområdet – endnu ikke udmøntet, men man har forhandlet – som, hvis de var blevet gennemført, ville ramme dårligt stillede mennesker utrolig hårdt.

Jeg skal ikke skjule i mit svar til hr. Holger K. Nielsen, at det er den væsentligste blokering i forhold til Socialdemokratiet, at disse forslag har været med, og vi vil betragte det som en utrolig god ting, ikke bare set ud fra vores principielle holdninger, men ud fra det danske samfunds holdninger, hvis disse anslag i forhold til dårligt stillede mennesker bliver taget af bordet.

Jeg opfattede fru Mimi Jakobsens indlæg, som jeg har opfattet også andre tilkendegivelser i denne sag, sådan, at hvis vi er med – og jeg vil da meget gerne opfordre også Socialistisk Folkeparti til at være med – så har vi et flertal i Folketinget for at fjerne de grimme sociale pletter fra regeringens finanslov. s,'forhandlinger her.

bejdsløsheden, som vi diskuterede forleden dag. Da glædede det mig, at den dagsorden, hr. Holger K. Nielsen og hr. Nyrup Rasmussen fremstillede, faktisk fik en bred tilslutning fra de fleste, der udtalte sig i Folketinget; man var dog modstander af at vedtage en dagsorden overhovedet. Det viser, at der faktisk er mulighed for i forhandlinger med andre partier at opnå det mål, som hr. Holger K. Nielsen og vi er fælles om, nemlig at der kommer en væsentlig reduktion af arbejdsløsheden som følge af de økonomiske forhandlinger her.

Derfor vil jeg gerne slutte mit indlæg her med at opfordre finansministeren til ikke at indkalde partierne hver for sig til drøftelser, hvor man kan ligge og spille os ud mod hinanden, men at lægge op til samlede drøftelser, hvor partierne har mulighed for at komme med deres gode ideer, deres forslag, sådan at vi kan gøre noget i fællesskab over for det, der er vort største problem, nemlig arbejdsløsheden.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Fru Mimi Jakobsen bør ransage sin egen hukommelse, eksempelvis i forbindelse med for-

[Kim Behnke]

handlingerne om finansloven for 1990 – det ligger jo ganske vist tilbage i oktober/november 1989, men ikke desto mindre; o.k., forhandlingerne foregik også på daværende tidspunkt sådan, at partierne blev kaldt til truget et ad gangen. Vi fornemmede helt klart, at hvis ikke det var, fordi vi havde sat hælene i på en række områder, der netop vedrører pensionisterne, f.eks. varnehjælpen, som vi nu skal tale om senere i dag, så var alle andre jo enige – altså læs: også Centrum-Demokraterne – i hvert fald ifølge de referater, vi har fået. Og hvis det er tilfældet, så kan jeg ikke forstå, at det nu skal gøres til en valgtale, at jeg blot går op og refererer gammelkendte fremskridts-synspunkter.

Så med hensyn til ulandsbistanden. Der vil fru Mimi Jakobsen også kunne forvise sig om, at der selvfølgelig er sammenhæng i tingene, og det har intet at gøre med et ønske fra min eller fra Fremskridtspartiets side om at se mennesker dø rundt omkring i verden; tværtimod. Jeg vil meget gerne selv yde og vil gerne opfordre hele den danske befolkning til at yde endda meget mere end de i øjeblikket 8,2 mia. kr. i ulandsbistand. Men hvorfor i alverden skal pengene tvangsopflås hos den danske befolkning, hvorefter et lille udvalg bestående af Danida i det danske Udenrigsministerium sidder og fordeler pengene til mere eller mindre marxistiske regimer rundt omkring i verden?

Det er dér, vandene skilles. Det er slet ikke spørgsmålet om, hvorvidt vi skal hjælpe, for den forpligtelse har vi selvfølgelig, og vi deltager gerne i den. Men ulandsbistanden må være op til hver enkelts samvittighed og ikke til et så uforskammet begreb som en såkaldt kollektiv samvittighed. Det anerkender vi slet ikke, og vi accepterer ikke, at en stat skal gå ind på vegne af 5 millioner borgere og yde ulandsbistand. Vi anerkender gerne, at man yder ulandsbistanden, men enkeltvis. Så skal der nok komme penge.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er 100 pct. enig med hr. Svend Auken i, at det er vigtigt, at vi har fjernet disse asociale nedskæringer. Det er en god ting for landet og især for de dårligst stillede. Det kvitterer jeg helt for, og jeg kan garantere for, at når der kommer ændringsforslag til finansloven, så

stemmer vi for de ændringsforslag, som fjerner disse asociale nedskæringer. Ingen tvivl om det.

Men det var jo ikke så meget det, mine spørgsmål gik på. De gik mere på Socialdemokratiets holdning ved tredjebehandlingen, og derfor må jeg sige, at jeg fik et svar fra hr. Svend Auken, der var lidt uklart.

Det, jeg spurgte om, var: Var hr. Svend Aukens tale i første omgang og i anden omgang udtryk for, at Socialdemokratiet nu lægger op til, at man kan lave et samlet forlig omkring finansloven ved blot at få disse asociale nedskæringer væk, eller skal der mere til? Det er det, vores spørgsmål går på.

Vi har jo også sagt, at vi godt vil forhandle om finansloven, men jeg vil godt lægge vægt på, at vores pris for at lave et forlig er langt større end at få de asociale nedskæringer væk. Det er vigtigt, at de kommer væk, men der skal flere ting med, og i den sammenhæng, at der sker en langt mere direkte sammenkobling med arbejdsløshedsbekæmpelsen, end tilfældet er i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Kim Behnke, at CD aldrig har slået sig til ridder på, at vi ikke under en eller anden betingelse måtte kunne stemme for en eller anden form for beskæring for en eller anden gruppe af folkepensionister. Det har vi aldrig gået ud og lovet nogen. Vi har heller aldrig gået ud og lovet, at vi ville forhøje folkepensionen; det mod har vi aldrig haft. Det ved jeg godt at Fremskridtspartiet har. Vi har også undertiden medvirket til, at der blev omfordelt inden for folkepensionen, så nogle mistede noget og nogle fik noget. Det har vi, og det står vi ved.

Men det, jeg nævnte, var, at der nu er indgået et forlig blandt mange partier – alle andre undtagen Fremskridtspartiet – om, at nu ligger folkepensionen i de og de rammer, og det bliver reguleret på den og den måde. Og jeg synes, det er en god ting at holde fast ved, at når vi har vedtaget det så bredt, så er det, for at det skal holde.

Jeg vil godt kvittere for hr. Svend Aukens udtalelser, hvis jeg har forstået dem rigtigt, ved at sige: Jamen som jeg hørte det – og jeg vil gerne bidrage til fortolkningen – har Socialde-

[Mimi Jakobsen]

mokratiet på baggrund af, at man kan konstatere, at der ikke længere er flertal for en række af disse besparelsesforslag, som jeg ikke kan komme ind på nu igen, det har jeg ikke tid til, besluttet sig til, at så er de værste anstødssten væk for, at Socialdemokratiet ikke kunne stemme for finansloven.

Nu kommer der så en række forhandlinger, som med et blik i krystalkuglen vil komme til at betyde, at Socialdemokratiet i opposition også må stemme for ting, som ikke er alt for behagelige; for man kan jo ikke fjerne penge fra en finanslov, uden at nogen opdager det. Det er mange, mange år siden, vi har kunnet det. Det er ikke luft det hele; det ved vi alle sammen. Men det vil også være nogle forhandlinger, hvor regeringen anerkender, at når der sidder et parti med 71 mandater over for en regering med 60 mandater, så må man naturligvis tage skyldigt hensyn til, at der skal virkelig forhandles, og sådan må det vel bare foregå.

Det bidrager vi meget gerne til – og gør, hvad vi kan for det – fordi vi synes, det er en skændsel, at der er så få herinde, der i de senere år har stemt for finansloven. Og med respekt for den sammensætning, der er her, så må det være sådan, det foregår.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Svend Auken, at CD allerede på et meget tidligt tidspunkt foreslog disse forhandlinger – det behøvede ikke at være fra starten – så man her i slutfasen kan se hinanden i øjnene og sige: Hvad er det så, der er hjerteblod for jer og for jer, og hvad kan I sluge, når det nu skal være? For det er jo den måde, det foregår på og bør foregå på.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Da jeg bad om ordet for at svare hr. Holger K. Nielsen, hvad jeg meget gerne vil gøre, havde jeg ikke endnu hørt fru Mimi Jakobsens indlæg, og derfor kan jeg gøre mit svar til hr. Holger K. Nielsen lidt kortere, end jeg egentlig havde forestillet mig.

Fru Mimi Jakobsens opfattelse er fuldstændig korrekt; det er det, jeg har sagt: En af de alvorligste anstødssten for os i forhold til det forslag til finanslov, som regeringen har fremsat, har været de alvorlige nedskæringsforslag i forhold til de socialt dårligst stillede. Vi ville meget gerne være med til at gennemføre soci-

ale forbedringer. Masser af mennesker kunne have god brug for at få sociale forbedringer, men det er der ikke råd til. Men det, vi i hvert fald har mulighed for at bruge vores 71 mandater – også gerne SF's og andre partiers mandater – til, er at forhindre, at der sker direkte nedskæringer for de dårligst stillede.

Nu er der mange andre problemer i forbindelse med finansloven og de fortsatte forhandlinger, og dér håber jeg på et forhandlingsmønster som det, fru Mimi Jakobsen her har lagt op til. Jeg håber meget, at Socialistisk Folkeparti ikke bliver holdt ude, og at der bliver mulighed for at præge arbejdet, sådan at resultatet bliver en finanslov, der både har fjernet de sociale nedskæringer, og som har en langt bedre beskæftigelsesmæssig profil end det forslag, der er fremsat her. På det punkt er jeg ikke pessimist, dér er jeg optimist, derfor er min vurdering – men enhver menneskelig vurdering om fremtiden er jo altid behæftet med usikkerhed – derfor er min vurdering i dag, at vi ender med en finanslov, som et meget bredt flertal i Folketinget kan stå bag. Jeg håber også, at Socialistisk Folkeparti til den tid kan stå bag. Det vil selvfølgelig afhænge af indholdet, men efter de meldinger, der er kommet her i dag, synes jeg, der er grund til at nære fortrøstning til fremtiden. Jeg konstaterer, at samarbejds mønsteret i kraft af, at vi nu har fået markeret disse flertal, som hr. Holger K. Nielsen nævnte det, ser bedre ud, end man måske kunne frygte for et par uger siden.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen vi har jo hele tiden sagt, at vi går ind i forhandlingerne omkring finansloven for at præge den med vores politik, og vi har sagt, at får vi den indflydelse, som vores styrke berettiger til, så vil vi stemme for den. Men vi skal også klart markere, at det forudsætter, at der bliver taget hensyn til SF's opfattelse i forhandlingerne. Vi vil ikke sige i dag, at vi sandsynligvis vil stemme for. Der er mange ting, der skal vendes endnu, og det er alt for tidligt at sige det.

Derfor overrasker det mig en smule, at Socialdemokratiet tilsyneladende lægger op til at sige det så halvklart allerede nu, at man vil stemme for finansloven, og det står i hvert fald i modsætning til, hvad jeg tidligere har hørt fra

[Holger K. Nielsen]

hr. Svend Auken omkring finansloven, f.eks. under åbningsdebatten og i andre sammenhænge.

Igen er jeg helt enig med hr. Svend Auken i, at det er vigtigt, at de asociale nedskæringer fjernes. Jeg er helt enig, det er meget vigtigt, men det står da ikke i modsætning til, at der kan gennemføres sociale forbedringer. Jeg husker da, at hr. Svend Auken i tirsdags holdt et stort indlæg om hjemmehjælpsordningerne, som der er god fornuft i at forbedre, både ud fra hensyn til beskæftigelsen og ud fra, at det var socialt vigtigt at få denne forbedring. Jeg håber da, at det også stadig væk er Socialdemokratiets opfattelse, at der er mulighed for at få forbedringer og ikke kun at få forværringerne væk fra finansloven. Hvis det bare drejer sig om at få nedskæringerne væk, så synes jeg ærkelig talt, det er for lidt.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Selv en meget nyttig meningsudveksling under de korte bemærkninger må have en ende. Hr. Arne Melchior for en kort bemærkning, og så lægger jeg op til, at vi slutter de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Min korte bemærkning gælder nogle betragtninger af hr. Kim Behnke, som sagde, at han ville overlade det til hver enkelt dansk borger at bestemme, hvor meget der skal ydes til ulandsbistand, og selv erklærede han sig villig til at betale mere end det, han i dag betaler via skatten.

Det er der jo al mulighed for at gøre, så det går jeg ud fra at hr. Kim Behnke allerede gør, men vi må nok konstatere, at det ikke vil gælde det danske folk i dets bredde. Når vi laver indsamlinger til internationale formål til fjerne folkeslag, så er vi bestemt i underkanten af, hvad de fleste andre nationer yder ved tilsvarende lejligheder. Derfor kan det ikke være anderledes, end at det er et kollektivt ansvar for det danske samfund – det er for øvrigt også en del af den danske sikkerhedspolitik – at denne hjælp ydes, og det kan ikke overlades til individualiteten, så meget mere som vi jo internationalt har forhandlet os til et mål for denne hjælp. Danmark har med en lang, lang række andre lande indgået aftale herom. Den støttes

af alle partier – så vidt jeg ved – i Folketinget, bortset fra Fremskridtspartiet. Alene af den grund er der altså kun 12 mandater bag hr. Kim Behnkes måde at se tingene på. Den er ubrugelig, uanvendelig, usolidarisk, ikkenæstekærlig; den er værdiløs.

Men det samme gælder for det hjemlige forbrug. Er det ikke solidarisk, at familier med børn skal have deres børn gratis i skole? Eller skulle de, der nyder at have skolegang til deres børn, betale skolegangen? Og de, der bliver syge, skulle så betale hospitalet? Er det ikke sådan, at der er en lang, lang række opgaver i dette samfund, som netop ydes, som mit partis formand og ordfører så rigtigt sagde, over skatten, fordi det er at løfte i flok? Om hr. Kim Behnke har børn eller ej, det aner jeg ikke, men selv om han ikke har og ikke agter at få nogen, så skal han være med til at betale, at landets børn og landets ungdom bliver uddannet på en måde, som er til gavn både for dem selv og for landet. Og sådan gælder det for langt de fleste af de opgaver, som betales via skatten.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Så vender vi tilbage til ordførerrækken – hvis man kan sige det sådan.

Jes Lunde (SF):

Jeg skulle måske starte med at sige, at der er behov for et bedre landingssystem i lufthavnen i Jylland. Grunden til, at jeg først kommer til stede nu, er i hvert fald, at der var tåge derovre. Spøg til side.

Det forslag til finanslov, vi behandler i dag, er efter SF's opfattelse grundlæggende utilfredsstillende. Det er det af flere grunde. Det er det først og fremmest, fordi det, regeringen lægger mest op til i sit forslag, er massive besparelser over for de dårligst stillede, og det er det også, fordi indsatsen imod arbejdsløsheden er alt for ringe.

Besparelserne over for de dårligst stillede er jo meget voldsomme i det oplæg, vi har set. Det har været et gennemgående tema i debatten, at der er meget betydelige nedskæringer i levevilkårene for nogle af de mennesker, som har det dårligst i forvejen. Lad os bare tage arbejdsløshedsdagpengene som et eksempel. At nedsætte satsen, når man har været arbejdsløs i et stykke tid, er for os at se et meget hårdt

[Jes Lunde]

angreb på nogen, der er i en meget ringe situation.

Det typiske, når man bliver ramt af arbejdsløshed, er, at man mister meget af sin indkomst. I gennemsnit er det sådan, at man mister en tredjedel af sin indkomst, når man bliver arbejdsløs. Det er de færreste, der kan tage det uden nogen som helst problemer, og derfor ser vi også mange tvangsauktioner i kølvandet på arbejdsløsheden. Det, man nu lægger op til fra regeringen, er altså at skære yderligere, sådan at det ikke er en tredjedel af sin indkomst, man taber i forbindelse med arbejdsløshed, men at det er endnu mere. Jeg er sikker på, at det vil medføre yderligere sociale katastrofer og yderligere tvangsauktioner, flere familier, der går nedonom og hjem, som opgiver at have en aktiv tilværelse, og vi synes ærlig talt, at det er det modsatte, der er brug for nu, nemlig at give mennesker et bedre håb for fremtiden.

Vi regner med, at der kan blive et flertal for at afvise den slags nedskæringer på finansloven; og de tilsagn, der har været indtil videre, har været ganske løfterige. Vi tror faktisk, at regeringen står alene med den holdning, at det især er de dårligt stillede, man skal skære ned for, når der skal spares penge. Nu får vi se, hvordan det konkret bliver, når vi kommer længere hen på efteråret, men vi glæder os i hvert fald over de signaler, der allerede nu er afgivet fra andre partier, og vi er selvsagt gerne med i dem.

Men én ting er, at man kan få nogle besparelser væk; det er ikke det samme, som at man står tilbage med en god finanslov. Lad mig bare i forhold til den diskussion, der lige har været med Socialdemokratiet, minde om, at hvis man får de besparelser væk, som regeringen har lagt op til på denne finanslov, så er det, man står tilbage med, en finanslov, der ligner den, vi har for i år. Man kommer så at sige tilbage til det udgangspunkt, vi har i 1991.

Den finanslov, der gælder for 1991, stemte Socialdemokratiet ikke for. Jeg går ud fra, at Socialdemokratiet havde gode grunde til ikke at stemme for finansloven i 1991. En 1992-finanslov, hvor det eneste, der bliver ændret i forhold til udspillet, er, at nogle af de besparelser, der er kommet til, bliver taget ud, er det svært at opfatte som en voldsom ændring i forhold til 1991, og derfor er det uforståeligt, hvis Socialdemokratiet alene af den grund bliver så utrolig glade, at de vil stemme for finansloven.

Det er nogle helt andre ting, der skal ind – det er en arbejdsløshedsbekæmpelse, og det er miljøpolitikken – som væsentlige momenter i ændring af finansloven, før den begynder at blive acceptabel.

Lad mig tage arbejdsløsheden først. Det har jo glædeligvis været sådan sommeren igennem, at næsten alle politiske partier nu er enige om, at bekæmpelsen af arbejdsløsheden er det vigtigste for os. Det er det helt centrale i dette efterår. Men når det kommer til handling, må jeg sige, at så bliver vi mere usikre på, hvor langt vi kan komme i den politiske proces.

I åbningsdebatten her i Folketinget for en uge siden sagde den politiske ordfører for Det Konservative Folkeparti, hr. Aagaard, at det, man lagde op til, var en reduktion af arbejdsløsheden med 10.000 i 1992, og det er alt, alt for lidt. Det er helt uacceptabelt lidt, når vi har 306.000 arbejdsløse. 306.000 arbejdsløse bliver udnævnt til at være vort største samfundsproblem, og så er det sølle bud, at man vil nedbringe arbejdsløsheden med 10.000 næste år. På den måde kan det tage utrolig lang tid, inden vi kommer bare nogenlunde til bunds i problemerne.

Det ambitionsniveau går altså ikke, og derfor synes jeg, at de politiske partier er nødt til at snakke sammen om et andet ambitionsniveau. Vores ambitionsniveau for indsatsen i 1992 er en nedbringelse af arbejdsløsheden med 50.000. Vi glæder os over, at Socialdemokratiet har det samme ambitionsniveau. Vi er altså enige om det, og derfor vil jeg godt henvende mig til midterpartierne og appellere til, at man også dér begynder at beskæftige sig med disse måltal. Regeringens på 10.000 er altså helt uantageligt. Vi siger 50.000. Det er vi temmelig mange mandater bag. Kan vi da ikke få et flertal, som vil være med til at forpligte sig på en sådan større indsats?

Når jeg synes, at det er lidt vigtigt, er det, fordi de forhandlinger, vi har om finansloven fra år til år, ofte er styret af måltal. Vi har haft målsætningen om ligevægt på betalingsbalancen som styrende for meget af den økonomiske politik i mange år; i disse år er det vel især det udgiftspolitiske måltal, der har det med at blive styrende for processen. Og det er alt sammen godt nok, selvfølgelig skal man have nogle måltal at styre efter for at vide, hvilke over-

[Jes Lunde]

ordnede rammer den økonomiske politik skal tilrettelægges inden for.

Men når der nu er et flertal, som siger, at arbejdsløsheden er vores væsentligste problem, må det også være på tide, at vi lægger et måltal for indsatsen på det område. Hvis vi kan lave måltal på betalingsbalance og på udgiftspolitikken, så må vi også kunne gøre det på bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Det synes vi bør være styrende for processen efteråret igennem, både i debatten om beskæftigelsespolitikken, og når vi skal til at forhandle finansloven.

Vi er i SF helt på det rene med, at en stor del af indsatsen imod arbejdsløsheden skal ske ude i det private erhvervsliv, og dér kan vi ikke sådan lige diktere tempoet. Derfor synes jeg også, det er udmærket at have en langsigtet politik, som også regeringen har det: at sige, at over nogle år kan vi forvente, at der bliver skabt så og så mange arbejdspladser i det private erhvervsliv. Men det, vi kan have en målsætning for, er den del af beskæftigelsespolitikken, som afgøres meget direkte af finansloven, og der er jo ganske meget, der afgøres af den.

F.eks. er antallet af uddannelsespladser, vi etablerer, en måde, hvorpå vi meget hurtigt kan styre i retning af at nedbringe arbejdsløsheden. Dér mener vi, at ambitionsniveauet er nødt til at være væsentlig højere end det, regeringen lægger op til. Man har her i sommer aftalt 1.000 ekstra uddannelsespladser, og man har også forpligtet sig til yderligere 5.000, selv om man ikke er enige om finansieringen af det endnu, men det er for småt, der skal mere til, hvis vi skal væk fra den adgangsbegrænsning, vi har i øjeblikket.

Der skal også meget mere til i efteruddannelsen, hvis vi skal kunne sammenligne os med landene omkring os. I Sverige har man løbende ca. 4 pct. af sin arbejdsstyrke under faglig efteruddannelse, i Danmark er det 2 pct. Det skal jo gå galt på et eller andet tidspunkt. Vi er nødt til at opruste voldsomt inden for det område og afsætte mange, mange flere ressourcer til det. For os er det jo også oplagt, at når vi er i en situation med mange arbejdsløse, må vi bruge den ledige tid, der på den måde er opstået i samfundet, til at dygtiggøre os, til at kvalificere arbejdskraften i et langt højere tempo, end vi har været vant til.

Lad mig anføre endnu et argument for det: Regeringen er utrolig optaget af flaskehalsproblemer og har sommeren igennem snakket om, at det var et meget stort problem i 1986-87, at man havde flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet, selv om der var 220.000 arbejdsløse. Det har så forledt regeringen til at sige, at den reelle arbejdsløshed – den, man skal gøre noget ved – altså kun er den, der ligger ud over de 220.000. Det er en fejlagtig konklusion.

Det, man må gøre i stedet for, er at se på præmisserne for at løse flaskehalsproblemerne, fjerne dem simpelt hen. Og svaret er jo også dér uddannelse, uddannelse og atter uddannelse. Når man kan komme i den situation, at man har flaskehalsproblemer selv ved 220.000 arbejdsløse, så er det jo, fordi der er brancher, hvor der er for få fagligt uddannede, og så er det da oplagt at gøre en alvorlig indsats for at løse det i en fart, sådan at næste gang vi har held til at komme ned i nærheden af de 200.000 arbejdsløse, har vi ingen flaskehalsproblemer, fordi vi har kvalificeret arbejdskraft på alle områder. Vi synes bestemt også, det er alvorligt at komme i de flaskehalsproblemer, fordi det hæmmer erhvervslivets udvikling. Det gør, at man ikke kan få så megen damp på kedelen, som man ellers kunne, og så kan vi ikke få arbejdsløsheden ned i det tempo, vi gerne ville. Det er altså et meget alvorligt problem, men svaret er en øget uddannelsesindsats.

Vi håber, at regeringen snart indser, at det nødvendigvis må være konklusionen af dens egne betragtninger om dette emne, og at det så vil komme til at spille en meget større rolle i finanslovforhandlingerne, end der umiddelbart er lagt op til.

Mange offentlige arbejdsopgaver står uløste i øjeblikket. Det har også været et tema i debatten, at det er lidt grotesk, at vi har 300.000 arbejdsløse og stadig væk en masse opgaver, som ikke bliver løst godt nok. Vi har meget lange ventelister på børnepasning, vi har store problemer med at få ordentlige vilkår for hjemmehjælpen til ældre i mange kommuner, og intet er mere oplagt end at gøre noget ved det i forbindelse med, at vi diskuterer beskæftigelsespolitik, og i forbindelse med, at vi diskuterer finanslov.

Her har vi så det problem, at der er forskel på offentlige kasser. Det er kommunerne, der

[Jes Lunde]

skal løse disse problemer, og det er staten, der har udgiften til arbejdsløshedsdagpenge. Der er vi nødt til at lave noget nytænkning, vi er nødt til at få en oprydning i den kasseopdeling af verden. Vi er nødt til at gøre det sådan, at hvis vi fra Folketingets side vedtager nogle forpligtende målsætninger for kommunerne for en bedre standard i hjemmehjælpen, for en afvikling af ventelisterne til daginstitutionerne, så må kommunerne også have de nødvendige midler til det ved, at de besparelser, der opstår på statens dagpengekonto, kommer kommunerne til gode.

Jeg ved godt, at det ikke er finansministerens drøm. Han vil selvfølgelig have det sådan, at han kan score besparelsen på dagpengene, samtidig med at problemerne bliver løst derude, og det er der ikke noget forkert i, selvfølgelig er det sådan, men så længe kommunerne er i den klemte situation, sætter de jo ikke disse ting i gang, så bliver de ved med at vælte dagpengeudgiften over på staten. På den måde kan man holde hinanden i en skakmatsituation, hvor det eneste, der kommer ud af det, er, at folk får lov at gå ledige og problemerne får lov at blive ved med at være uløste. Derfor er finansministeren nødt til at bryde med vanetænkningen og lukke op for en omflytning af disse ressourcer.

Et af temaerne i debatten om bekæmpelsen af arbejdsløsheden har også været fremrykning af investeringer, og jeg vil gerne sige, at det er vi meget med på i SF. Igen er det jo sådan, at når man har de mange ledige mennesker, de 300.000 arbejdsløse, er det oplagt at kigge på, hvad vi har af ting, vi skal have gjort engang alligevel, og lad os da så fremrykke dem og gøre det nu i stedet for. Det, der så er vigtigt, er selvfølgelig, at man gennemfører projekter, som der er fornuft i at gennemføre også på lang sigt, og ikke bare griber i blinde.

Her vil jeg benytte lejligheden til at advare lidt imod den asfalteufori, der er ved at brede sig ovre i Jylland i øjeblikket. Der er en tendens til, at kommunerne benytter denne lejlighed med diskussionen om fremrykning af investeringer til at sige: Så skal vi have veje overalt, nu skal vi virkelig have asfaltmaskinerne ud at køre.

Det er jo ikke klogt, for selv om man kan argumentere for, at det giver beskæftigelse – og det kan man bestemt – så skal vi jo samtidig

tænke på, hvilken samfundsudvikling vi skal have på lang sigt, og ikke mindst på, hvilken miljøudvikling vi skal have på lang sigt.

Vi har i Folketinget efterhånden en række meget flotte planer, vi har en trafikhandlingsplan, vi har en energihandlingsplan, og de er egentlig utrolig gode. Hvis bare regeringen ville leve op til dem, hvis bare folketingsflertallet, når det vedtog sin investeringspolitik, ville kigge i de planer først, før man vedtog noget som helst, så tror jeg, vi var kommet ganske langt.

Sandheden er jo, at nogle af de investeringer, som man planlægger at fremrykke, er i kollision med de handlingsplaner, vi har vedtaget herinde. Hvis vi har vedtaget, at trafikken skal mere over på kollektiv trafik, at godset skal på skinner, og at vi skal have nedbragt energiforbruget til landtransport, ja, så er vi også nødt til at lade det afsætte sig, når vi diskuterer investeringspolitikken. Så slut med at snakke så meget om veje, og lad os i stedet for snakke om udbygningen af den kollektive trafik. Så gør vi noget, som er langsigtet, og som er i overensstemmelse med det, man også gør i mange andre lande omkring os efterhånden.

Desværre er Danmark ved at sakke bagud i det spil. I flere andre lande, i Tyskland, i Østrig, har man en mere fremsynet transportpolitik end vi for tiden, fordi de bedre har set, at det på et tidspunkt bliver fuldstændig umuligt at nedbringe CO₂-belastningen, hvis man ikke griber hårdt til og også er villig til at om-disponere i trafikpolitikken og ikke kører videre på vante forestillinger.

Men hvis man i investeringsfremrykningerne er villig til at kigge på miljøhensyn, er villig til at kigge på, hvilke langsigtede behov vi har, så kan jeg love, at SF er meget villig til at være med til det.

Vi ser også i den forbindelse store muligheder i direkte at løse miljøproblemer. Jeg kan nævne sådan noget som kemikaliedepoter, hvor vi jo tidligere i Folketinget har vedtaget, at det er noget, der skal gøres noget ved. Vi har endda den groteske situation, at Folketinget vedtog en plan om, at nu skulle der sandelig ske noget på området, hvorefter en del private firmaer gik i gang med at uddybe teknologien på området, men de brændte sig noget så grusomt, for staten fulgte ikke sine handlingsplaner op med investeringer. Der er altså en masse private firmaer, som i tiltro til de fine hand-

[Jes Lunde]

lingsplaner, vi laver herinde, har gjort noget, som var utrolig fornuftigt, nemlig at opbygge anlæg til at behandle kemikalieaflossløpladser, og nu har fået sig en bet, som vi kan lappe bare en bitte smule på ved i forbindelse med investeringsfremrykninger også at afsætte midler på det område.

Kloakker har også været nævnt som et område, hvor vi kan fremrykke investeringer med god fornuft, så vi kan mindske nedsvivningen af skadelige stoffer til grundvandet.

Lad mig også nævne boligpolitikken som et område, hvor det er oplagt at satse. Vi har jo kolossale muligheder inden for byfornyelse. Der er vel stadig væk omkring 400.000 boliger uden eget bad og toilet. Lad os da tage fat i den ende af problemerne, i stedet for som man gjorde i foråret at give lukrative tilskud til parcellhusejere til at lave næsten hvad som helst, som går i en hvilken som helst luksuriøs retning – næsten da. Der var nogle enkelte ting, der blev fritaget, men der var sandelig også ganske mange muligheder i det for at gøre sin store bolig endnu større.

Vi synes, det er mere rimeligt socialt set at starte i den ende, hvor der er virkelig dårlige boliger, og gøre noget ved det problem, og dér er mulighederne helt kolossale. Vi håber, at de forhandlinger, der kommer om finansloven, også vil udmønte sig i en øget indsats på byfornyesområdet.

Det vigtigste for miljøets placering i den økonomiske politik er, at de overordnede prioriteter, man foretager, er i overensstemmelse med miljøhensynet, når man laver trafikpolitik, når man fremrykker store investeringer, men jeg tror også, det er vigtigt, at vi i finansieringen af opgaverne skeler til miljøet. Det er vigtigt, at vi afsætter nogle flere ressourcer på finansloven til at lade miljøpolitikken komme til at spille en større rolle i vores politik.

Vi har jo mange statistikproblemer i virkeligheden, så snart vi bevæger os ind i miljøets verden, og en af de ting, som jeg synes er vigtige at få med på finansloven, er, at vi til grundlag for vores politiske beslutninger får bedre miljøstatistikker. Det er bare et af de mange forslag, vi vil komme med fra SF's side, at søge for, at der bliver flere ressourcer til en bedre udbygning af miljøstatistikken, bedre rådgivning for os i Folketinget, så vi kan holde os på dydens smalle vej i forhold til miljøet, så vi ik-

ke skejer ud så tit, som flertallet desværre har for vane herinde.

Også at lade finansieringen påvirke miljøet er noget, som ikke er fremmed for et flertal herinde. Vi er på vej med en CO₂-afgift, som vi får vedtaget i dette efterår, som vi synes er et meget godt bidrag til at gøre noget ved et af de allertungeste problemer i miljøpolitikken, nemlig drivhuseffekten. På trods af regeringens forskellige manøvrer frem og tilbage i den sag, så tror jeg stadig væk, det vil være sådan, at det er en sag, der skal føres igennem af dem, der har taget initiativet til det. Jeg tror, det bliver Socialdemokratiet, SF og De Radikale, som kommer til at føre den CO₂-afgift igennem. Det er så også i orden, når det skal være sådan, når regeringen ikke vil være med til at leve op til de målsætninger, der er i den energihandlingsplan, den selv har været med til at vedtage engang. Ganske vist var der tre partier i regeringen, men KV var dog også med dengang, men de vil åbenbart ikke være med til at løse den opgave. Derfor er vores melding fra SF's side, at når vi tre partier skal gennemføre en sådan CO₂-afgift med, hvad det giver af upopularitet – for sådan er verden jo, det er altid upopulært at kræve nye afgifter – så mener jeg også, at de samme partier må sætte sig sammen og diskutere en fornuftig anvendelse af de midler, der kommer i kassen ved en sådan afgift. Det er kun ret og rimeligt.

Jeg tror, vi har mange fælles synspunkter på, hvad der kan bruges af penge i energipolitikken til energibesparende foranstaltninger og til fremme af vedvarende energi. Det var en måde at bruge nogle af pengene på, og ellers tror jeg også, at vi i beskæftigelsespolitikken vil være tæt på hinanden i de tre partier, så jeg vil gerne lægge op til, at vi ud over at skaffe provenuet, som for 1992's vedkommede er 700 mio. kr., også sætter os sammen og finder en fornuftig anvendelse af pengene, som tilskynder til en yderligere forbedring af miljøet og til at løse nogle af vores arbejdsløshedsproblemer. Vi har andre ideer til miljøafgifter, som vi også gerne vil forhandle med de andre partier.

Vi har selvfølgelig også forslag om besparelser på finansloven. Vi mener også, der er udgifter, som er unødige. Jeg har været inde på det med asfalt, som man investerer lidt rigeligt med penge i for tiden. Lad mig også nævne missilerne og forsvarspolitikken, som vi jo ikke

[Jes Lunde]

kommer uden om, når vi diskuterer det samlede indtryk, vi har af finansloven.

Det er dog fantastisk, at man lægger op til at køre forsvarsudgifterne videre på samme niveau i lyset af, hvad der sker i verden omkring os. USA kan nedruste voldsomt, Sovjet kan nedruste voldsomt, men det påvirker ikke Danmark. I Danmark indkøber man tværtimod for 990 mia. kr. nye missiler på den samme dag, som Bush annoncerer sin voldsomme reduktion af de taktiske atomvåben. Vi synes, det er ufatteligt, og vi vil gerne spørge Socialdemokratiet, om ikke man kan forestille sig snart at ændre spor, om ikke man kan forestille sig i de forhandlinger, der nu kommer om finansloven, hvor det bliver svært at finde penge til at få det til at nå sammen – for det gør det, vi har skudt nogle af regeringens besparelser i sæk, og vi får sikkert store problemer med at skaffe flertal for finansieringen af den indsats, der skal gøres over for arbejdsløsheden – begynder at kigge lidt efter det flertal, der findes her i salen, at kigge til De Radikale, at kigge til SF, som er mere end villige til at lægge stemmer til sammen med Socialdemokratiet for en reduktion af vores meget voldsomme forsvarsudgifter. Vi er klar til det. Vi håber, at Socialdemokratiet begynder at bringe det tema ind i debatten, så vi samlet set kan få en bedre finanslov ud af det.

SF er parat til at gå ind i forhandlingerne om det. Vi udelukker ikke, at det ender med, at vi stemmer for denne finanslov, men der skal, som jeg har været inde på i løbet af talen, ganske meget til, først og fremmest en markant nedbringelse af arbejdsløsheden, for det andet at miljøhensyn bliver overordnede for, hvilke investeringer man fremmer, og endelig at vi får forsvarsudgifterne bragt ned. Det synes vi er helt oplagt i den nuværende internationale situation.

Marianne Jelved (RV):

Jeg tror, de fleste partier i Folketinget er enige i, at det er positivt, at vi har en stigende opsparing, at vi har en bedre konkurrenceevne, at vi har lav inflation, lave omkostningsstigninger, og alligevel også kan se små reallønsfremgange, at eksporten stiger, og at der er overskud på betalingsbalancen. Det er nogle positive elementer, som jeg fornemmer at alle er enige om, og dem bør vi fastholde. Alle er for-

mentlig også enige om – sådan har jeg i hvert fald lyttet mig til det både i dag og de foregående dage, hvor vi har diskuteret sådanne ting – at der er store problemer omkring arbejdsløsheden, og at det ikke er godt med underskud på statsbudgettet.

Der har også på et tidspunkt i løbet af de seks dage, vi har haft møde i den nye folketingsssamling, været diskussion omkring den økonomiske vækst uden for Danmark og i Danmark. Det er jo fuldstændig korrekt, som jeg mener bl.a. Socialdemokratiet har kritiseret, at Danmark ikke har haft del i den økonomiske vækst, der har været omkring os, f.eks. i Europa. Der er en forskel, hvis man tager årene 1987-1991, 10 pct. Der er ikke nogen grund til at stille spørgsmålstegn ved de tal, men jeg vil godt sige, at det har været en følge af den økonomiske politik, der har været ført, som også har ført til de positive elementer, jeg startede med at nævne.

Vi bør jo også vurdere det, der er sket de foregående år, for at prøve at blive klogere på det og for at kunne forbedre den politik, som vi skal føre her fra Folketinget. Jeg kan da ikke afvise, at man kunne have gjort noget andet, at man f.eks., samtidig med, at vi forsøgte at få styr på inflation og lønomkostningsstigninger og alle de andre ting, havde kunnet føre en økonomisk aktivitet på et lidt højere niveau, end vi har gjort. Det kunne godt være – og det er jo sådan set det, der er lagt op til, det tror jeg alle er enige om – at vi nu skulle forsøge at hæve den økonomiske aktivitet med det hovedformål at skabe flere arbejdspladser.

Men når man vurderer det, der er sket i årene forud, tror jeg, man skal være opmærksom på, at det, der har været måske en af hovedårsagerne til, at vi ikke har kunnet løfte den økonomiske aktivitet op, samtidig med at de andre elementer i den økonomiske politik blev gennemført, er, at der ikke har været et fast økonomisk flertal i den periode, fordi det kræver temmelig fast styring.

Vi skal fra De Radikales side give tilsagn om, at vi vil gerne medvirke til at løfte den økonomiske aktivitet. Vi vil gøre, hvad vi overhovedet magter, for at fastholde de positive linier i den økonomiske politik, som har ført til den lave inflation, de lave lønstigninger osv., for de ting skal altså ses i sammenhæng.

[Marianne Jelved]

Der er siden 1982 skabt 190.000 flere lønmodtagerarbejdspladser. Men der er jo også nedlagt en lang række arbejdspladser – det erkender vi – så nettotallet er 150.000 flere konkrete job end i 1982. Men de to tal illustrerer også, at der er blevet færre selvstændige i dette land. Det er i virkeligheden et problem, som jeg synes vi skal gøre mere ud af og bør interessere os mere for. Hvordan bærer vi os ad med at få flere virksomheder? Hvordan bærer vi os ad med at få en bedre iværksætterordning, bedre uddannelse af virksomhedsledere? Tusindvis af unge mennesker afslutter deres uddannelse hvert år, hvordan får vi dem til at starte noget nyt op? Hvilke barrierer er det, der blokerer for den slags ting? Vi vil godt medvirke til at starte den diskussion og få gjort noget ud af det.

Det er næsten ikke til at holde ud at skulle blive ved med at sige det, når man kommer her som ordfører nummer syv, men vi skal selvfølgelig også have flere varige arbejdspladser, og helst i eksportsektoren. Vi skal også interessere os for service- og tjenestesektoren, som jo også er en del af eksporten og dermed skaffer penge til landet. Det kan godt være, at vi gør for lidt ud af den type mere nuancerede diskussioner, når vi taler om at styrke eksportsektoren. Og endelig er det tredje element, at vi skal fastholde de positive økonomiske tendenser og som sagt gerne på et højere aktivitetsniveau.

Statsunderskuddet er et problem på mange måder, det skal ikke underkendes. Men jeg må dog sige, at jeg i en periode, helst af kort varighed, hellere vil have et underskud på statsbudgettet end et underskud på betalingsbalancen. Men det er et problem på mange måder, det er i virkeligheden asocialt, at vi har det statsunderskud. Den stigende rentebyrde skal jo betales over skatterne, og det vil sige, at også de, der ikke får glæde af renteindtægterne, skal bidrage til at betale disse renter, og derfor skal vi prøve at få statsunderskuddet væk på en fornuftig måde.

Jeg skal gerne i punktform understrege, at Det Radikale Venstre gerne medvirker til, at vi får udnyttet vore uddannelsesmidler langt mere målrettet, end vi har magtet i de sidste år, at vi får intensiveret uddannelserne, at vi får en erhvervsudvikling, der specielt retter sig mod små og mellemstore virksomheder, at vi fastholder overskuddet på betalingsbalancen, for-

bedrer konkurrenceevnen, og at vi også ser på de langsigtede løsninger, der skal fjerne de barrierer i samfundet, som hindrer os i at udnytte et økonomisk opsving.

Vi arbejder fortsat på at få en finansieringsreform af dagpengene, og jeg hørte, at fru Mimi Jakobsen ikke afviste at drøfte det og gerne ville have nogle flere argumenter for det, og det glædede os meget. Det tager vi fat på, når vi nu går videre efter denne debat.

Der er jo en mængde udgiftsposter i finansloven, som vi ikke kan komme uden om, og som der aldeles ikke er flertal i dette Folketing for at fjerne. Det står fast. Og når vi drøfter overførselsindkomsterne – jeg ville ønske, vi kunne finde et andet udtryk for den del, den konto – må jeg konstatere, at alle mennesker i dette land skal altså have en seng og have brød og mælk på bordet hver dag. Det er uomtvisteligt, og det er der vel heller ingen der er uenig i.

Vi har altså en opgave, som jeg synes vi kunne diskutere lidt mere konstruktivt og uden at blokere på forhånd, nemlig hvordan vi målretter vores politik og vores indsats og vores hjælp, så det kommer den mest sårbare gruppe bedre til gode, end jeg synes det gør i dag. Vi gør det ikke godt nok, og vi er fælles om at bære det ansvar. Det er uværdigt, at vi har de situationer, det ved vi godt, men vi ved også godt, at der ikke er råd til uden videre bare at bruge flere penge på den sektor. Vi må tage nogle diskussioner. Vi behøver ikke diskutere det offentligt, fordi det er så ømtåleligt, men blot snakke om, hvordan vi kan ændre politik på nogle afgørende punkter, så vi får flere midler til de mennesker, som vi godt ved har brug for større og bedre hjælp.

Jeg synes også godt, at vi kunne gøre os lidt umage – det vil vi i Det Radikale Venstre i hvert fald gerne bidrage til – for at komme væk fra at sige, at de og de grupper er svage grupper. Uanset hvilke grupper vi tager fat i her i samfundet, er de jo meget nuancerede. Folkepensionister er jo, ligesom Folketinget i øvrigt, et bredt udsnit af den danske befolkning og er lige så nuancerede som resten af befolkningen. Jeg kender en gammel dame, en folkepensionist, der bor ikke så langt her fra Christiansborg. Hun er over 80 år, hun bor i eget hus, som er gældfrit, hun har tjenestemandspension efter sin mand, og hun har det udmærket. Jeg skulle hilse og sige at hun kan altså ikke lide at

[Marianne Jelved]

blive kaldt svag. Hun føler sig ikke svag, og hun synes, at det er uværdigt, at hun skal karakteriseres som svag.

Men både hun og jeg og alle andre ved også godt, at på et eller andet tidspunkt får denne meget søde, gamle dame brug for mere hjælp, og så skal den være der. Der skal være sikkerhed for, at vi bruger midlerne på en måde, så hun kan sidde, som hun gør i dag, og sætte penge ind på bankbøger til alle sine børn og børnebørn og oldebørn, fordi det er nu hendes glæde, men også være sikker på, at på det tidspunkt, hvor hun får brug for mere hjælp, end hun har i dag, får hun den også. Vi har brug for at prioritere anderledes og mere målrettet – i øvrigt er det jo det, vi forlanger af kommunerne – og derfor burde vi også kunne tage den diskussion op på en mere konstruktiv måde, end jeg synes det har kunnet lade sig gøre indtil nu. Der er urimeligheder i samfundet, som vi bør kunne diskutere uden at blokere på forhånd.

Jeg skal ikke komme ind på en hel række af de konkrete ønsker og forslag, Det Radikale Venstre har til finansloven, men blot nævne to områder. Østeuropastøtten har jo været en del af diskussionen i dag, og jeg vil godt understrege fra vores side, at det er udtryk for en helt anden form for sikkerhedspolitik, end vi hidtil har ført, når vi taler om støtte til Østeuropa. Derfor er det altså logisk og sammenhængende, når vi også peger på, at vi også er nødt til at se på muligheder for at omlægge vort forsvar og bruge flere midler fra forsvaret til en ny form for sikkerhedspolitik, som drejer sig om, hvordan vi samarbejder på tværs af grænserne, hvordan vi støtter de nye demokratier, hvordan vi kan være med til at løse deres enormt store miljømæssige og sociale problemer og opgaven med overhovedet at få et land til at fungere med et demokratisk system, som de jo ikke har haft mulighed for i mange årtier. Det er med de perspektiver, at vi går ind og vurderer, hvordan vi skal bruge Østeuropastøtten bedst muligt.

Indholdet i støtten har vi jo slet ikke haft mulighed for at diskutere i Folketinget nu – det ved jeg vi vender tilbage til – men fra radikal side vil vi gå efter et indhold, som bærer i den rigtige retning, altså medfører en bæredygtig udvikling og giver støtte til konkrete projekter. F.eks. er hele infrastruktur- og trans-

portpolitikken et område, som vi kunne tage op i den sammenhæng, også fordi vi jo på et tidspunkt – og formentlig hurtigere, end vi gør os nogen tanker om i dag – er nødt til at indgå i et samarbejde omkring en bred, fælleseuropæisk transportpolitik.

Og i den sammenhæng har jeg et spørgsmål til regeringen. Det Radikale Venstre har den opfattelse, at regeringen har en transporthandlingsplan, og jeg har da heller ikke hørt, at regeringen har frasagt sig en sådan. Efter vores opfattelse burde der have været en post på finansloven for 1992 på 100 mio. kr. til starten på gennemførelsen af transporthandlingsplanen. Vi har ikke kunnet finde det, vi har ellers bladet meget omhyggeligt og længe, men har ikke kunnet finde denne post, så hvis finansministeren kan nævne sidetal og konto osv., ville vi være glade. Derfor bliver jeg nødt til at spørge regeringen, om det er regeringens politik at følge de planer op, som regeringen selv går rundt og siger at den har. Nu har jeg bare nævnt en af dem.

Det er ikke ukendt, at Det Radikale Venstre gerne vil bidrage konstruktivt til forhandlingerne om finansloven. Vi vil gerne holde fast i de økonomiske linjer, der har været lagt, og vi vil gerne medvirke til at hæve det økonomiske aktivitetsniveau. Jeg vil ikke stå og gentage det, hr. Jes Lunde sagde på SF's vegne om miljøpolitikken; jeg er meget enig i meget af det, der blev sagt, og det hører også med, når vi taler om en bæredygtig udvikling i alle sektorer.

Den økonomiske politik har ført noget positivt med sig, men har ikke løst problemerne fuldt ud, og her tænker jeg på arbejdsløsheden. Men linjerne i denne politik har været fastholdt under stort besvær, bl.a. af CD, Kristeligt Folkeparti og Det Radikale Venstre på forskellige positioner i løbet af 1980'erne. Jeg hørte, at fru Mimi Jakobsen også talte om disse linjer og sagde, at CD ville stå ved den politik, der har været ført på det økonomiske område igennem årene, og at måltallet var udmærket, jeg kan ikke huske det helt nøjagtigt, men jeg opfattede det som et udmærket pædagogisk-psykologisk arbejdsredskab, og at man gerne ville bestræbe sig fra CD's side på at komme så tæt på det måltal som overhovedet muligt.

[Marianne Jelved]

Og så dagens nyhed, som jeg gerne vil kvittere for. Hr. Svend Auken gik på talerstolen og sagde, at med de ting, der nu var kommet frem, havde Socialdemokratiet besluttet, at man kunne stemme ja til finansloven. Der udestår en lang række forhandlinger, blev der også sagt, men jeg synes, det var en meget klar melding fra Socialdemokratiets formand, og den vil jeg gerne kvittere for. Jeg vil minde om igen, at det er den sjette mødedag. Der har allerede været mange heftige debatter, men debatten i dag er i virkeligheden måske det mest konstruktive, der endnu er sket i denne folketings-samling. Jeg håber, at det er optakten til konstruktive og gode finanslovforhandlinger, som gør, at et bredt flertal med ordentlig samvittighed kan stemme for finansloven for 1992.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det spiller jo åbenlyst en stor rolle for midterpartierne, hvordan Socialdemokratiet stemmer til finansloven. Jeg har aldrig forstået, hvorfor man egentlig er så dybt optaget af det, at man ligefrem gør det til noget vildt afgørende for synet på Socialdemokratiet, hvilke samarbejdsrelationer man vil have, men nuvel, sådan har man det jo åbenbart. Og det har jo omvendt givet Socialdemokratiet en pressionsmulighed og magt.

Det bekymrer mig lidt, hvis Socialdemokratiets meldinger her i dag betyder, at presset er lettet på midterpartierne, for jeg synes, det er vigtigt, at Socialdemokratiet og SF i fællesskab i den forhandlingsperiode, vi skal have, udøver et meget betydeligt pres for at skaffe afgørende indrømmelser, især i arbejdsløshedspolitikken. Det er vigtigt at få gjort voldsomt meget ved arbejdsløsheden, og det må være afgørende for, hvordan vi stemmer til finansloven i sidste instans. Derfor vil jeg gerne spørge, om Socialdemokratiet ikke har nogen ambitioner på det område, om der ikke er en tærskel for Socialdemokratiet, om ikke man kan sige, at arbejdsløsheden skal reduceres med noget, der ligner det, som Socialdemokratiet og SF i fællesskab har spillet ud med i beskæftigelsesplaner, for at man kan stemme for finansloven.

Og jeg vil gerne spørge Det Radikale Venstre: Hvilket ambitionsniveau har Det Radikale Venstre egentlig på det område? Jeg er meget enig i fru Marianne Jelveds bemærkninger

om, at vi er nødt til at omprioritere, vi er nødt til at flytte på tværs, vi er nødt til at se uheldet på nogle ting for at finde de nødvendige midler til at gøre en god indsats. Men hvad er Det Radikale Venstres ambitionsniveau egentlig i beskæftigelsespolitikken, hvilket tilbagespil har man mulighed for at give Socialdemokratiet og SF, som står og overvejer, hvordan de skal stille sig til finansloven i sidste instans?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg vil på Socialdemokratiets vegne genkvittere fru Marianne Jelved for en forsonlig og konstruktiv debat i dag, jeg synes, det har været gennemgående i hele debatten. Jeg skal ikke gentage, hvad min partiformand, hr. Svend Auken, sagde for et stykke tid siden, men Socialdemokratiet har i de foregående par måneder oplevet en fornemmelse af, at regeringen ikke var spor optaget af at inddrage os i forhandlinger om finansloven, men tværtimod på en lidt udfordrende måde forsøgte at bringe os i en situation, hvor vi ikke for alvor kom ind i forhandlingerne, med udfordrende og konfrontationsskabende forslag. Det, der er sket i dagens debat, er afklaringen af, at disse konfrontationsskabende forslag ikke kan finde et flertal, og dermed er vejen åbnet for en fornuftig forhandling.

Og så kan jeg egentlig ikke forstå, hvilken interesse SF har i at skabe tvivl om Socialdemokratiets ambitionsniveau på beskæftigelsespolitikens område. Det er jo ikke rigtigt, som hr. Jes Lunde sagde, i hvert fald ikke helt rigtigt, at S og SF i fællesskab har spillet ud omkring beskæftigelsespolitikken. Socialdemokratiet spillede ud, og derefter kom SF med en række ligeledes udmærkede ideer, der meget lignede Socialdemokratiets udspil. Men det korte og det lange er jo selvfølgelig, at vi har en fælles ambition på det område.

Jeg håber og tror efter den debat, vi har fulgt i dag, at det er en fælles ambition hos et flertal i Folketinget, og at de synspunkter, vi netop har om, hvad man kan gøre for at styrke beskæftigelsen, kan sætte et meget stærkt præg på resten af forhandlingerne om finansloven, og derfor håber jeg også, at Socialistisk Folkeparti ligesom andre partier vil holde sig konstruktivt inde i de forhandlinger, der nu foregår.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Ja, jeg forudsætter sandelig også, at SF stadig væk er med i forhandlinger omkring finansloven, og jeg har ikke hørt nogen udtale sig på en måde, der kunne sige, at det ikke var tilfældet.

Men jeg ved ikke, om midterpartierne er specielt interesseret i Socialdemokratiet og finansloven, det synes jeg ikke jeg har tilkendegivet. Der er otte selvstændige partier i Folketinget, hvert parti har selvfølgelig et ansvar for at få så meget af sin politik igennem som overhovedet muligt, alle partier er nødt til at finde nogle at samarbejde med for at få et flertal for den politik, man nu kan blive enige om.

Vi har fra radikal side i lang tid efterlyst, at man behandlede finanslovdiskussionen på en anden måde, end man har gjort i nogle foregående år. Vi synes ikke – og det er jo karakteristisk for Kristeligt Folkeparti, CD og Det Radikale Venstre – at man skal gøre den sidste, afgørende afstemning om finansloven til et særligt tema, det har jo været vores holdning hele tiden. Derfor har vi appelleret til, at flere partier – bl.a. Socialdemokratiet, men selvfølgelig også gerne SF og Fremskridtspartiet; vi ønsker og synspunkter har ikke noget med partierne at gøre – ikke burde gøre den sidste afstemning til et kardinalpunkt. Jeg synes, at det giver mulighed for en helt anden type forhandlinger, når man har fået den type meldinger, som er kommet i dag, og som jeg har kvitteret for. Der gik heller ikke noget af SF, hvis man kom med den melding, men det er SF's afgørelse, det skal jeg ikke blande mig i.

Til det konkrete spørgsmål om Det Radikale Venstres ambitionsniveau med beskæftigelsen vil jeg sige, at jeg nødig vil sætte tal på. Jeg ved bare, hvor vanskeligt det er at skaffe arbejdspladser fra den ene dag til den anden. Lad os sige, vi fremrykkede alle de offentlige investeringer, som forskellige parter nu har foreslået. Inden det bliver vedtaget, er vi dog en måned eller halvanden tættere på jul. Så skal tingene projekteres, udbydes i licitation osv., så vi kommer jo et godt stykke ind i 1992, før vi har skabt konkrete arbejdspladser. Så kan vi investere en masse i uddannelse og nedbringe ledigheden på den måde. Det er i orden, det vil jeg gerne medvirke til, men jeg vil ikke stå her og sætte bestemte tal på.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes nok, at hr. Lykketofts betragtninger var interessante. Der har jo været en vis diskussion blandt Socialdemokraterne om holdningen til finansloven, og den socialdemokratiske ledelse har haft den, synes jeg, ganske fornuftige holdning ikke at sige på forhånd, at man ville stemme for finansloven. Man har sagt, at hvis der skal forhandles og kunne lægges pression på regeringen, er man nødt til at lade stå åbent, om man stemmer for eller imod eller undlader at stemme, og det er jo en generelt fornuftig forhandlingstaktik, at man ikke på forhånd giver alle sine kort fra sig.

Men hvad er det så, der gør, at man har skiftet opfattelse dér? Det er tilsyneladende, at de asociale nedskæringer er kommet væk. Og som jeg sagde før, det er fint, det er godt, det støtter vi. Men så må man også drage den konklusion, at Socialdemokratiet er tilfreds med det. Jeg har forståelse for, at man vil forsøge at få mere beskæftigelse med, at man vil forsøge at få forbedringer med, men man har jo fuldstændig forpasset at kunne foretage den pression, der ligger i eventuelt ikke at stemme for finansloven.

Den forhandlingstaktik, man har haft hidtil, har man ikke længere. Nu ved regeringen, at den kan få sin finanslov igennem i og med, at de nedskæringer kommer væk. Regeringen kan sidde stille og roligt og vente på, at finansloven bliver vedtaget ved tredje behandling. I virkeligheden har Socialdemokratiet lagt hele sin vilje i midterpartiernes lommer. Det kan være Socialdemokratiets valg, og det synes jeg også skal siges direkte til vælgerne.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Lykketoft spurgte, om SF havde noget at tjene på at så tvivl om Socialdemokratiets ambitionsniveau i bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Det synes jeg ikke; jeg synes ikke, vi har nogen interesse i at så tvivl om Socialdemokratiets vilje på det område, men spørgsmålet er jo, om Socialdemokratiet ønsker at så tvivl. Det er det, der er problemet i øjeblikket. Det er faktisk Socialdemokratiet, der kommer til debatten med nye signaler, som vi er nødt til at forholde os til. Det er ikke os, der presser Socialdemokratiet ud i det.

[Jes Lunde]

Lad mig så prøve at spørge lidt mere konkret: De meldinger, Socialdemokratiet er kommet med i dag, skal de forstås sådan, at Socialdemokratiet stadig væk mener, at niveauet for bekæmpelsen af arbejdsløsheden må blive det afgørende for, hvordan man skal stemme til finansloven? Det er nemlig sådan, vi har det i SF. Hvis vi skal isolere én enkelt faktor – der er mange andre ting, der er interessante, miljøpolitikken osv. osv. – men hvis vi skal tage én faktor, som vil være det allermost afgørende for os, det primære kort, når vi skal tage stilling til, hvordan vi vil stemme til sin tid, så er det niveauet for bekæmpelsen af arbejdsløsheden i finansloven. Har Socialdemokratiet det stadig væk på samme måde som vi? Det må der kunne svares temmelig konkret på. Det er det ene.

Det andet er, at når Socialdemokratiet og SF i fællesskab har det ambitionsniveau, der hedder at reducere den med 50.000 – og jeg er helt enig med hr. Lykketoft i, at vi ikke har spillet ud sammen, vi er nemlig to forskellige partier, Socialdemokratiet har sin beskæftigelsesplan, vi har vores, vi synes selvfølgelig, at vores er bedre, fordi den afspejler flere hensyn samtidig, bl.a. miljøhensynet, men vi er dog fælles om ambitionsniveauet, nemlig en nedbringelse af arbejdsløsheden med 50.000, hvor regeringens ligger på 10-15.000 – er det så også sådan, hr. Lykketoft, at man allerede nu kan vide, at betingelsen for, at Socialdemokratiet vil stemme for finansloven, er, at det resultat, der kommer ud af den, er, at nedbringelsen af arbejdsløsheden ligger betydelig nærmere det ambitionsniveau, som to partier, der næsten har flertal her i Folketinget, har i fællesskab, i stedet for regeringens udgangspunkt – kan man være sikker på det?

Hvis man kan det, er der ikke grund til at så tvivl om Socialdemokratiets holdning, og jeg ønsker ikke, at der bliver sået tvivl om det. Jeg ønsker bestemt et godt svar på det spørgsmål, jeg stiller her.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Hr. Jes Lunde kan ikke bare få et kort svar, han kan få det flere gange, hvis det er det, der er brug for. Det kan vi sagtens klare.

Men jeg vil godt sige noget mere overordnet om beskæftigelsen. Både hr. Svend Auken og

jeg har konstateret, ikke bare i debatten i dag, men også i de forudgående storpolitiske debatter i denne folketingssamling, at der er nye signaler, bevægelighed fra andre partiers side, når det drejer sig om en indsats for beskæftigelsen, som både Socialdemokratiet og SF skulle forholde sig konstruktivt til. Der er bud på fremrykninger af offentlige investeringer, og de bud skal vi fastholde, gøre konkrete. Der er bud omkring erhvervspolitikken, ikke mindst en erhvervsudviklingsfond, som det bør være muligt at skabe et bredt flertal for. Der er bl.a. fra CD's side givet udtryk for synspunkter om aktivering af de ledige, f.eks. på hjemmehjælpsområdet, som vi er meget enige i, og som også er med i vores udspil til en beskæftigelsesindsats.

Og så synes jeg, det er meget vigtigt, at lige gyldigt hvor meget man gør for erhvervs politik, fremrykning af investeringer osv., forholder det sig sådan, at det selvfølgelig er et begrænset antal arbejdspladser, man kan skabe i 1992. Det har også vi erkendt. Den største enkeltindsats, man kan gøre for at få plads til flere mennesker på arbejdsmarkedet, er, som fru Marianne Jelved var inde på, at satse meget hårdt på uddannelse, og med den ret konkrete melding fra fru Marianne Jelved om Det Radikale Venstres villighed til at gøre en ekstra indsats her, tegner der sig jo forhåbentlig også dér udgangspunktet for et meget bredt flertal, både når det angår – som jeg var inde på i min ordførertale i dag – at få nedbrudt hele adgangs-begrænsningssystemet og fedteriet omkring uddannelsespladser for unge mennesker, der vil i gang med en videregående uddannelse, men også i forhold til en efteruddannelsesindsats, som ikke kun er en fornuftig reformering af vore tilbudssystemer for de ledige, men også en opgraduering i det hele taget af dem, der er i arbejde, hvor man forpligter erhvervs livet til at gå langt kraftigere ind.

Her synes jeg er nogle vældig gode perspektiver, og her synes jeg at Socialdemokratiet, SF, De Radikale og andre har store muligheder for at påvirke det endelige resultat.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jo, men hr. Lykketoft, der er jo stadig væk tale om såkaldte fugle på taget, vindfrikadel-ler, eller hvad man kalder det. Der er tale om

[Holger K. Nielsen]

en række tilsagn fra midterpartierne, men der er jo ingen garantier for noget som helst. Hr. Lykketoft ved jo ikke, hvad der måtte blive vedtaget eller foreslået af alternative besparelser, som kan være asociale. Vi ved ikke i øjeblikket, hvilke ændringsforslag der kommer ved anden behandling. Vi ved heller ikke, hvad der bliver vedtaget efter anden behandling af finansloven. Det eneste, vi ved, er, at ligegyldigt hvad der bliver vedtaget af ændringsforslag, vil Socialdemokratiet stemme for finansloven.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg er meget enig med hr. Lykketoft i, at det selvfølgelig er vigtigt i en debat som denne at lytte til de gode viljer, og det gør vi bestemt også i SF. Vi samler selvfølgelig på positive tilsagn fra både Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti til at gennemføre nogle ting, der trækker i retning af, hvad vi gerne vil have. Men jeg har intet imod, at vi også siger heroppe fra talerstolen, at vi har hørt nogle signaler, og at vi håber på, at der kan komme noget godt ud af det.

Jeg vil bare gerne appellere til Socialdemokratiet om at stille sig på linie med SF og sige tak for de oplysninger om, at der er de og de muligheder. Vi vil efterprøve dem i de kommende forhandlinger, og vi bliver selvfølgelig i processen til den bitre ende – eller til den gode ende, hvis det skal gå sådan – men det er slutresultatet, der afgør, hvordan vi stemmer. Den pression må vi aldrig slippe, for så spiller vi kortene dårligt og giver en bekvem mulighed for at lukke forhandlingerne på et tidligere tidspunkt og sige, at nu er det godt.

Vi må opretholde pressionen til det sidste, og derfor opfordrer vi til, at på trods af alt, hvad man har lyst til at kvittere for hos midterpartierne – og det deltager vi sådan set gerne i, vi skriver under på, at det er dejligt, hver eneste gang vi hører, der kan komme flertal for noget godt – vil Socialdemokratiet dog bevare den samme holdning som vi: at det er det endelige resultat, der afgør, hvordan man stemmer til finansloven.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Vi går tilbage til talerrækken.

Kofod-Svendsen (KRF):

Når man skal lægge et budget, tror jeg, vi gennemgående er enige om, at det er vigtigt, at det balancerer. Er man f.eks. kasserer i en forening, er det jo højst uheldigt, hvis man år efter år har underskud, altså regner med at bruge flere penge, end man får ind. Som privatperson eller som familie er det jo også højst uheldigt, hvis man må konstatere, at også næste år kommer vi til at bruge mere, end vi tjener.

Og i det lys er det jo utilfredsstillende, at vi står over for en finanslov, hvor man regnede med et underskud på 30,5 mia. kr., da den blev fremlagt. Nu tyder det på, at det vil blive lidt større, godt 31 mia. kr., så dér står vi med et problem, som vi alle er fælles om, og det er ikke et problem, der er kommet fra den ene dag til den anden. Når det må konstateres, at man regner med et stort underskud, må man spørge, hvad årsagen er til det.

Går vi ind i de enkelte tal, er der en post, der springer uhyggelig kraftigt i øjnene, og det er renteudgifterne på ca. 60 mia. kr. Det er altså år efter år, vi har præsteret et overforbrug, som har resulteret i et så dramatisk underskud, at vi forlods skal bruge en ganske stor brøkdel af de samlede udgifter på at betale renter. Det er ikke noget, vi kan fjerne fra den ene dag til den anden, men jeg mener, at vi må have disse store tal i bagehovedet, når vi skal arbejde videre med finansloven. Hvis vi ikke havde været præget af fortidens overforbrug, havde vi ikke fået et underskud på godt 30 mia. kr., men et overskud på knap 30 mia. kr., det havde været en helt fantastisk situation, men fortidens synder plager os altså.

Hvad er så den bedste løsning for at nærme sig en balance? Når vi igen kigger på tallene, er det klart, at hvis vi for alvor kunne få gang i aktivlinjen, så de mange penge, vi bruger passivt, kunne spares, fordi de mange, der ikke er i arbejde, kom i arbejde, er det den virkelig konstruktive og fremadrettede løsning.

Nu har vi for to dage siden haft en lang debat om beskæftigelsen, og jeg skal ikke gå ind i en lang detaljeret drøftelse. Jeg tror ikke, at vi skaber job ved at holde lange taler om det herinde, men ved, at vi i de kommende måneder får omsat alle de rigtige hensigtserklæringer, som vi alle har udtalt i forskellige sammenhænge, til konkret handling, og ved, at vi har denne fælles ambition. Hvordan kan vi hver

[Kofod-Svendsen]

især bidrage til, at nogle af de ledige kommer i arbejde såvel af menneskelige grunde, som fordi det er det bedste middel til at få dette alt for store underskud nedbragt? Det mener jeg må være opgaven forud for alle andre opgaver. Nogle gange er det klogt at sætte sig nogle realistiske mål frem for at ville løse alt på en gang, så løser man nemlig ingenting.

Uddannelse er nøgleordet, har flere sagt. Jeg er enig.

Kan vi fremrykke nogle rigtige offentlige anlægsarbejder, opgaver, som skal løses, og som vi er enige om er fornuftige, skal vi da gøre det. Vi har tidligere fra Kristeligt Folkepartis side peget på forskellige, og jeg vil da nævne et par. For at tage et konkret eksempel har jeg kigget lidt på Landbohøjskolen, hvor der er brug for nogle investeringer i de kommende år, og de investeringer, som man skal foretage i 1993, var det måske lige så fornuftigt at foretage i 1992, når vi nu har ledig arbejdskraft og vi er enige om, at investeringerne skal foretages. Det vil ikke være at frådse med offentlige midler, når vi har ledig arbejdskraft og har analyseret, at der er behov for at løse opgaven.

Vi ved også, at der er brug for kystsikring faktisk både i 1992 og 1993, så det kunne da være fornuftigt at bruge ledig arbejdskraft til at få løst den opgave. Sådan kunne jeg liste en hel række ting op. Jeg har nævnt det under de forhandlinger, vi har deltaget i, og jeg vil gentage det i de kommende måneder. Der er altså ikke tale om, at vi skal til at skrue privatforbruget op, det er ikke det, det handler om, men om, at der er nyttige opgaver, der skal løses, og så kan jeg ikke se nogen begrundelse for ikke at gøre det.

Så vil jeg nævne ordet besparelse. I aviserne står det ofte, som om det er fæle mennesker, der vil lave besparelser, men når man laver besparelser, fordi man har fået et stort underskud, er det ikke udtryk for en negativ holdning, og jeg mener oven i købet, at man godt må lave nogle besparelser, men der kan være en – måske meget lille – gruppe, som ikke har haft de stærke talsmænd og derfor ikke har fået del i den vækst, som grupper med stærke talsmænd har fået, og så må man samtidig give den en ekstra håndsrækning, men besparelser kan udmærket kombineres med social ansvarlighed og rimelighed.

Det, jeg tænker på, når vi taler om besparelser, er hele den samlede offentlige administration. Vi er et lille land, godt 5 mio. indbyggere, og vi er utrolig gennemorganiseret. Måske kunne man ved nytænkning få arbejdet tilrettelagt på en anden måde, så man kunne spare uden samtidig at tage fra den enkelte person. Nytænkning kunne vise, at man godt kunne spare nogle penge, uden at livskvaliteten blev forringet. Det er den type besparelser, vi må i gang med i de kommende måneder og vel at mærke sådan, at vi er parat til at erkende, at den store gruppe ikke automatisk behøver at få mere, fordi vi målretter en indsats mod bestemte grupper. Der kan være ældre, som har brug for øget hjælp, uden at alle pensionister nødvendigvis har brug for en større indsats. Det er en sådan differentiering, vi må have fat i under de kommende måneders forhandlinger. Jeg mener, at det er en nødvendighed at arbejde med besparelser, når vi har et stort underskud. Hvis man slet ikke vil det, lader man gælden vokse og gældsætter sine børn og børnebørn, og det synes jeg faktisk er asocialt og urimeligt, men lad os få en vurdering af hele den samlede offentlige administration. Jeg tror godt, at vi kan lave nogle systemændringer, som også kan betyde besparelser.

Det næste, jeg vil tage frem, er Østeuropa-indsatsen. Her er tale om en langsigtet investering, hvor vi skal fremme og udbygge demokratiet, og kunne vi hjælpe de tidligere kommunistiske lande, så de fik en højskolebevægelse, som også kunne vække dem folkeligt, tror jeg, at vi ville have ydet noget af det allerbedste. Det er ikke bare penge, det handler om, men også om at give dem ny entusiasme og genskabe den arbejdsmoral og tro på fremtiden, som det system, der er ved at blive afviklet, har ødelagt. Vi kan sætte en bæredygtig udvikling i gang på områder, hvor vi har mange ressourcer, vi har også højtuddannede i Danmark, som ikke kan få et arbejde, og nogle af deres færdigheder er der netop brug for i Polen, Baltikum, Tjekkosllovakiet osv.

Jeg tror også, at vi på længere sigt kan skabe markeder for dansk erhvervsliv, men vi må erkende, at vi i første omgang må yde noget. Vi kan også udbygge eksportkreditordninger og andet, tror jeg, så mindre virksomheder får frimodighed til at gå i gang med et engagement, for det er klart, at hvis der ikke er nogen forsik-

[Kofod-Svendsen]

ringsordninger, vil en mindre virksomhed ikke turde engagere sig, for det kunne i værste fald betyde, at virksomheden blev helt ødelagt ved at gå ind i et måske i begyndelsen idealistisk præget engagement, som både set fra Østeuropas side og fra dansk erhvervslivs og dermed hele Danmarks side ville være klogt og rigtigt.

Det er udmærket, at regeringen er kommet med Østpakken, og så kan vi ved en anden lejlighed drøfte, om det ene element skal udbygges lidt i forhold til det andet, men den oplistning, vi har fået, ser konstruktiv ud. Det skal finansieres, og finansministeren har skitseret, hvor meget der er finansieret, og tilbage står der altså 590 mio. kr., det var vist tallet.

Der er nogle, der i den offentlige debat har nævnt, at vi giver så mange penge til ulandene. Jeg vil gerne spørge, om den kendsgerning, at Østeuropa har fået et akut behov for en dansk indsats, betyder, at behovene er mindre i den tredje verden? Jeg kan ikke se, at der er kommet nogen argumenter for, at behovene i den tredje verden er blevet mindre. Vi har eksempler på fejlslagne projekter, men vi har heldigvis også overordentlig mange vellykkede projekter, hvor Danmark ved at yde en indsats har sat en bæredygtig udvikling i gang. Når vi ser på behovene i den tredje verden, kan Kristeligt Folkeparti ikke se, at der er fremført nogen argumenter for, at man skal tage pengene fra ulandsbistanden, men pengene skal findes.

Jeg deltog i Finansudvalgets tur til Færøerne, hvor jeg talte med politikerne deroppefra og hørte, hvor meget vi i grunden giver til Færøerne sammenlignet med Østeuropa og den tredje verden, hvis man ser det ud fra, hvor mange mennesker der bor. Jeg har fået et lille notat, som jeg ikke vil undlade at nævne, om, at Danmark yder Færøerne godt 1 mia. kr. Det, der især har interesseret mig, er, hvad BNI er pr. indbygger i Danmark. 1988 er det sidste år, hvis gennemsnit jeg har i notatet, og da er det 137.300 kr., men jeg vil da være taknemmelig for at få det ført videre. På Færøerne er BNI pr. indbygger væsentlig højere, fordi der ydes 21.300 kr. pr. indbygger. Det er altså støtten fra Danmark, som gør, at BNI på Færøerne er væsentlig højere end i Danmark.

Jeg har også interesseret mig for forholdene på Grønland, hvor der ydes væsentlig mere, nemlig knap 3 mia. kr., sådan så BNI på Grønland også kommer væsentlig højere op end i Danmark.

Jeg synes da altid, det er ubehageligt, når man skal skaffe penge til nye projekter, at sammenligner man Færøerne og Grønland med den tredje verden, og sammenholder man med Østeuropas behov, er det meget vanskeligt at se, at der kan være argumenter for at kigge på besparelser i den tredje verden. Men at stille en målsætning op, som siger, at vi yder støtte til Færøerne, så deres BNI nogenlunde kommer på niveau med Danmarks, bliver der ingenlunde tale om fra den ene dag til den anden. Støtten til Østeuropa regner vi også med skal løbe over mange år, men det er da noget, som Kristeligt Folkeparti vil nævne man kunne drøfte.

Jeg er godt klar over, at der er indgået aftaler, og at der er love osv., men jeg må sige, at disse tal viser, at dér, hvor der bor ca. 100.000 mennesker, ydes ca. 4 mia. kr., og det er altså over halvdelen af den samlede danske ulandsbistand. Det er da en kendsgerning, som vi i hvert fald ikke helt kan se væk fra. Der kunne måske blive tale om ganske små procentvise besparelser og måske også om nogle omlægninger. Jeg erfarede da i hvert fald, hvordan der var blevet bygget utrolig mange både, broer osv. på Færøerne, og nogle antydede over for mig, at det også hang sammen med, at der var kommet et stort tilskud fra Danmark. Der er da bestemt behov for det, men der er behov for mange ting overalt i verden. Hvor er behovene størst? Det er alene den prioritering, som vi gerne vil foretage nu, men vi vil ikke bare sige nej til et område uden at pege på et andet, og dette være hermed gjort fra vores side.

Vi vil faktisk gerne dyrke de enkelte poster lidt under de kommende måneders forhandlinger om, hvor vi skaffer pengene fra, og vi synes ikke, det er urimeligt at sammenligne med f.eks. Færøerne, som er hjulpet vældigt på føde og har et blomstrende erhvervsliv. At de har levet over evne og ligesom Danmark har skaffet sig en gæld, ændrer ikke på, at deres økonomi grundlæggende er sund, og det er en anden udgangsposition end Østeuropas. Så meget om det mere principielle.

I den anden del af min tale vil jeg gå lidt mere specifikt ind i finansloven, og jeg vil begynde med den paragraf, der hedder landbruget. Det er en besparelse, som vi gerne vil sætte spørgsmålstegn ved. Landbruget bruger ca. 1 mia. kr. på rådgivning. Vi giver ikke tilskud til

[Kofod-Svendsen]

økonomikonsulenterne, og det synes vi også er fornuftigt, det er parallelt med den bistand, man får hos revisorer. Men vi har nogle andre konsulenter, især inden for planteavl, og dér lægger regeringen op til, at støtten reduceres fra 50 pct. til 40 pct., det vil give en besparelse på årsbasis på en 20-25 mio. kr., men vi vil gerne spørge: Er det klogt? I et bæredygtigt landbrug er det utrolig vigtigt, at vi ved øget rådgivning også får en miljørigtig drift, og vi har fra Kristeligt Folkepartis side været stærke tilhængere af at satse på gulerodsprincippet, og vi er bange for at reducere denne støtte. I parentes vil jeg da nævne, at der også i Holland ydes en ganske betydelig rådgivningsstøtte, så det er ikke en speciel dansk holdning, at der på sådanne områder ydes et offentligt bidrag. Vi synes, at den besparelse er betænkelig, og vi vil ikke medvirke til den.

Så vil jeg på Industriministeriets område nævne erhvervsfremmebevillingerne. De var i tilsagnsgivning i 1988 på over 2 mia. kr., og i de fremskrevne tal var de helt nede på 700 mio. kr. i 1995. Vi vil gerne sætte spørgsmålstegn ved, om det i en situation, hvor vi skal have flere i arbejde, er en klog disposition at spare her.

Nu kan jeg se, at tiden er ved at være gået, så det bliver kun stikordsmæssigt, jeg kommer ind på de næste ting.

Jeg har en pressemeddelelse fra undervisningsministeren af 31. maj, hvori undervisningsministeren siger, at vi må inddrage støtten til de private skoler. Jeg mener, at de private skoler har måttet spare for meget, væsentlig mere end folkeskolen, og det må vi rette op på. Når det gælder efterskolerne, mener jeg, vi må have forpligtet kommunerne til at yde et minimumstilskud, og regeringen lægger op til en for drastisk besparelse på de frie skoler.

Så vil jeg også ligesom Det Radikale Venstre minde om regeringens transporthandlingsplan, og konkret på side 187 står der: »Regeringen vil etablere en trafik- og miljøpulje på 150 mio. kr. i 1992 og 100 mio. kr. i hvert følgende år«. På side 189 står også: »Regeringen vil . . . « Jeg har kigget meget interesseret i finansloven for at se dette omsat i praksis og har ikke kunnet finde det, men vil gerne modtage pædagogisk hjælp og vejledning fra finansministeren om, hvor jeg kan finde det.

Så vil jeg under Socialministeriet lige nævne, at vi efter den rapport, der er kommet om Mødrehjælpens arbejde, finder fjernelse af Mødrehjælpen forkert. Vi finder det ikke rigtigt at spare på fattigdomsmidlerne, og i det hele taget vil jeg generelt sige, at indrømmelserne, f.eks. på institutionen Kastbjerggård, var et meget lille beløb, og regeringen har fjernet den indrømmelse, vi fik for et år siden. Når vi i et forlig har lagt et niveau, finder vi ikke, at det er rigtigt, at det så bliver skåret ned det næste år.

De besparelser, man lægger op til på Det Etske Råd, finder vi heller ikke er rimelige. Til gengæld vil vi gerne se på forskellige besparelser, f.eks. på fifty-fifty-ordninger under Kulturministeriet. Vi kan heller ikke forstå, at vi skal have de stigende bevillinger til den såkaldte Højlundfond.

Sluttelig vil jeg også kvittere for, at hr. Svend Auken har sagt, at Socialdemokratiet vil stemme for finansloven. Det synes jeg var en god og rigtig melding.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Da jeg fremsatte finanslovsforslaget den 27. august, udtrykte jeg et håb om, at vi kunne bringe os i en situation, hvor et meget bredt flertal, meget gerne alle Folketingets partier, ville stemme for finansloven, og jeg vil på den baggrund godt tage mit udgangspunkt i fru Marianne Jelveds afsluttende bemærkning om, at denne debat har været det mest konstruktive, der er sket i denne folketingssamling. Jeg deler den vurdering.

Vi kan vel i dag konstatere, at der nu er fem partier, der med sikkerhed siger ja til finansloven. Der er et sjette parti, Socialdemokratiet, som i dag har bragt sig meget tæt på en situation, hvor de kan sige ja, og både SF og Fremskridtspartiet har sagt, at det er deres ønske i de kommende forhandlinger at bringe sig i en position, hvor de også kan sige ja. Det synes jeg er et godt grundlag for de forhandlinger, som skal føres i den kommende tid, og jeg glæder mig til, at vi kan få nogle konstruktive forhandlinger, der så forhåbentlig også kan resultere i, at vi får et meget bredt flertal for finansloven. Det tror jeg Folketinget er tjent med, det tror jeg folkestyret er tjent med, og vi vil i hvert fald fra regeringens side gerne bidrage til, at det går sådan.

[Finansministeren]

Debatten blev egentlig startet på den facon af hr. Lykketofts allerførste bemærkninger, idet hr. Lykketoft udtrykte ønske om at komme i en situation, hvor Socialdemokratiet kunne stemme for. Jeg synes også, at hr. Lykketoft kom med venlige bemærkninger, f.eks. da han sagde, at de offentlige driftsudgifter er under kontrol. Det er rigtigt. Der er desværre så få, der har noteret det, derfor er jeg selvsagt som finansminister glad for, at Socialdemokratiet har det. Hr. Lykketoft sagde også, at hvis der i forbindelse med, at Socialdemokratiet siger nej til nogle af regeringens konkrete spareforslag, er et hul, der skal dækkes, vil Socialdemokratiet både være indstillet på at komme med forslag, der kan forøge indtægterne, og forslag, der kan reducere udgifterne. Jeg forstod det som et udtryk for, at Socialdemokratiet ligesom regeringen er opmærksom på, at når vi bevæger os frem igennem tiden, er det vigtigt for dynamikken i samfundet, at både vores udgiftstryk og vores skattetryk falder. Det er nemlig konsekvensen af, at man både er villig til at komme med egentlige spareforslag, og at man på nogle punkter også kan finansiere med nye indtægter.

Hr. Lykketoft kvitterede i et senere indlæg for nogle af regeringens udspil på erhvervsområdet, specielt Erhvervsudviklingsfonden, men var alligevel i sit startindlæg en lille smule skeptisk over for regeringens erhvervsfremmepolitik, og hr. Lykketoft nævnte i den sammenhæng den japanske succes og den japanske model, og derfor kan jeg ikke undlade at nævne, at hvis vi ser på et mål for den japanske succes i f.eks. perioden fra 1984 til 1990 og måler succesen i form af overskud på handels- og tjenestebalancen, er overskuddet på handels- og tjenestebalancen målt pr. indbygger i Japan i den 6-års-periode faldet fra 3.000 d. kr. pr. indbygger til 2.000 d. kr. pr. indbygger. Tager vi derimod udviklingen i Danmark, udgør tallene i Danmark en stigning fra 1.000 kr. pr. indbygger til 8.500 kr. pr. indbygger.

Altså, hvem er det så, der har haft succes i perioden, hvor vi har ført den erhvervs politik, Japan, der har fået en reduktion, eller Danmark, der har 8½-doblet sit overskud pr. indbygger? Man kan sige det på en anden måde: I 1984 havde Japan et overskud, der var 3 gange så stort som det danske, i 1990 har Danmark et overskud, der er 4½ gang så stort som det ja-

panske. Altså, hvem er det, der har haft succes med at forbedre overskuddet på handels- og tjenestebalancen i den periode? Jeg tror, man skal passe på med en sådan sammenligning, og det var sådan set det eneste, jeg ville sige med disse interessante tal.

Jeg kan i øvrigt fortælle – for jeg har det også i billedform, men det er ikke så nemt at se fra Folketingets talerstol – at denne lille planche gjorde et vist indtryk på nogle japanske investorer, der var på besøg i Danmark, og den blev, tror jeg, taget som udtryk for, at det er den type arbejdskraft, man kan få, hvis man investerer i Danmark, en arbejdskraft, der er så produktiv, at vi kan skabe en sådan forøgelse af vores overskud på vare- og tjenestebalancen.

Jeg hæftede mig også i hr. Lykketofts indlæg ved, at hr. Lykketoft meget klart sagde, at Socialdemokratiet ikke er indstillet på at skruer skattetrykket i vejret. Det synes jeg var en god og positiv melding, og jeg kan så til gengæld kvittere for hr. Lykketofts ønske om at stramme restanceområdet ved at sige, at det ønske deler regeringen. Vi har fremsat lovforslag i denne uge, vi fremsætter yderligere lovforslag i næste uge, og vi fremsætter igen lovforslag til november. Jeg tror, her er et område, hvor vi i fællesskab kan stramme op, sådan at de, der betaler til tiden, ikke skal bøde for, at andre ikke gør det.

Til hr. Kim Behnke vil jeg godt sige, at jeg var en lille smule overrasket over, at hr. Kim Behnke sagde, at den finanslov, vi lever under, var en skændsel. Det er altså ikke en vurdering, der deles i udlandet. F. eks. var den afgørende grundelse, som Standard & Poors kom med den 8. oktober i år for at opvurdere Danmarks kreditværdighed, faktisk, at der nu havde været mange års stram finanspolitik, og man opvurderede Danmark i forventning om, at denne stramme finanspolitik ville blive videreført, så en uafhængig udenlandsk vurdering af finanspolitikken i Danmark og dermed af finansloven i Danmark er altså, at det er en både stram og fornuftig finanspolitik, der bliver ført.

Man kan vel også se det ud af, at vi samlet set nu har en økonomi, hvor Danmark betaler af på sin statslige udlandsgæld, altså i løbet af to år betaler vi mere end en tredjedel af vores statslige udlandsgæld, nemlig fra 120 mia. kr.,

[Finansministeren]

da vi startede i 1991, og til forventelig langt under 80 mia. kr. ved udgangen af 1992, altså udtryk for en styrke, som jeg synes gør det udtryk, hr. Kim Behnke brugte, uanvendeligt.

Hr. Kim Behnke havde også en række betragtninger om, at de tidligere skitserede underskud på DAU var blevet forværret, og det kunne lyde, som om det var systematisk, men det er ikke hele billedet, hr. Kim Behnke. Billedet er jo, at i en lavkonjunktur er der en tendens til, at indtægterne svigter, og at underskuddet bliver større end oprindeligt budgettet, mens der i en højkonjunktur er en tendens til det modsatte. Så hvis man skulle nævne tallene med lidt rimelighed og retfærdighed, så skulle man ikke have nøjedes med som hr. Kim Behnke at tage årene 1988, 1989 og 1990, men f.eks. også have taget årene 1983-86, hvor forbedringen fra oprindeligt budget til endeligt godkendt regnskab i det første af årene, nemlig 1983, var på 19,5 mia. kr., det næste år 15,7 mia. kr., det tredje år 15,7 mia. kr., og i 1986 var det oprindelige budget et underskud på 26,5 mia. kr., men vi fik et overskud, hr. Kim Behnke, på 7,8 mia. kr. – altså en forbedring hen igennem året på 34,4 mia. kr. Jeg har faktisk tidligere udgivet en budgetoversigt, hvor jeg har redegjort for, at der er en systematisk tendens i vores opgørelser til, at vi undervurderer styrken både i højkonjunkturer og i lavkonjunkturer. Det kan man prøve at forbedre. Det satser vi hele tiden på. Men da vi nu er på vej ind i en højkonjunktur, er der nok mere sandsynlighed for, at udviklingen går i den retning, vi så fra 1983 til 1986, end det, der var tilfældet fra 1987 til 1990.

Men jeg hæftede mig ved – og det skal være min sidste bemærkning til hr. Kim Behnke – at hr. Kim Behnke og Fremskridtspartiet til trods for en række kritiske bemærkninger gerne vil bringe sig i en situation, hvor de gennem forhandlinger kan nå frem til at stemme for finanslovsforslaget. Jeg håber, at vi i den sammenhæng kan overbevise hr. Kim Behnke og Fremskridtspartiet om, at det også er en fornuftig idé at fremrykke investeringerne i de jyske tværveje. Jeg måtte forstå hr. Kim Behnkes udtalelse sådan, at enhver form for fremrykning af offentlige investeringer var noget skidt. Det er jeg ikke sikker på man mener i hr. Kim Behnkes hjemegn.

Fru Mimi Jakobsen udtrykte sit håb om et bredt flertal for finansloven, og det deler vi selvsagt. Jeg vil gerne kvittere for CD's tilsagn om at gå ind i forhandlinger om en dagpengefinansiering. Jeg vil gerne sige tak til CD for, at man endnu en gang så klart melder, at man vil stemme for finanslovsforslaget.

Dernæst hæftede jeg mig meget ved – og nu håber jeg, at jeg fik skrevet det korrekt ned, så jeg ikke citerer forkert, men jeg forstod fru Mimi Jakobsen sådan – at CD vil acceptere, at regeringen har et stærkt behov for at holde sit måltal, og at CD vil strække sig langt for at nå det. Når fru Mimi Jakobsen opregner et antal områder, hvor CD vil sige nej til de nuværende konkrete forslag, må jeg derfor alligevel forstå det på den måde, at CD har viljen til at være med til at forsøge og vil strække sig langt for at finde andre besparelser, der gør, at måltallene kan holdes.

Specielt på baggrund af fru Mimi Jakobsens meget klare udsagn, som bliver bekræftet ved nik i salen, var jeg glad for hr. Svend Auken's meldinger, for det bekræfter jo også, at det grundlag, som hr. Svend Auken kom med sine udtalelser på, var et grundlag, hvor hr. Svend Auken tilsluttede sig de synspunkter, fru Mimi Jakobsen havde givet udtryk for, og derfor også har en vilje til at forsøge at finde andre besparelser.

Det bekræfter i øvrigt det indtryk, jeg også har fået fra vores forhandlinger, at Socialdemokratiet i det omfang, man var uenig i regeringens forslag, har en vilje til at deltage i overvejelser om eventuelle alternativer. Den bekræftelse er jeg glad for at få, for den giver håb om, at vi kan komme igennem med en finanslov med et meget bredt flertal, hvor den nødvendige stramme udgiftspolitik bliver videreført.

Til hr. Jes Lunde vil jeg kun kvittere for SF's ønske om at bringe sig i en situation, hvor man kunne stemme for finanslovsforslaget. I og for sig kunne man jo bare tage beslutningen om, at nu skal det være, nu vil SF til at have en egentlig direkte medindflydelse og medansvar, det er i høj grad SF's egen beslutning. Men jeg kan garantere for, at også SF vil være med i forhandlingerne i den kommende tid. Der er ingen partier, der i dag er blevet udelukket eller har udelukket sig fra forhandlinger. Alle Folketingets partier har givet udtryk for et ønske

[Finansministeren]

om at være med, og det vil vi selvfølgelig forsøge at leve op til.

Til fru Marianne Jelved vil jeg gerne kvittere for tilsagnet om en fortsat medvirken til den nødvendige økonomiske politik. Jeg synes, fru Marianne Jelved rejste et godt spørgsmål, som det vil være nyttigt at dyrke under de kommende forhandlinger, nemlig spørgsmålet om, hvordan vi får nogle flere selvstændige, der kan sætte nogle nye aktiviteter i gang i dette samfund. Det tror jeg er et af vores væsentlige problemer.

Jeg deler fru Marianne Jelveds og Det Radikale Venstres ønske om at lave en dagpengefinansieringsreform, og jeg håber, at vi under de kommende forhandlinger vil have så overbevisende argumenter for nødvendigheden heraf, at vi kan skaffe et flertal for en sådan reform.

Jeg bliver fru Marianne Jelved og hr. Kofod-Svendsen svar skyldig, tror jeg nok, for så vidt angår transporthandlingsplanen. Jeg vil tro, at hvis der har stået, at vi skulle afsætte 100 mio. kr., så har der også et andet sted stået, at vi skulle finde finansiering af de 100 mio. kr., og at vi, siden vi ikke har fundet finansieringen, heller ikke har indsat beløbet. Men jeg skal love at checke efter debatten, om det er den rigtige forklaring på sagen.

Til hr. Kofod-Svendsen vil jeg i øvrigt blot sige, at jeg synes, at hr. Kofod-Svendsen havde nogle gode overvejelser om nødvendigheden af at foretage besparelser og om muligheden for, samtidig med at man generelt set foretager besparelser, at omprioritere og opprioritere, sådan at vi forstærker vores indsats på nogle områder, samtidig med at vi sparer samlet set på de offentlige budgetter.

Hr. Kofod-Svendsen havde i øvrigt en række konkrete bemærkninger om nogle af Kristeligt Folkepartis specifikke meldinger i forbindelse med forhandlingerne. Dem håber jeg på vi kan klare os med at inddrage i de kommende forhandlinger, således at jeg ikke bliver nødt til at melde på dem i dag.

Jeg vil afslutningsvis sige tak for en, synes jeg, konstruktiv og fordragelig debat. Jeg håber, vi kan tilrettelægge en forhandlingsproces, der gør, at vi kan få et meget bredt flertal for finansloven.

Kim Behnke (FP):

Det kan selvfølgelig bekymre, når en finans-

minister opfatter dagens begivenheder som det mest konstruktive, der er sket i denne samling, særlig hvis man ikke har problemer med korttidshukommelsen, og det er vi nogle der ikke har. Jeg husker udmærket, hvordan det gik det år, da Socialdemokratiet skulle have fingeraftryk på finansloven.

Finansministeren var så optaget af, hvordan statistiske kurver osv. er forløbet de senere år, og jeg vil derfor foreslå finansministeren at kaste et blik på kurven for det år, hvor Socialdemokratiet havde fingeraftryk på finansloven, for så vil han kunne konstatere, at der er alt andet end grund til at glæde sig over udsigten til at skulle vedtage en finanslov, Socialdemokratiet har indflydelse på. Det gik nemlig rent galt det år: udgifterne steg, skatterne steg osv. Derfor er det efter vores mening bestemt ikke den mest konstruktive dag, der har været i denne samling.

Dernæst siger finansministeren, at Folketinget kan være tjent med at få vedtaget en finanslov med et bredt politisk flertal. Efter vores mening er det fuldstændig uinteressant, hvad Folketinget kan være tjent med. Det, det handler om, er, hvad der sker 10 meter bag ved mig, nemlig ude i virkeligheden, ude i befolkningen, og for dem er det ikke særlig tilfredsstillende, hvis vi får vedtaget en finanslov med det betydelige underskud, der i øjeblikket er lagt op til. For befolkningen er det ikke tilfredsstillende, hvis vi endnu et år ikke får taget hul på personskattelettelser, for dem er det ikke tilfredsstillende, hvis den offentlige sektor stadig væk er det tunge åg på deres skuldre, som tilfældet er i øjeblikket, og som efterhånden er en erkendelse der breder sig hos flere og flere.

Derefter vil jeg gerne kommentere finansministerens bemærkninger til, hvorvidt den finanslov, vi i øjeblikket arbejder under, nu er en skændsel eller ej. Et underskud på 37,7 mia. kr. på en finanslov er en skændsel i min begrebsverden. Jeg ved ikke, hvor stort et underskud der skal til, før finansministeren vil udnævne det til at være en skændsel, men de 37,7 mia. kr. er alt rigeligt i min begrebsverden til, at jeg henfører det under skændslerne.

Finansministeren refererede til, at udlandet vurderede forholdene ganske positivt, og kilden var disse herrer, som har det levebrød, at de udlåner penge til bl.a. nationer som den danske. Det er ikke noget, der specielt glæder

[Klm Behnke]

mig. Lige så vel som det ikke glæder mig, hvis jeg får en hilsen fra bedemanden, vil jeg ikke glæde mig over den hilsen fra pengeudlånerne. Den hilsen fra pengeudlånerne om, at nu er Danmark blevet mere kreditværdigt, lover ikke godt for de kommende års finanspolitik, for det kan meget vel foranledige finansministre til at være letsindige, når der skal optages nye lån – og det skal der jo.

Det kan godt være, at man i denne periode lægger lånene om fra at være udlandslån til at være indenlandske lån, og det kan der så holdes lærde foredrag om fordele og ulemper ved, men der sker en omlægning, og allerede om mindre end 14 dage skal vi i dette Ting behandle et lovforslag fra finansministeren, som går ud på at give finansministeren bemyndigelse til at gå ud og optage for op til 50 mia. kr. indenlandske lån.

Når staten afdrager på sine udenlandske lån, er det ikke, fordi staten nedbringer sin samlede gæld – gælden bliver bare omlagt fra udenlandske til indenlandske lån, og som finanslovforslaget jo så grufuldt beskriver, vil gældsætningen runde de 560 mia. kr. i 1992.

Derfor havde finansministeren grund til at skose mine bemærkninger om skændslen, i det tilfælde finansministeren kunne påvise, at gældsætningen er stoppet, og at man nu afdrager. Det kan man ikke; man ommøblerer gælden fra at være udlandsgæld til indlandsgæld, og det i sig selv gør os ikke rigere. Der er nogle betalingsbalancetekniske fordele ved det, men det fører det nok for vidt at komme ind på i denne forbindelse.

Dernæst er der spørgsmålet om, hvorvidt dagsaldoen, som det teknisk hedder, altså balancen – eller mangelen på samme – på finansloven går op, når der er højkonjunktur, og der er problemer, når der er lavkonjunktur.

Men den lavkonjunktur, som man i så mange sammenhænge har brokket sig over, er jo en lavkonjunktur, man selv har bedt om. Man gennemførte en skattereform, man gennemførte en kartoffelkur – siden har vi fået afbødet de værste virkninger af kartoffelkuren – man tiggede og bad fra denne talerstol og i alle offentlige forsamlinger folk om at holde op med det lånefinansierede forbrug, om at nedsætte forbruget osv., og da forbruget så faldt, sad man tilbage og kunne pludselig ikke forstå, at statens indtægter på moms og punktafgifter tilsvarende faldt.

Den sammenhæng mellem årsag og virkning er der altså, og når man selv har bedt folk om at bruge færre penge, bør det ikke kunne komme som en overraskelse, at en række af statens indtægter falder. Man skal lade være med at skyde skylden på andre, for man havde selv lagt koks i kakkelovnen, og det blev hedt – medmindre man samtidig havde tilrettelagt en politik gående ud på, at man på tilsvarende vis ville nedsætte de offentlige udgifter og altså afpasse udgiftsniveauet efter det faldende indtægtsniveau. Men det gjorde man ikke, og til gengæld har vi altså opnået de store ubalancer fra og med statsregnskabet for 1988.

Endelig er der også et andet interessant forhold fra de første år af konservativt ledet regering her i landet, nemlig at det var i de første år, man var allermost aggressiv i retning af at indføre nye skatter og afgifter. Lad mig igen kradse lidt i mavesåret og nævne f.eks. realrenteafgiften. Den lusede jo godt på budgettet og var med til at give kunstigt åndedræt, så der var nogle år, hvor overforbruget ikke i nær samme grad blev afsløret, som tilfældet er nu, men nu har man også spist denne saltvandsindsprøjtning op, og nu afsløres den barske virkelighed tilsvarende værre.

Dernæst gjorde finansministeren jo selvfølgelig og naturligt også nogle betragtninger om det politiske spil, vi var vidne til for halvanden times tid siden. Men det var jo et planlagt politisk spil – eller var det ganske tilfældigt, at mens presseløgen var ganske tom hele formiddagen og der ikke var et eneste kamera fra de statslige monopoler, var den samlede presse lige pludselig til stede og salen halvfyldt med tilhørere, da ordføreren for CD skulle holde sit indlæg og lederen af landets største parti var til stede? Det kan da godt være, det var helt tilfældigt, men så naiv er jeg ikke.

Derfor er der ingen tvivl om, at de finanslovsforhandlinger, der skal føres i den kommende tid, set med Fremskridtspartiets øjne bestemt ikke er blevet lettere, end de var før dagen i dag.

Finansministeren sluttede sine bemærkninger til mig med at sige, at Fremskridtspartiet jo stadig væk . . . og ville forhandle osv. Jo tak, vi møder op, når vi bliver indbudt til forhandlinger, men virkeligheden er den, at det ikke i dag er muligt at lave en ikkesocialistisk finanslov, fordi et af de ikkesocialistiske partier har

[Klm Bøhnke]

meldt sig ud af klubben af de ikkesocialistiske partier. Derfor er det flertal, der kunne have været til stede, ikke til stede længere, og derfor kan jeg kun ønske regeringen god fornøjelse med de kommende finanslovforhandlinger og håbe på, at det ikke bliver afsporet alt for meget, for i den sidste ende er det afgørende ikke – for nu at gentage noget, jeg sagde tidligere – spørgsmålet om, hvorvidt Folketinget får en god finanslov eller ej; det er i den sidste ende mere interessant, hvordan Tinget virker for den befolkning, vi repræsenterer.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal blot gøre en enkelt bemærkning til finansministeren. Da jeg inddrog regeringens trafikhandlingsplan og påpegede, hvad der stod på s. 187 og 189, var det ikke, fordi jeg ønskede, at det samlede måltal for Trafikministeriet skulle øges. Det var et ønske om omprioritering, og vi vil fra Kristeligt Folkepartis side under forhandlingerne komme med forslag om omprioritering. Vort ønske var ikke, at der skal skaffes nye penge, men en lidt anden prioritering.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 18:

Forslag til lov om æg og ægprodukter.
Af landbrugsministeren (Tørnæs).
(Fremsat 2/10 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henrik Dam Kristensen (S):

Lovforslag nr. L 18 er en genfremsættelse fra efteråret 1990; det blev ikke færdigbehandlet på grund af udskrivelse af valg.

Lovforslaget skal skabe grundlag for at gennemføre EF's direktiv fra juni 1989. Det omfatter bl.a. bestemmelser om produkternes transport, personalets helbredstilstand samt restkoncentration af skadelige stoffer i ægprodukter.

I forhold til det oprindelige forslag er der sket et par ændringer, men jeg er ikke sikker på, at de er af det gode. I det nye stk. 2 i § 14 åbnes der muligheder for gebyrer, og i § 12, stk. 2, gives der andre bemyndigelser, hvis der senere sker ændringer i levnedsmiddelkontrollen. Det er noget, vi i Socialdemokratiet vil interessere os meget for, og jeg kan love, at vi ikke med dette lovforslag vil give principiel tilslutning til ændringer i levnedsmiddelkontrollen.

Lovforslaget er i øvrigt en ramme- og bemyndigelseslov i ordets bogstaveligste forstand. De mange muligheder, loven giver ministeren for at afgøre, pålægge, meddele osv., ønsker vi fra Socialdemokratiets side at se nærmere på under udvalgsbehandlingen.

Ifølge lovforslaget skal der gives ministeren mulighed for at henlægge kontrolopgaver til private institutioner samt fastsætte regler for, hvordan disses kontrolopgaver skal varetages.

Vi vil selvfølgelig under udvalgsarbejdet have helt på det rene, hvilke private institutioner der tænkes på, og hvilke opgaver der skal udlægges.

Det er ingen hemmelighed, at Socialdemokratiet mener, at sådanne kontrollove og -opgaver bedst varetages af offentlige myndigheder for at bevare uvildigheden. Og det er også vores opfattelse, at de garantier, Danmark har kunnet medgive landbrugsprodukter, har haft stor betydning for den succes, der har været på eksportmarkederne.

Det er vores opfattelse, at forbrugerne skal sikres det optimale krav om kvalitet. Og det må også være et krav, at forbrugerne kan konstatere, under hvilke forhold æggene er produceret.

Som det fremgår, har vi i Socialdemokratiet nogle spørgsmål, som vi vil forsøge at få svar på under udvalgsarbejdet. Men det forhindrer ikke, at vi kan tilsige lovforslaget en positiv behandling.